

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA PODNIKATELSKÁ

FACULTY OF BUSINESS AND MANAGEMENT

ÚSTAV FINANCÍ

INSTITUTE OF FINANCES

METODIKA ROZŠÍŘENÍ KONSOLIDAČNÍHO CELKU

METHODOLOGY FOR ENLARGEMENT OF CONSOLIDATED GROUP

DIPLOMOVÁ PRÁCE

MASTER'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

Bc. Ľubica Zajičková

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

Ing. Jan Pěta, Ph.D.

BRNO 2020

Zadání diplomové práce

Ústav:	Ústav financí
Studentka:	Bc. Ľubica Zajičková
Studijní program:	Ekonomika a management
Studijní obor:	Účetnictví a finanční řízení podniku
Vedoucí práce:	Ing. Jan Pěta, Ph.D.
Akademický rok:	2019/20

Ředitel ústavu Vám v souladu se zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a se Studijním a zkušebním řádem VUT v Brně zadává diplomovou práci s názvem:

Metodika rozšíření konsolidačního celku

Charakteristika problematiky úkolu:

Úvod

Cíle práce, metody zpracování

Teoretická východiska posuzování konsolidovaných účetních výkazů

Daňové a účetní dopady na konsolidaci účetních výkazů

Návrh metodiky

Závěr

Seznam použité literatury

Přílohy

Cíle, kterých má být dosaženo:

Cílem diplomové práce je popsat a zhodnotit pravidla zahrnování účetních jednotek do konsolidačního celku a následně navrhnout metodickou příručku pro rozhodování o zahrnutí účetní jednotky do konsolidačního celku.

Základní literární prameny:

DVOŘÁKOVÁ, D. Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IFRS. 5. vydání. Brno: BizBooks, 2017. ISBN 978-80-265-0692-8.

IASB. Conceptual Framework for Financial Reporting ve znění platném od 1. ledna 2020. Dostupné z: <http://eifrs.ifrs.org/eifrs/UnaccompaniedConceptual>

IASB. International Financial Reporting Standards ve znění platném v roce 2020. Dostupné z: www.ifrs.org/.

LOJA, R. a R. JONÁŠ. Konsolidovaná účetní závěrka podle českých předpisů v příkladech. Praha: 1. VOX, 2016. ISBN 978-80-87480-52-6.

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

ZELENKA, V. a M. ZELENKOVÁ. Konsolidace účetních výkazů: principy a praktické aplikace. 2. vydání. Jesenice: Ekopress, 2018. ISBN 978-80-87865-43-9.

Termín odevzdání diplomové práce je stanoven časovým plánem akademického roku 2019/20

V Brně dne 29.2.2020

L. S.

doc. Ing. Vojtěch Bartoš, Ph.D.
ředitel

doc. Ing. et Ing. Stanislav Škapa, Ph.D.
děkan

Abstrakt

Diplomová práca sa zaoberá metodikou rozšírenia konsolidačného celku. Národná úprava postupne preberá radu prvkov obsiahnutých v medzinárodných štandardov účtovného výkazníctva, ale napriek tomu existuje rada rozdielov medzi týmito dvoma systémami. Vymedzenie konsolidácie v rámci IFRS a ďalších súvisiacich predpisov je podstatne komplexnejšie a rieši situácie, ktoré sa v českej legislatíve opomínajú, z toho dôvodu je návrh metodologickej príručky orientovaný na českú legislatívu. Teoretické východiská sa zameriavajú na danú problematiku jak z pohľadu IFRS, tak z pohľadu českej legislatívy.

Abstract

This master's thesis deals with the methodology for Enlargement of Consolidated Group. The national regulation gradually takes over several terms contained in International Financial Reporting Standards, but there are still a few differences between these systems. The definition of consolidation under IFRS and other related regulations is considerably more complex and handle the situations that are neglected in Czech legislation. Theoretical part is oriented on the given issue both from the point of view of IFRS and Czech legislation.

Klíčové slová

konsolidovaná účtovná závierka, konsolidačné metódy, konsolidačný rozdiel, oceňovanie majetku

Key words

consolidated of financial statement, consolidation methods, goodwill, evaluation of assets

Bibliografická citácia

ZAJIČKOVÁ, Lúbia. *Metodika rozšíření konsolidačního celku*. Brno, 2020. Dostupné také z: <https://www.vutbr.cz/studenti/zav-prace/detail/127549>. Diplomová práce. Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, Ústav financí. Vedoucí práce Jan Pěta.

Čestné prehlásenie

Prehlasujem, že predložená bakalárska práca je pôvodná a spracovala som ju samostatne.
Prehlasujem, že citácia použitých prameňov je úplná, že som vo svojej práci neporušila autorské práva (v zmysle Zákona č.121/2000 Sb., právu o autorskom a o právach súvisujúcich s právom autorským).

V Brne dňa 12. 05. 2020

.....
podpis študenta

OBSAH

ÚVOD.....	9
CIELE PRÁCE, METÓDY A POSTUPY SPRACOVANIA	11
1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ	14
1.1 Obecné poňatie konsolidácie účtovnej závierky	14
1.2 KÚZ podľa českej legislatívy	15
1.2.1 Oslobodenie od povinnosti zostaviť KÚZ	17
1.2.2 Vylúčenie konsolidovaných účtovných jednotiek z konsolidácie	17
1.2.3 Oceňovanie majetku podľa českej legislatívy	18
1.2.4 Typy vplyvov	21
1.2.5 Obsah KÚZ	24
1.2.6 Konsolidačný rozdiel	26
1.2.7 Účtovné a daňové dopady na konsolidáciu účtovných výkazov	29
1.3 Konsolidácia podľa medzinárodných štandardov účtovného výkazníctva	34
1.3.1 Obsah KÚZ podľa IFRS	36
1.3.2 Oceňovanie majetku podľa medzinárodných štandardov	37
1.3.3 Aplikácia ocenenia podľa typu majetku u IFRS	40
1.3.4 Pôsobnosť IFRS 10	44
1.3.5 Ovládanie podľa IFRS 10	45
1.3.6 Prvky ovládania	46
1.3.7 Spoločný a podstatný vplyv podľa IFRS	51
2 KONSOLIDAČNÉ METÓDY	53
2.1 Konsolidačné metódy podľa IFRS k dátumu akvizície	53
2.1.1 Ekvivalentná metóda podľa IFRS	53
2.1.2 Plná metóda podľa IFRS	56

2.2	Konsolidačné metódy podľa českej legislatívy.....	59
2.2.1	Plná metóda podľa českej legislatívy.....	59
2.2.2	Pomerná metóda podľa českej legislatívy.....	60
2.2.3	Ekvivalentná metóda podľa českej legislatívy.....	61
2.3	Komparácia konsolidačných metód podľa IFRS a českej legislatívy.....	61
3	NÁVRH METODIKY	64
3.1	Konsolidačné metódy v príkladoch.....	68
3.1.1	Plná metóda konsolidácie	68
3.1.2	Ekvivalentná metóda.....	86
3.1.3	Pomerná metóda.....	101
4	ZHRNUTIE NÁVRHOVEJ ČASTI.....	116
	ZÁVER	120
	ZOZNAM POUŽITÝCH ZDROJOV.....	122
	ZOZNAM OBRÁZKOV	125
	ZOZNAM TABULIEK	126
	ZOZNAM GRAFOV	128
	ZOZNAM PRÍLOH.....	129

ÚVOD

V súčasnosti globalizácia predstavuje jeden z hlavných atribútov, ktoré majú vplyv nielen na ekonomiku, ale i ďalšie aspekty vo svete. Otvorenosť ekonomík a ich rozvoj umožňuje krajinám sa zúčastňovať medzinárodného obchodu, čím dochádza k spojeniu národných ekonomík. V súčasnosti ekonomické subjekty sa snažia rozširovať svoje pole pôsobnosti i na nové trhy, čo im umožňuje práve otvorená ekonomika. Z toho dôvodu využívajú rôzne príležitosti, ktoré im novodobé prostredie ponúka, príkladom môže byť zlučovanie, zakladanie spoločných podnikov, holdingov alebo prostredníctvom akvizície nadobudnutie väčšinových podielov v ďalších podnikoch, čím čerpajú množstvo výhod. Spoločnosti musia evidovať transakcie, ktoré prekračujú nielen hranice jedného podniku pôsobiaceho v jednom štáte, ale aj viacerých kapitálovo prepojených podnikov pôsobiacich v rôznych štátoch, ba dokonca na niekoľkých kontinentov zároveň. Pre tieto účely sa využívajú procesy, ktoré je možné nahradiť slovom „konsolidácia“. Konsolidácia v ekonomickom poňatí predstavuje agregáciu individuálnych účtovných výkazov právne samostatných podnikov, tvoriace jeden ekonomický celok do súhrnných účtovných výkazov za celú skupinu. Cieľom konsolidovaných účtovných výkazov je poskytnúť informácie pre vlastníkov, investorov, potencionálnym investorom, ale i širokej verejnosti, ktorá má záujem o daný typ informácií.

Vzhľadom na neustále sa meniace podmienky a rozvoj účtovníctva nielen v rámci českej legislatívy, ale i v celom svete je vykazovanie transakcií diferencované. Od roku 2004, kedy sa Česká republika stala súčasťou Európskej únie implementovala mnoho pravidiel stanovených právom Európskej únie, výnimkou nie je ani zákon o účtovníctve. Snahou Európskej únie je harmonizácia účtovníctva prostredníctvom medzinárodných štandardov účtovného výkazníctva (z anglického výrazu International Financial Reporting Standards, ďalej len „IFRS“), ktoré reflektujú aktuálne medzinárodné trendy a prípadne tiež ekonomický vývoj. Aby sa nevytvárali prekážky pre voľný európsky trh služieb a kapitálu, prípadne aby nedochádzalo k znižovaniu konkurencieschopnosti, je potrebné, aby česká legislatíva nadväzovala na právo Európskej únie.

Napriek tomu, že dochádza k postupnému zjednocovaniu pravidiel v rámci konsolidácie, tak existujú značné rozdiely. Česká legislatíva vymedzuje taxatívne podmienky, kedy účtovné jednotky majú povinnosť zostavovať konsolidovanú účtovnú závierku (ďalej len

„KÚZ“) v súlade s IFRS. Pokiaľ tieto podmienky nespĺňajú, tak účtovné jednotky sa môžu rozhodnúť uplatniť pre konsolidáciu českú legislatívu alebo IFRS.

Otázka KÚZ je v súčasnosti stále viac aktuálna, a preto si zaslúži viac pozornosti. Vymedzenie konsolidácie v rámci IFRS a ďalších súvisiacich predpisov je podstatne komplexnejšie a rieši situácie, ktoré sa v českej legislatíve opomínajú, z toho dôvodu témou diplomovej práce bude predovšetkým konsolidácia v rámci českej legislatívy.

CIELE PRÁCE, METÓDY A POSTUPY SPRACOVANIA

Hlavným cieľom diplomovej práce je opísať a zhodnotiť pravidlá zahrňovania účtovných jednotiek do konsolidačného celku a následne navrhnúť metodickú príručku pre rozhodovanie o zahrnutí účtovnej jednotky do konsolidačného celku. Diplomová práca je rozdelená na niekoľko častí, pričom každá časť má jednotlivé ciele, na základe ktorých bude dosiahnuto hlavného cieľa.

Prvá časť je rozdelená na tri kapitoly, ktoré sa zaoberajú teoretickými východiskami KÚZ. Prvá kapitola bude ponímať KÚZ z pohľadu českej legislatívy od jej základnej definícií, cez vymedzenie podmienok zakladajúce povinnosť konsolidovať, až po možnosti oslobodenia alebo vylúčenia účtovnej jednotky z konsolidácie. Bližšia pozornosť bude kladená na typy vplyvov, ktoré vznikajú v dôsledku nadobudnutia podielu v účtovnej jednotke, do ktorej sa investuje. Spravidla sa jedná o rozhodujúci faktor pri zostavovaní KÚZ. V samostatnej kapitole bude uvedená i problematika konsolidačného rozdielu, ktorý vzniká v dôsledku rozdielu v ocenení podielovej účasti konsolidujúcej účtovnej jednotky. Pre lepšie priblíženie a pochopenie problematiky budú uvedené i modelové príklady, ktoré sa zameriavajú na 3 možné variácie konsolidačného rozdielu.

Druhá kapitola sa bude zaoberať taktiež problematikou KÚZ, ale z pohľadu IFRS. Dôraz bude kladený predovšetkým na IFRS 10, ktorý špecifikuje 3 prvky, podľa ktorých sa zhodnotí, či investor ovláda alebo neovláda účtovnú jednotku, do ktorej investoval. Kontinuálne sa nadviaže na ostatné typy vplyvu, ktoré budú definované na základe prislúchajúcich štandardov, týka sa to podstatného a spoločného vplyvu. Taktiež nebude opomenutá kapitola upravujúca oceňovanie majetku, ktoré úzko súvisí s KÚZ, či už z pohľadu českej legislatívy alebo podľa IFRS.

Posledná časť teoretických východísk bude zameraná na gro diplomovej práce, ktoré sa týka konsolidačných metód. Na základe interpretácie jednotlivých typov vplyvov sa bude posudzovať, ktorá konsolidačná metóda bude aplikovaná, pokiaľ účtovnej jednotke vzniká povinnosť zostaviť KÚZ. Existujú tri druhy konsolidačných metód, ktoré budú objasnené v danej kapitole, jedná sa o ekvivalentnú, pomernú a plnú metódu. Na rozdiel od českej legislatívy, IFRS nepovažuje ekvivalentnú metódu za jednu z konsolidačných metód, pretože sa považuje za špecifický spôsob ocenenia investície vykazovanej

v súvahe investora. Napriek tomu bude uvedená charakteristika i tejto metódy v súlade s českou legislatívou a s IFRS. V závere sa prevedie komparácia jednotlivých konsolidačných metód s poukázaním na signifikantné rozdiely.

Na základe teoretických východísk, ktoré vychádzajú z odbornej literatúry, bude spracovaná druhá časť diplomovej práce, ktorá sa venuje návrhu metodiky konsolidácie účtovnej závierky. Prvým krokom bude oboznámenie čitateľa so základnými pojmami, ktoré súvisia s konsolidáciou. Následne budú prevedené graficky variácie vplyvov, ktoré môže nadobudnúť investor s príslušným odkazom na kapitolu, ktorá sa venuje praktickej aplikácii príslušných konsolidačných metód. Každá kapitola sa bude zaoberať príslušnou konsolidačnou metódou, kde bude uvedená jej všeobecná definícia s následným implementovaním postupu na konkrétnych modelových príkladoch. Pri zachovaní korelácie bude prevedená konsolidácia za dva roky, vzhľadom na to, že v prvom roku dochádza spravidla istým krokom, ktoré sú abstrahované v nasledujúcom období alebo naopak. Účtovné výkazy jednotlivých spoločností budú prebraté z verejne dostupných údajov upravených tak, aby bola zachytená podstata a príznačné črty konsolidačných metód.

V rámci diplomovej práce budú použité nasledujúce metódy spracovania:

- *literárna rešerš* – táto metóda je prvotný predpoklad k vytvoreniu uceleného pohľadu na základe odbornej literatúry týkajúcej sa vybranej témy. V diplomovej práci bola aplikovaná v teoretických východiskách,
- *analýza* – zmyslom tejto metódy je rozklad celku na jednotlivé časti, ktoré sú predmetom ďalšej štúdie. Prostredníctvom tejto metódy dochádza k výberu najrelevantnejších faktov zo širokého spektra odborných informácií a umožňuje previesť rozbor vlastností, vzťahov faktov postupujúce od celku k časti. V diplomovej práci bola použitá prierezovo jak v rámci teoretických východísk, tak v rámci návrhu metodiky.
- *syntéza* – táto metóda je kontrastom metódy analýzy, tzn., že umožňuje spojiť jednotlivé časti do celku. Zároveň sleduje vzťahy medzi faktami a vzájomné súvislosti medzi nimi, čo vedie k lepšiemu poznaniu javu ako celku. V diplomovej práci bola využitá predovšetkým v návrhu metodiky, ktorý bol vypracovaný na základe získaných informácií, ale i v teoretických východiskách,

- *indukcia* – jedná sa o metódu skúmania, ktorá stanovuje obecné závery z nových poznatkov na základe statického spracovania a hodnotenia dát. Táto metóda bola implementovaná vo všetkých častiach diplomovej práce [1].

1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ

Daná kapitola bude zameraná na základné poňatie a definovanie pojmov spojených s konsolidáciou účtovných závierok jak podľa českej legislatívy, tak podľa medzinárodných štandardov účtovného výkazníctva upravených právom Európskej únie. V závislosti od výšky podielových účasti na nadobúdanej účtovnej jednotky sa aplikujú rôzne typy konsolidačných metód, ktorých praktická implementácia bude súčasťou analytickej časti.

1.1 Obecné poňatie konsolidácie účtovnej závierky

Význam slova konsolidácia je spojený s pojmami zjednotenie či zlúčenie. V účtovnej terminológii je definícia konsolidovanej účtovnej závierky nasledovná: *„Účtovná závierka skupiny podnikov, ktorá zlučuje stav majetku, vlastných a cudzích zdrojov, nákladov a výnosov konsolidujúceho podniku s jeho podielovou účasťou v ostatných podnikoch, ktoré ovláda alebo v ktorých má spoločný či podstatný vplyv.“* [2, str. 9]. Cieľom individuálnej účtovnej závierky je zobrazenie finančnej situácii a výsledku hospodárenia za spoločnosť, ktorá nie je majetkovo prepojená. Tento cieľ je podobný ako u KÚZ, pričom zásadný rozdiel spočíva v tom, že sa jedná o sledovanie finančnej situácii a výsledku hospodárenia celej skupiny, ktoré sú istým spôsobom vzájomne prepojené, tak akoby to bola jediná ekonomická jednotka. Ďalší rozdiel môže byť považovaný v prekročení rozsahu u KÚZ pri porovnaní s individuálnou účtovnou závierkou, vzhľadom na to, že obsahuje viacero špecifických atribútov, ktoré sa týkajú predovšetkým zásad a princípov, na základe ktorých sa KÚZ zostavuje, použitých metód, foriem spracovanie, termínov, apod. Z podstaty veci je potrebné si uvedomiť, že KÚZ nenahradzuje individuálnu účtovnú závierku, iba ponúka komplexnejšie a ďalšie užitočné informácie o skupine podnikov. Právna subjektivita zostáva zachovaná u jednotlivých účtovných jednotiek, ktoré sú zahrnuté do tejto skupiny [3, 4].

V praxi sa často vyskytuje situácie, kedy dochádza k obchodovaniu medzi materskou a dcérskou spoločnosťou, ale i dcérskymi spoločnosťami navzájom, tak akoby sa jednalo o bežné transakcie. Príkladom môže byť zlá finančná situácia dcérskej spoločnosti, ktorá si požičia od svojej materskej spoločnosti peniaze s očakávaním, že dôjde k splateniu dlhu prostredníctvom operácií s dcérskou spoločnosťou, takýto úver/pôžička sa objaví na

strane aktív u veriteľa a ako záväzok u dlžníka. Ďalším príkladom môžu byť kapitálové investície, vlastníctvo akcií materskou spoločnosťou v dcérskej spoločnosti, alebo naopak, či bežný nákup/predaj medzi kapitálovo prepojenými spoločnosťami. Takéto typy transakcií, sa síce objavia samostatných finančných výkazoch, keďže majú vplyv na ziskovosť jednotlivých jednotiek, ale na druhej strane sa v KÚZ nezobrazia, pretože by to znamenalo, že by sa dané transakcie zaznamenali dvakrát [5].

KÚZ by mala splňať nasledovné predpoklady:

- zobrazit' čo najlepšie finančnú situáciu, výkonnosť a peňažné toky ekonomickej jednotky (skupiny),
- poskytnúť užívateľom (akcionárom, vlastníkom, bankám, potencionálnym investorom apod.) relevantné, spoľahlivé a zrozumiteľné informácie,
- schopnosť poskytnúť užívateľom možnosť porovnávať finančnú situáciu a výkonnosť ekonomickej jednotky s ostatnými jednotkami [3].

Spoločnosti pri zostavovaní KÚZ sa riadia buď podľa českej legislatívy alebo podľa IFRS v závislosti od podmienok a postupov, ktoré sú viazané použitím príslušnej legislatívy, tie budú opísané v nasledujúcich kapitolách.

1.2 KÚZ podľa českej legislatívy

České právne normy, ktoré sa zaoberajú KÚZ sú nasledovné:

- Zákon 563/1991 Sb., zákon o účtovníctve (ďalej „ZoÚ“),
- Zákon 90/2012 Sb., zákon o obchodných korporáciách (ďalej „ZOK“),
- Prevádzacie vyhlášky k zákonu u účtovníctve,
- České účtovné štandardy (ďalej len „ČÚS“) týkajúce sa konsolidácii účtovných závierok (predovšetkým ČÚS pre podnikateľa č. 020) [3].

Definícia KÚZ podľa ZoÚ nie je úplne dostačujúca, pretože v ňom nevymedzuje jej podstatu. Podľa daného zákona sa za KÚZ rozumie účtovná závierka zostavená a upravená metódami konsolidácie, pričom takáto účtovná závierka musí byť overená audítorom. Špecifikáciu je možné nájsť ČÚS pre finančné inštitúcie č. 115, čo však nie je cieľom diplomovej práce.

Povinnosť zostavenia KÚZ má obchodná spoločnosť, ktorá je ovládajúcou osobou, s výnimkou ovládajúcich osôb, ktoré vykonávajú spoločný vplyv, pričom sa jedná o konsolidujúcu účtovnú jednotku (v praxi sa používa i výraz materská spoločnosť) [6].

Na jednej strane je v ZoÚ povinnosť zostaviť KÚZ, ale na druhej strane je uvedená i povinnosť sa podrobiť zostaveniu KÚZ, ktorú má osoba, bez ohľadu na jej sídlo, pokiaľ sa jedná o:

- ovládanú osobu, s výnimkou ovládaných osôb, v ktorých je vykonávaný spoločný vplyv, jedná sa o konsolidovanú účtovnú jednotku (v praxi sa používa i výraz dcérska spoločnosť),
- osobu, v ktorej konsolidujúca alebo konsolidovaná účtovná jednotka vykonáva spoločný vplyv, jedná sa o účtovnú jednotku pod spoločný vplyvom,
- osobu, v ktorej konsolidujúca účtovná jednotka vykonáva podstatný vplyv, jedná sa o pridruženú účtovnú jednotku [6].

V ZoÚ v § 1c je uvedená veľkostná kategorizácia skupín účtovných jednotiek, ktorá je uvedená v nasledujúcej tabuľke:

Tabuľka 1: Veľkostná kategorizácia skupín účtovných jednotiek (v mil. Kč)

[Zdroj: vlastné spracovanie, podľa ZoÚ]

	Aktíva (netto) na konsol. základe	Ročný úhrn čistého obratu na konsol. základe	Priemerný počet zamestnancov za dané účtovné obdobie
Malá skupina	≤ 100	≤ 200	≤ 50
Stredná skupina	(100 ; 500>	(200 ; 1 000 >	(50 ; 250 >
Veľká skupina	> 501	>1 001	> 251

Je potrebné, aby k súvahovému dňu príslušné skupiny účtovných jednotiek neprekročili aspoň 2 uvedené hraničné hodnoty. V prípade, pokiaľ daná situácia nastane, dochádza k preradeniu príslušnej skupiny podľa veľkostnej kategorizácie. Stredná a veľká skupina účtovných jednotiek je povinná zostaviť KÚZ [6].

Účtovné jednotky, ktoré patria do skupiny konsolidujúcej (materskej) účtovnej jednotky (obchodná spoločnosť, ktorá je ovládajúcou účtovnou jednotkou) a do konsolidovanej

(dcérskej) účtovnej jednotky (ovládané osoby s výnimkou tých, u ktorých je uplatňovaný spoločný vplyv) patria do tzv. konsolidačného celku [6].

1.2.1 Oslobodenie od povinnosti zostaviť KÚZ

V predchádzajúcej kapitole bola uvedená veľkostná kategorizácia podnikov. Na základe toho, ZoÚ v § 1c umožňuje malým účtovným jednotkám oprostíť sa od konsolidácie s výnimkou, kedy je niektorá účtovná jednotka v skupine subjektom verejného záujmu. Oslobodenie od povinnosti zostaviť KÚZ sa týka i konsolidujúcej účtovnej jednotky, ktorá ovláda iba konsolidované účtovné jednotky, ktoré sú jednotlivo, ale i v úhrne nevýznamné. Z toho vyplýva že oslobodenie sa nevzťahuje na nasledovné situácie:

- materská spoločnosť ma podiel v niekoľkých dcérskych spoločnostiach, z ktorých len niektoré sú nevýznamné,
- materská spoločnosť je sama nevýznamnou,
- materská spoločnosť drží niekoľko dcérskych spoločností, ktoré sú jednotlivo nevýznamné ale v úhrne významné [3].

Ďalšie podmienky oslobodenia od povinnosti zostaviť KÚZ sú uvedené v ZoÚ v § 22aa.

1.2.2 Vylúčenie konsolidovaných účtovných jednotiek z konsolidácie

Účtovná jednotka môže byť vylúčená z konsolidačného celku, v prípade ak splňuje jednu z nasledujúcich skutočností:

- informácie, nevyhnutné pre zostavenie KÚZ, nie je možné získať bez neprimeraných nákladov alebo bez zbytočného zdržania,
- podiely tejto účtovnej jednotky sú držané výhradne za účelom ich následného predaja,
- prísne a dlhodobé obmedzenia podstatne bránia konsolidujúcej účtovnej jednotke vo výkone ich práv, ak sa jedná o nakladanie s majetkom alebo o riadenie tejto účtovnej jednotky, alebo vo výkone jednotného riadenia tejto účtovnej jednotky [6].

1.2.3 Oceňovanie majetku podľa českej legislatívy

Oceňovanie dlhodobého majetku dochádza v dvoch okamžikoch a to:

1. k okamžiku uskutočnenia účtovného prípadu,
2. ku koncu súvahového dňa alebo k inému okamžiku, ku ktorému sa účtovná závierka zostavuje [6].

Možnosti ocenenia v prípade uskutočnenia účtovného prípadu sú nasledovné:

1. *Obstarávacía cena*

ZoÚ v § 25 definuje obstarávaciu cenu ako cenu, za ktorú bol majetok obstaraný (skutočná cena) vrátane súvisiacich nákladov na jeho obstaranie. Náklady na obstaranie nie sú vymedzené taxatívne a môžu sa odlišovať v závislosti od toho, či sa jedná o dlhodobý hmotný alebo nehmotný majetok. Vo Vyhláške č. 500/2002 Sb., ktorou sa provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů (ďalej len „vyhláška“) sú uvedené nasledovné typy nákladov, ktoré sa môžu týkať obstarania určitého majetku:

- náklady na prípravu a zabezpečenie obstarávaného majetku (napr. odmeny za poradenské služby a sprostredkovanie, správne poplatky, expertízy apod.),
- úroky, predovšetkým z úveru do doby uvedenia dlhodobého majetku do užívania,
- prieskumné, geologické, geodetické a projektové práce,
- licencie, patenty, a iné práve v súvislosti s obstarávaným majetkom (nie pre budúcu prevádzku),
- úhrady nákladov za prekládky a náhradné podzemné komunikácie,
- skúšky pred uvedením majetku do stavu spôsobilého k užívaniu,
- a ďalšie [6, 7].

Na jednej strane vyhláška demonštratívne poukazuje na náklady, ktoré súvisia s obstaraním určitého majetku a na druhej strane uvádza i príklady nákladov, ktoré nie sú súčasťou ocenenia dlhodobého hmotného a nehmotného majetku. Medzi takéto náklady patria napríklad:

- oprava a údržba,
- kurzové rozdiely

- zmluvné pokuty a úroky z oneskorenia, či iné sankcie zo zmluvných vzťahov
- náklady na zaškolenie pracovníkov,
- nájomné za stavebný pozemok, na ktorom prebieha výstavba,
- a ďalšie [7].

V súvislosti s oceňovaním dlhodobého majetku je potrebné zmieniť, že obstarávacia cena sa znižuje o dotáciu, ktorá sa týka obstarania takéhoto majetku. Pokiaľ sa jedná o technické zhodnotenie (definované vo vyhláške § 47 ods. 4), tak sa obstarávacia cena dlhodobého majetku zvyšuje o tieto výdaje v roku dokončenia a prevzatia týchto prác do užívania. Podľa zákona č. 586/1992 Sb. o daní z príjmov sa jedná o technické zhodnotenie, pokiaľ jeho hodnota prevyšuje 40 000 Kč [7, 8].

2. Reprodukčná obstarávacia cena

Reprodukčná obstarávacia cena je taktiež definovaná v ZoÚ v § 25 ako cena, za ktorú by bol majetok obstaraný v dobe, kedy sa o ňom účtuje. Typickým príkladom je:

- majetok nadobudnutý darom,
- majetok vytvorený vlastnou činnosťou v prípade ak vlastné náklady nie je možné identifikovať,
- dlhodobý hmotný majetok obstaraný zmluvou o výmene, pokiaľ nie sú zjednané obstarávacie ceny,
- novo zistený a v účtovníctve doposiaľ nezachytený dlhodobý majetok
- a ďalšie [6].

Pre stanovenie reprodukčnej obstarávacej ceny z hľadiska účtovníctva spravidla stačí odborný odhad [6].

3. Vlastné náklady

Oceňovanie na báze vlastných nákladov sa využíva u dlhodobého majetku vytvoreného vlastnou činnosťou. Vlastnými nákladmi sa rozumejú priame i pridružené nepriame náklady, ktoré bezprostredne súvisia s danou výrobou alebo inou činnosťou. Za priame sa považujú napríklad obstarávacia cena materiálu a iné spotrebované výkony, resp. výrobné réžie a za nepriame sa môžu považovať náklady správneho charakteru prekračujúce jedno účtovné obdobie [6, 9].

Predchádzajúce spôsoby ocenenia súvisia predovšetkým s dlhodobým hmotným a nehmotným majetkom. V prípade, pokiaľ dochádza k oceňovaniu ku koncu súvahového dňa alebo k inému okamžiku, ku ktorému sa účtovná zvierka zostavuje, tak sa aplikuje ocenenie na báze reálnej hodnoty. Reálna hodnota sa aplikuje u vybraných položiek majetku a záväzkov ktoré sú taxatívne vymedzené v ZoÚ v § 27, medzi tieto položky patria napr.:

- cenné papiere, výnimkou sú vybrané cenné papiere a dlhopisy,
- deriváty,
- technické rezervy,
- pohľadávky, ktoré účtovná jednotka nadobudla a určila k obchodovaniu,
- majetok a záväzky, u ktorých ocenenie reálnou hodnotou vymedzuje zvláštny predpis,
- a ďalšie [6].

Za reálnu hodnotu sa použije tržná hodnota, ktorá je vyhlásená na európskom regulovanom trhu alebo na zahraničnom trhu obdobnom regulovanom trhu, hodnota stanovená na základe uznávaných oceňovacích modelov a techník alebo ocenenie kvalifikovaným odhadom alebo posudkom znalca a to iba v prípade, ak nie je tržná hodnota k dispozícii alebo nedostatočne predstavuje reálnu hodnotu. ZoÚ umožňuje postupovať i podľa zvláštnych právnych predpisov, ak nie je možné aplikovať predchádzajúce postupy [6].

V prípade, ak sa jedná o podiely predstavujúce účasť v ovládanej osobe alebo v osobe pod podstatným vplyvom, ZoÚ umožňuje použiť oceňovanie prostredníctvom ekvivalencie (protihodnotou). Zároveň je uvedené isté obmedzenie, ktoré spočíva v tom, že ak sa spoločnosť rozhodne použiť túto oceňovaciu bázu, tak je povinná ju aplikovať i u ostatných podielov. Bližšia špecifikácia je uvedená v ČÚS pre podnikateľa č. 008 v bode 2.3, kde je oceňovanie ekvivalenciou definované nasledovne: *„Ocenením ekvivalenciou sa rozumie, že majetková účasť je pri obstaraní ocenená obstarávacou cenou, ktorá je ku konci súvahového dňa alebo k inému okamžiku, ku ktorému sa zostavuje účtovná zvierka upravovaná na hodnotu odpovedajúcu miere účasti účtovnej jednotky na vlastnom kapitále obchodnej korporácie spoločnosti, v ktorej má účtovná jednotka majetkovú účasť.“* [10, č. 008, bod 2.3]. V zjednodušenom poňatí je možné

uviesť, že ocenenie ekvivalenciou umožňuje k súvahovému dňu oceniť majetkovú účasť vo výške držaného podielu na vlastnom kapitále spoločnosti, ktorá vydala podiely. Tento spôsob ocenenia nie je považovaný za reálnu hodnotu a je zakotvený v ZoÚ, nie ako povinnosť, ale ako možnosť, ktorú môže účtovná jednotka dobrovoľne využiť. Pokiaľ tak neučiní, majetkové účasti sa neprečeňujú k súvahovému dni a ich hodnoty sú zachované prostredníctvom ocenenia obstarávacou cenou [10, 6].

1.2.4 Typy vplyvov

Pre správne stanovenie metódy konsolidácie je potrebné poznať a určiť mieru vplyvu, ktorú vykonáva vlastník vo vlastníckom prepojenom podniku. Rozlišujú sa nasledovné typy vplyvu:

1. Spoločný vplyv

Spoločný vplyv je uvedený v ZoÚ v § 22 ods. 4 nasledovne: „*Spoločným vplyvom sa pre účel zostavenia konsolidovanej účtovnej závierky rozumie taký vplyv, kedy osoba v konsolidačnom celku spolu s jednou alebo viacerými osobami nezahrnutými do konsolidačného celku ovládajú inú osobu, pričom osoba vykonávajúca spoločný vplyv samostatne nevykonáva rozhodujúci vplyv v tejto inej osobe.*“ [6].

2. Podstatný vplyv

Podstatný vplyv je taktiež uvedený v ZoÚ v § 22 ods. 5 nasledovne: „*Podstatným vplyvom sa rozumie taký významný vplyv na riadení alebo prevádzkovaní účtovnej jednotky, ktorý nie je rozhodujúci ani spoločný, a ak nie je preukázané inak, považuje sa za podstatný vplyv dispozícia najmenej s 20 % hlasovacích práv.*“ [6].

3. Rozhodujúci vplyv

Na rozdiel od podstatného a spoločného vplyvu sa o rozhodujúcom vplyve zaoberá ZOK i Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/34/EU. Rozhodujúci vplyv je spojený s pojmi, ako je ovládajúca osoba a ovládaná osoba, o čom sa ZoÚ zmieňuje iba okrajovo (viz. § 22 ods. 3). Z toho dôvodu, sú dané pojmy v tejto diplomovej práci bližšie špecifikované podľa inej právnej legislatívy.

Ovládajúce a ovládané osoby sú v ZOK v § 74 definované:

- ovládajúcou osobou sa považuje osoba, ktorá môže v obchodnej korporácii priamo či nepriamo uplatňovať rozhodujúci vplyv, takáto osoba je materskou obchodnou spoločnosťou,
- ovládaná osoba je obchodná korporácia, ktorú ovláda ovládajúca osoba, takáto osoba je dcérskou obchodnou korporáciou,
- riadiaca osoba (bližšie uvedené v ZOK v § 79 a nasledujúce) a väčšinový spoločník (má väčšinu hlasov, ktoré mu plynú z účasti na obchodnej korporácii) je vždy ovládajúcou osobou, riadená osoba je vždy ovládanou osobou [11].

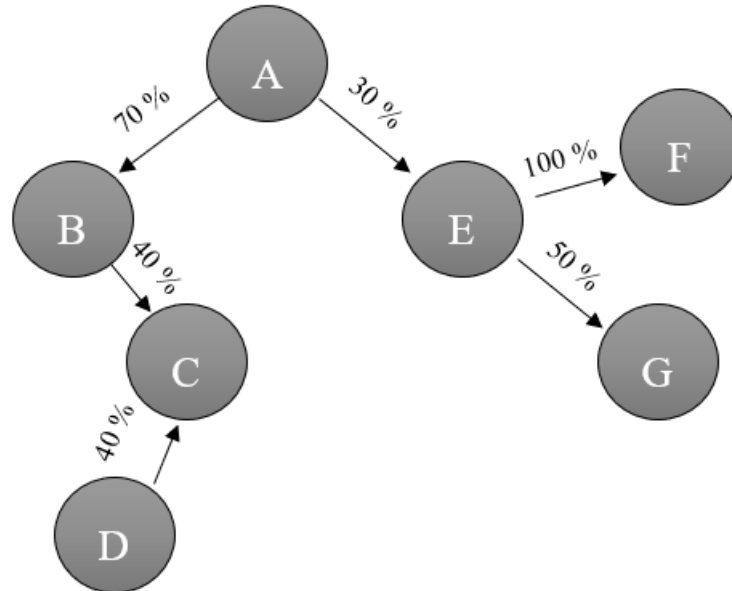
Zároveň v ZOK v § 75 je uvedené nasledovné: *„Ovládajúca osoba je osoba, ktorá môže menovať alebo odvolať väčšinu osôb, ktoré sú členmi štatutárneho orgánu obchodnej korporácie alebo v obdobnom postavení alebo členmi kontrolného orgánu obchodnej korporácie, ktorým je spoločníkom, alebo môže toto menovanie alebo odvolanie presadiť.“* [11, § 75 ods. 1]

Rozhodujúci vplyv má ten, kto nakladá s podielom na hlasovacích právach, a ktorý predstavuje aspoň 40 % všetkých hlasov v obchodnej korporácii (alebo osoby jednajúcej v zhode, ktoré spoločne nakladajú s takýmto podielom), ibaže rovnakým alebo vyšším podielom nakladá iná osoba alebo iné osoby jednajúce v zhode. Rozhodujúci vplyv má i ten, kto sám alebo s osobami jednajúcimi v zhode získa podiel, ktorý predstavuje aspoň 30 % všetkých hlasov obchodnej korporácie a tento podiel predstavoval na posledných 3 po sebe nasledujúcich jednaniach najvyššieho orgánu tejto osoby viac ako polovicu hlasovacích prítomných osôb [11].

Vplyv a vlastnícky podiel sú dva pojmy, ktoré úzko súvisia. Na základe vlastníckeho podielu je možné získať vplyv v spoločnosti. V nasledujúcom modelovom príklade, budú uvedené spoločnosti (označené písmenami) a stanovenie ich vplyvu a vlastníckeho podielu. Pre lepšie pochopenie bude príklad znázornený v grafickom prevedení.

Modelový príklad 1

Spoločnosť A má vlastnícke podiely v niekoľkých ďalších spoločnostiach (viz. Obrázok 1, str. 23), pokiaľ uvažujeme, že má spoločnosť A v spoločnosti E rozhodujúci vplyv.

Obrázok 1: Zobrazenie vlastníckeho podielu v jednotlivých spoločnostiach

[Zdroj: vlastné spracovanie]

Pre lepšie priblíženie miery vplyvu a vlastníckeho podielu sú údaje uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 2: Vyjadrenie miery vplyvu a vlastníckeho podielu

[Zdroj: vlastné spracovanie]

	Miera vplyvu	Vlastnícky podiel
A → B	70 %	70 %
A → C	40 %	$0,7 * 0,4 * 100 = 28 \%$
A → E	30 %	30 %
A → F	100 %	$0,3 * 1 * 100 = 30 \%$
A → G	50 %	$0,3 * 0,5 * 100 = 15 \%$

V jednotlivých prípadoch prevláda rozhodujúci vplyv, s výnimkou spoločnosti C, ktorá je pod spoločným vplyvom. Pokiaľ by však nebolo uvedené, že spoločnosť A nemá rozhodujúci vplyv v spoločnosti E, znamenalo by to, že v spoločnosti E je podstatný

vplyv a v spoločnostiach F a G by sa neuplatnila žiadna miera vplyvu, keďže by bola nedostačujúca. V prípade pokiaľ spoločnosť A má vlastnícky podiel vo viacerých spoločnostiach, vypočíta sa ako ich súčin. Konsolidovaný celok v tomto prípade zahŕňa spoločnosti A a B.

1.2.5 Obsah KÚZ

KÚZ podľa vyhlášky tvorí povinne súvaha, výkaz zisku a strát a príloha, súčasťou môže byť i prehľad o peňažných tokoch a prehľad o zmenách vlastného kapitálu. Za určitých podmienok je povinnosťou zostaviť tieto prehľady v rámci individuálnej účtovnej závierky u stredných a veľkých skupín účtovných jednotiek [7].

1. Konsolidovaná súvaha

Na základe použitej konsolidačnej metódy sa konsolidovaná rozvaha doplní o nasledujúce položky:

- a) kladný konsolidačný rozdiel,
- b) záporný konsolidačný rozdiel,
- c) menšinový vlastný kapitál,
- d) menšinový základný kapitál,
- e) menšinové kapitálové fondy,
- f) menšinové fondy zo zisku vrátane nerozdeleného zisku a neuhradenej straty minulých rokov,
- g) menšinový výsledok hospodárenia bežného účtovného obdobia,
- h) cenné papiere a podiely v ekvivalencii,
- i) konsolidačný rezervný fond,
- j) podiel na výsledku hospodárenia v ekvivalencii [7].

Položky aktív sú uvedené v netto hodnote (znížené o opravné položky a oprávky) za bežné a minulé účtovné obdobie. Výška pasív sa uvádza podobne ako aktíva za bežné a minulé účtovné obdobie [7].

Bližšia špecifikácia jednotlivých položiek v súvahe je uvedená v samostatnej kapitole 2.2 Konsolidačné metódy podľa českej legislatívy na str. 59, ktorá sa zameriava na konsolidačné metódy, v dôsledku ktorých dochádza k vzniku daných položiek v priebehu

konsolidácie. O konsolidačnom rozdiel je pojednáva kapitola 1.2.6 Konsolidačný rozdiel na str. 26, ktorá zahrňuje i modelové príklady príslušnej problematiky.

2. Konsolidovaný výkaz zisku a strát

Výška nákladov a výnosov sa uvádza oddelene za bežné a minulé účtovné obdobie, pričom konsolidovaný výkaz zisku a strát sa doplní o nasledujúce položky v závislosti od použitej metódy konsolidácie:

- a) v nákladových položkách o zúčtovaní kladného konsolidačného rozdielu,
- b) vo výnosových položkách o zúčtovaní záporného konsolidačného rozdielu,
- c) o menšinové podiely na výsledku hospodárenia, o podiel na výsledku hospodárenia v ekvivalencii [7].

3. Informácie v prílohe v konsolidovanej účtovnej závierke

Príloha obsahuje podobné náležitosti ako ich uvádza v ročnej individuálnej účtovnej závierke, pričom sa doplní o informácie, ktoré sú uvedené vo vyhláske v § 67. Súčasne je potrebné previesť nevyhnutné úpravy, ktoré by viedli k uľahčeniu posúdenia finančnej situácii podnikov zahrnutých do konsolidácie ako celku, medzi takéto úpravy patrí:

- vylúčenie vzájomných operácií medzi spriaznenými stranami zahrnutými do konsolidácie,
- separátne uvedenie priemerného počtu zamestnancov, ktorých zamestnávajú účtovné jednotky podrobené konsolidáciou prostredníctvom pomernej metódy,
- uvádzanie čiastok z odmien, záloh, závdavkov a úverov priznaných členom riadiacich, kontrolných a prípade správnych orgánov priznané konsolidujúcej účtovnej jednotky a jej konsolidovanými účtovnými jednotkami [7].

4. Konsolidovaná výročná správa

Povinnosť zostaviť konsolidovanú výročnú správu má konsolidujúca účtovná jednotka, pričom obsahom sú informácie týkajúce sa konsolidačného celku, účtovných jednotkách pod spoločným vplyvom a pridružených účtovných jednotkách. Ak konsolidovaná výročná správa obsahuje všetky náležitosti, ktoré sú nevyhnutné pre vyhotovenie

výročnej správy vzťahujúce sa ku konsolidujúcej účtovnej jednotky, je oprostená táto konsolidujúca účtovná jednotka od vyhotovenia výročnej správy [6].

1.2.6 Konsolidačný rozdiel

V konsolidovaných účtovných výkazov je potrebné uviesť i položku konsolidačného rozdielu, z toho dôvodu bude konsolidačný rozdiel špecifikovaný v danej kapitole.

Definícia konsolidačného rozdielu je uvedená v ČÚS pre podnikateľa č. 020 nasledovne: „*Konsolidačný rozdiel je rozdiel medzi obstarávacou cenou podielov (vrátane vedľajších nákladov) konsolidovanej účtovnej jednotky konsolidovaného podniku a ich ocenením podľa podielovej účasti konsolidujúcej účtovnej jednotky na výške vlastného kapitálu vyjadreného reálnou hodnotou.*“ [10, č. 020, bod 4.2.5]. Reálna hodnota je vyjadrená ako rozdiel medzi reálnou hodnotou aktív a reálnou hodnotou cudzieho kapitálu ku dňu akvizície alebo ku dňu ďalšieho zvýšenia účasti v inej účtovnej jednotke napríklad prostredníctvom obstarania ďalších cenných papierov alebo podielov. K preceneniu na reálnu hodnotu nemusí dôjsť v prípade, pokiaľ účtovná hodnota aktív a záväzkov výrazne nelíši od ich reálnej hodnoty ku dňu akvizície. Za deň akvizície je považovaný deň, od ktorého začína účinne ovládajúca a riadiaca osoba uplatňovať príslušný vplyv nad konsolidovanou účtovnou jednotkou. V praxi môže nastať i situácia, kedy akvizícia nastala skôr ako účtovná jednotka po prvýkrát konsoliduje (napr. z dôvodu zmeny legislatívy), v tomto prípade konsolidačný rozdiel sa bude počítat' vždy k dátumu akvizície vrátane retrospektívnych konsolidačných úprav [2, 10].

Po akvizícii je potrebné previesť úpravy, ktoré sa vzťahujú k preceneniu jednotlivých položiek na reálnu hodnotu, týka sa to predovšetkým rozdielov oproti individuálnej účtovnej závierke vo výške odpisov, výsledku hospodárenia pri vyradení či predaji preceňovaného majetku alebo v odloženej dani. Konsolidačný rozdiel je potrebné odpísať do 20 rokov rovnomerným odpisom, pokiaľ neexistujú dôvody pre kratšiu dobu odpisovania. Pri voľbe doby odpisovania musí byť zachovaný princíp verného a poctivého obrazu predmetu účtovníctva a finančnej situácii účtovnej jednotky. Príslušné konsolidované úpravy je potrebné sústavne uvádzať v nasledujúcich KÚZ, vzhľadom na to, že sa v rámci individuálnej účtovnej závierky nezohľadňujú [2,10].

Konsolidačný rozdiel (KR) je možné vypočítať nasledovným spôsobom, ktorý je možné aplikovať u všetkých metód konsolidácie [2]:

$$KR = M\dot{U}_{PN} - p * VK_{RH/DA}$$

Kde:

$M\dot{U}_{PN}$ – ocenenie majetkovej účasti obstarávacím nákladmi

p – výška podielu u nadobúdanej účtovnej jednotke

$VK_{RH/DA}$ – vlastný kapitál ocenený v reálnej hodnote k dátumu akvizície

Konsolidačný rozdiel môže nadobúdať 3 nasledovné hodnoty:

- kladný konsolidačný rozdiel – predpokladom je, že konsolidujúca účtovná jednotka si so svojím podielom nakupuje i schopnosť konsolidovanej účtovnej jednotky generovať zisk,
- záporný konsolidačný rozdiel – vyskytuje sa napr. z dôvodu zlej finančnej situácii účtovnej jednotky alebo chybného ocenenia vlastného kapitálu ku dňu akvizície,
- nulový konsolidačný rozdiel – vyskytuje sa napr. v prípade založenia konsolidovanej účtovnej jednotky konsolidujúcou účtovnou jednotkou [2].

Zúčtovanie konsolidačného rozdielu sa prevádza v nasledovných položkách:

- a) aktívny konsolidačný rozdiel – ak je cena za podiel na vlastnom kapitále konsolidovanej účtovnej jednotky vyššia ako jeho účtovná hodnota. Vykazuje sa v aktívach konsolidovanej súvahy a odpisuje sa do nákladov v zvláštnej položke konsolidovanom výkazu zisku a strát,
- b) pasívny konsolidačný rozdiel - ak je cena za podiel na vlastnom kapitále konsolidovanej účtovnej jednotky nižšia ako jeho účtovná hodnota. Vykazuje sa v pasívach konsolidovanej súvahy a odpisuje sa do výnosov v zvláštnej položke konsolidovanom výkazu zisku a strát [10].

Pre lepšie demonštrovanie výpočtu konsolidačného rozdielu, budú uvedené modelové príklady, u ktorých sa premietne kladný, záporný či nulový konsolidačný rozdiel.

Modelový príklad 2

Účtovná jednotka X zakúpila 100% podiel v účtovnej jednotke Y. Obstarávacia cena podielu je 1 500 000 Kč. Základný kapitál účtovnej jednotky Y ku dňu akvizície je

700 000 Kč, nerozdelené zisky minulých účtovných období sú v čiastke 650 000 Kč a pomerná časť výsledku hospodárenia bežného účtovného obdobia je 150 000 Kč.

Po dosadení jednotlivých údajov do vyššie uvedeného vzorca dostaneme nasledujúci vzťah:

$$\text{Konsolidačný rozdiel} = 1\,500\,000 - 100\% * (700\,000 + 650\,000 + 150\,000) = 0$$

Prvý modelový príklad rieši situáciu, kedy vychádza konsolidačný rozdiel nulový, je to z dôvodu, že účtovná jednotka X zakúpila svoj 100% podiel v účtovnej jednotke Y vo výške, ktorý odpovedá práve jeho podielu na vlastnom kapitále v účtovnej jednotke Y ocenený prostredníctvom reálnej hodnoty. Konsolidačný rozdiel sa vypočíta k dátumu vkladu do danej účtovnej jednotky.

V prípade pokiaľ by sa vychádzalo z daných údajov, avšak obstarávacia cena by bola vo výške 1 800 000 Kč, znamenalo by to, že by konsolidačný rozdiel vyšiel kladný (300 000 Kč). Z tohto pohľadu účtovná jednotka X svoj podiel „preplatila“ oproti jeho účtovnej hodnoty, ktorý odpovedá reálnemu oceneniu. Ako bolo vyššie zmienené, pravdepodobne si zakúpila i schopnosť konsolidovanej účtovnej jednotky generovať zisk.

Modelový príklad 3

Pokiaľ by sme vychádzali z predchádzajúceho zadania, avšak účtovná jednotka X zaplatí za svoj 70% podiel obstarávaciu cenu vo výške 1 800 000 Kč, výpočet konsolidačného rozdielu je nasledovný:

$$\text{Konsolidačný rozdiel} = 1\,800\,000 - 70\% * (700\,000 + 650\,000 + 150\,000) = 750\,000$$

V tomto príklade vychádza konsolidačný rozdiel 750 000 Kč, za obstarávaciu cenu v hodnote 1 800 000 Kč získala účtovná jednotka X 70% podiel na účtovnej jednotke Y, ktorému odpovedá vlastný kapitál v hodnote 1 050 000 Kč.

Modelový príklad 4

Účtovná jednotka X zaplatí za svoj 70% podiel obstarávaciu cenu vo výške 800 000 Kč, ostatné údaje vychádzajú z prvého zadania. Výpočet konsolidačného rozdielu je nasledovný:

$$\text{Konsolidačný rozdiel} = 800\,000 - 70\% * (700\,000 + 650\,000 + 150\,000) = -250\,000$$

Pokiaľ sa obstarávacia cena znížila na hodnotu 800 000 Kč, konsolidačný rozdiel vychádza mínus 250 000 Kč, čo znamená, že účtovná jednotka X zakúpila svoj 70% podiel za hodnotu nižšiu ako je hodnota vlastného kapitálu účtovnej jednotky Y, ktorý odpovedá podielu účtovnej jednotky X.

1.2.7 Účtovné a daňové dopady na konsolidáciu účtovných výkazov

Úpravy prevádzané v priebehu konsolidácie účtovných zvierok nepodliehajú účtovaniu. KÚZ je špecifický druh účtovnej zvierky, ktorý slúži primárne ako informačný zdroj o finančnej pozícii a výsledkoch skupiny ako celku. Obecne vzato, KÚZ sa zostavuje „ex post“, z čoho vyplýva, že nedochádza k negatívnemu ovplyvňovaniu individuálnych účtovných zvierok. Napriek tomu, však je potrebné zohľadniť v účtovníctve isté skutočnosti, ktoré vznikajú pred konsolidáciou. Už samotné nadobudnutie podielov je potrebné vykázat' v účtovníctve, aby bolo zachované základné pravidlo, ktoré je zobrazenie verného a poctivého obrazu účtovníctva. V prvom rade je potrebné rozlišovať, či podiel v obchodnej korporácii spĺňa časovú podmienku dlhodobosti, resp. či je nadobudnutý so zámerom jeho držby po dobu dlhšiu ako 1 rok alebo nie. Pokiaľ spĺňa časovú podmienku, tak sa to zaúčtuje do aktív ako položka:

- B.III.1 Podiely – ovládaná alebo ovládajúca osoba, a to v rámci účtovnej skupiny 06, z historických daných príčin sa obvykle účtuje na syntetický účet **061 – Podiely – ovládaná alebo ovládajúca osoba**,
- B.III.3 Podiely – podstatný vplyv, v rámci účtovnej skupiny 06, na syntetický účet **062 – Podiely v účtovných jednotkách pod podstatným vplyvom**,
- B.III.5 Ostatné dlhodobé cenné papiere a podiely, v rámci účtovnej skupiny 06, spravidla sa v praxi používa syntetický účet **063 – Ostatné cenné papiere a podiely** [4, 12, 13].

Pokiaľ nie je splnená časová podmienka dlhodobosti, potom sa jedná účtovne o krátkodobý finančný majetok, ktorý sa zachytáva na dvoch druhoch aktív:

- C.III.1. – Podiely – ovládaná alebo ovládajúca osoba, v rámci účtovnej skupiny 25, spravidla sa v praxi používa syntetický účet **254 – Podiely – ovládaná alebo ovládajúca osoba**,
- C.III.2. – Ostatný krátkodobý finančný majetok, v rámci účtovnej skupiny 25, v rámci účtovnej skupiny 25, spravidla sa v praxi detailnejšie rozlišujú v dvoch

samostatných syntetických účtov a to: **251 – Majetkové cenné papiere a podiely k obchodovaniu; 257 – Ostatné cenné papiere.**

Jednotlivé podiely sa účtujú proti záväzkovým účtom, vzhľadom na to, o aký typ účtovného prípadu sa jedná [4, 12, 13].

Modelový príklad 5

Spoločnosť XXX, s.r.o. založili tri osoby J, P a O, ktorých podiely v súčasnosti odpovedajú pomeru hlasovacích práv týchto spoločníkov a činia: 60 %, 30 % a 10 %. Každá z týchto osôb vedie vlastné účtovníctvo. Zjavná je situácia u osoby J, ktorá disponuje väčšinovým podielom, čím sa radí medzi ovládajúce osoby a z toho dôvodu bude o podielu účtovať na účte **061 – Podiely – ovládaná alebo ovládajúca osoba.** V prípade osôb P a O, by sa z hľadiska účtovníctva priradil spoločníkovi P podstatný vplyv, pretože nie je rozhodujúci a súčasne tvorí viac ako 20 % hlasovacích práv, a teda by sa účtovalo na účet **062 – Podiely v účtovných jednotkách pod podstatným vplyvom.** Čo sa týka spoločníka O by sa zaúčtoval podiel na účet **063 – Ostatné cenné papiere a podiely,** pretože nesplňuje podmienku podstatného a ani rozhodujúceho vplyvu.

V právnom poňatí je však nachádzaný i alternatívny prístup, ktorý sa však v praxi často nevyskytuje. Zaradenie podielov minoritných spoločníkov P a O a priori sa môžu považovať za osoby jednajúce v zhode, pretože spoločne nakladajú dohromady so všetkými hlasmi spoločnosti XXX, s.r.o. (stačilo by 40 %). Z toho dôvodu by mali všetci spoločníci účtovať svoj podiel na účet 061 – Podiely – ovládaná alebo ovládajúca osoba. Relevantnosť právnej domnienky je obtiažne vyhodnotiť a spravidla sa riadi jednoznačným kritériom, ktorým je aktuálny stav výšky podielov.

Pokiaľ účtovná jednotka uplatní precenenie cenných papierov a podielov predstavujúce účasť v ovládanej osobe alebo v osobe pod podstatným vplyvom k súvahovému dni, musí to vykázať v účtovníctve. Precenenie nie je možné reálnou hodnotou, ale podľa ZoÚ v § 27 ods. 1 písm. a) umožňuje preceniť buď tzv. ekvivalenciou alebo vykazovať účasti v pôvodnej obstarávacej cene a testovať pokles jej hodnoty prostredníctvom opravnej položky k účasti. Dopad ekvivalencie sa účtuje v skupine 41, na syntetickom účte **414 – Oceňovacie rozdiel z precenenia majetku a záväzkov.** Daná kapitola sa zaoberá účtovnými a daňovými dopadmi na konsolidáciu účtovných výkazov, pričom bližšie

priblíženie problematiky oceňovania je uvedené v samostatnej kapitole 1.2.3 Oceňovanie majetku podľa českej legislatívy str. 18 [13].

Modelový príklad 6

Spoločnosť ZET, a.s. sa rozhodla oceňovať ekvivalenciou všetky svoje účasti v dcérskych obchodných korporáciách. Tento spôsob oceňovania musí aplikovať u všetkých podielov v ovládaných osobách a v osobách pod podstatným vplyvom.

Spoločnosť ZET, a.s. uskutočnila v priebehu roka 2019 nasledujúce transakcie:

- založenie spoločnosti Pet, s.r.o. peňažným vkladom vo výške 1 000 000 Kč, ktorý predstavuje 100% podiel na spoločnosti Pet, s.r.o. (účet 061.1),
- kúpa 30% podielu na spoločnosti DoDo, s.r.o. za 400 000 Kč (účet 062.1)
- kúpa 60% podielu na spoločnosti Vibes, s.r.o. za 300 000 Kč (účet 061.2)
- kúpa 40% podielu na spoločnosti Best, s.r.o. za 50 000 Kč. (účet 061.3)

Spoločnosť má k dispozícii aktuálne súvahy 3 zo 4 spoločností k dátumu svojej účtovnej závierky, na ktorých podklade sa vyčíslili hodnota podielov ekvivalenciou (protihodnotou) vo vzťahu k vlastnému kapitálu. U spoločnosti Best, s.r.o. zostáva hodnota nezmenená, vzhľadom na to, že získanie informácií týkajúce sa účtovných hodnôt by boli vyššie ako úžitok s tým spojený. Údaje v tabuľkách sú uvedené v tis. Kč.

Tabuľka 3: Vyčíslenie hodnoty podielov ekvivalenciou

[Zdroj: vlastné spracovanie]

<i>Spol.</i>	<i>Základný kapitál</i>	<i>Ážio</i>	<i>Ostatné kap. fondy</i>	<i>Nerozdelený zisk alebo strata min. rokov</i>	<i>Zisk/strata bež. obdobia</i>	<i>Vlastný kapitál celkom</i>	<i>Účasť (%)</i>	<i>Nové ocenenie</i>
<i>Pet</i>	1 000	100	100	50	-10	1 240	100	1 240
<i>DoDo</i>	2 000	200	1 000	500	200	3 900	30	1 170
<i>Vibes</i>	100	-	-	-400	50	-250	60	0

Spoločnosť ZET, a.s. bude účtovať k 31. 12. 2019 zmenu ocenenia podielov na samostatných analytických účtoch určených pre každú spoločnosť zvlášť:

- spoločnosť Pet, s.r.o. >> 240 000 Kč, MD 061.11/ D 414;
- spoločnosť DoDo, s.r.o. >> 770 000 Kč, MD 062.21/ D 414;
- spoločnosť Vibes, s.r.o. >> 300 000 Kč MD 414/ D 061.21 (hodnota investície bude po operácii nulová, pretože nemôže nadobúdať záporné hodnoty).

Modelový príklad 7

Spoločnosť Beli, a.s., si obstarala dňa 8. 10. 2018 100% podiel v spoločnosti Lampa, s.r.o. za celkovú hodnotu 5 000 tis. Kč. Ku koncu roka 2018 spoločnosť Lampa, s.r.o. vykázala veľkú účtovnú stratu a na základe konzultácii audítora vytvorila spoločnosť Beli, a.s. opravnú položku k danému podielu vo výške 1 000 tis. Kč. V ďalšom roku sa podarilo spoločnosti Lampa, s.r.o. prostredníctvom reštrukturalizácii značne znížiť daňovú stratu z minulosti. Spoločnosť Beli, a.s. v súlade s požiadavkami audítora rozpustila účtovnú opravnú položku k podielu v plnej výške.

Tabuľka 4: Vytvorenie opravnej položky k podielu

[Zdroj: vlastné spracovanie]

Dátum	Operácia	Čiastka	MD	D
8. 10. 2018	Obstaranie podielu v spoločnosti Lampa, s.r.o.	5 000	061	379
31. 12. 2018	Tvorba OP k podielu v spoločnosti Lampa, s.r.o.	1 000	579	096
31. 12. 2019	Rozpustenie OP k podielu v spoločnosti Lampa, s.r.o.	1 000	096	579

Z pohľadu daňového je možné nachádzať výhodu medzi materskou a dcérskou spoločnosťou. So vstupom Českej republiky do Európskej únie je spojené i prijatie rady unijných predpisov, medzi ktoré patrí i Smernica Rady 2011/96/EU z dňa 30. 11. 2011 o spoločnom systéme zdanenia materských a dcérskych spoločností z rôznych členských štátov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Smernica EÚ“). V tejto Smernici EÚ je možné nachádzať významnú daňovú výhodu, ktorou je oslobodenie dividend a iných foriem rozdeľovania zisku vyplácané dcérskymi spoločnosťami ich materským spoločnostiam od zrážkových daní a zamedziť dvojitému zdaneniu týchto príjmov u materskej spoločnosti. Cieľom tejto Smernice EÚ je zabezpečiť riadne fungujúci vnútorný trh, pričom podmienky plného oslobodenia rozdeľovaných ziskov zakotvuje česká legislatíva v ZDP v § 19 ods. 3 [13].

Na jednej strane je možné získať daňové výhody, ale na druhej strane existujú i početné nevýhody, medzi ktoré patrí predovšetkým problematika prevodných cien. Prevodné

ceny majú byť opatrením, ktoré zabezpečuje nezneužívanie vzťahu medzi materskou a dcérskou spoločnosťou s cieľom dosahovať daňovú úsporu. Špecifikácia prevodných cien je natoľko obsiahla, že pre účely diplomovej práce bude abstrahovaná [13].

V súvislosti s konsolidáciou môže vzniknúť odložená daň, ktorá sa riadi obecnými pravidlami upravujúce vykazovanie odloženej dane v českom účtovníctve a následné vyhodnotenie postupov, či korešpondujú s účelom KÚZ. Existuje niekoľko nasledujúcich prípadov, kedy môže vzniknúť odložená daň:

- odložená daň prevzatá z individuálnych závierok spoločností tvoriace konsolidačný celok,
- odložená daň v dôsledku precenenia položiek aktív a prípadne dlhov na úrovni konsolidácie, pričom ich daňová hodnota zostala nedotknutá,
- odložená daň z konsolidačného rozdielu (spravidla sa to nevyskytuje),
- odložená daň z eliminácii vzájomných transakcií, ktoré z daňového pohľadu eliminovať nie je možné,
- potencionálna odložená daň zo zhodnotenia investície do dcérskej spoločnosti nad jej obstarávaciu cenu (daňovú hodnotu), a to dôsledku kumulácie zisku v dcérskej spoločnosti alebo v dôsledku prevedenia účtovnej závierky dcérskej spoločnosti z vykazovania v zahraničnej mene do českej meny.

Odloženú daň obecné účtuje a vykazuje účtovná jednotka, ktorá tvorí konsolidačný celok alebo zostavuje účtovnú závierku v plnom rozsahu. Na jednej strane dochádza k vykázaniu odloženého daňového záväzku alebo odloženej daňovej pohľadávky a na druhej strane ovplyvňuje hodnotu vlastného kapitálu dcérskej obchodnej korporácii k dátumu akvizície. V prvom roku účtovania o odloženej dani sa čiastka vypočíta zo všetkých prechodných rozdielov vzniknutých za celú dobu existencie účtovnej jednotky, inými slovami, akoby účtovná jednotka účtovala o odloženej dani od samého počiatku. Čiastka odloženej dani, ktorá sa vzťahuje k predchádzajúcemu účtovnému obdobiu, sa zaúčtuje ako zostatok účtu **481 – Odložený daňový záväzok a pohľadávka** súvzťažne do vlastného kapitálu proti účtu **427 – Iný výsledok hospodárenia minulých rokov**. Čiastka odloženej dani, ktoré sa vzťahuje k bežnému účtovnému obdobiu, sa zaúčtuje na konci účtovného obdobia výsledkovo na účet **592 – Daň z príjmu – odložená** [14, 15].

1.3 Konsolidácia podľa medzinárodných štandardov účtovného výkazníctva

Ďalšou možnosťou, či povinnosťou je konsolidácia na základe IFRS, jedná sa o súbor štandardov vydávaný Radou pre medzinárodné účtovné štandardy, ktorej cieľom je predovšetkým zosúladiť účtovných zásad používaných podnikateľskými subjektami a inými organizáciami, vzhľadom na rastúcu globalizáciu a koncentráciu medzinárodného kapitálu. Na základe IFRS dochádza k jednotnému zobrazovaniu finančných výsledkov a finančnej pozície založených na rovnakých pravidlách všetkých podnikov využívajúc tieto štandardy, čo uľahčuje ich porovnanie [16].

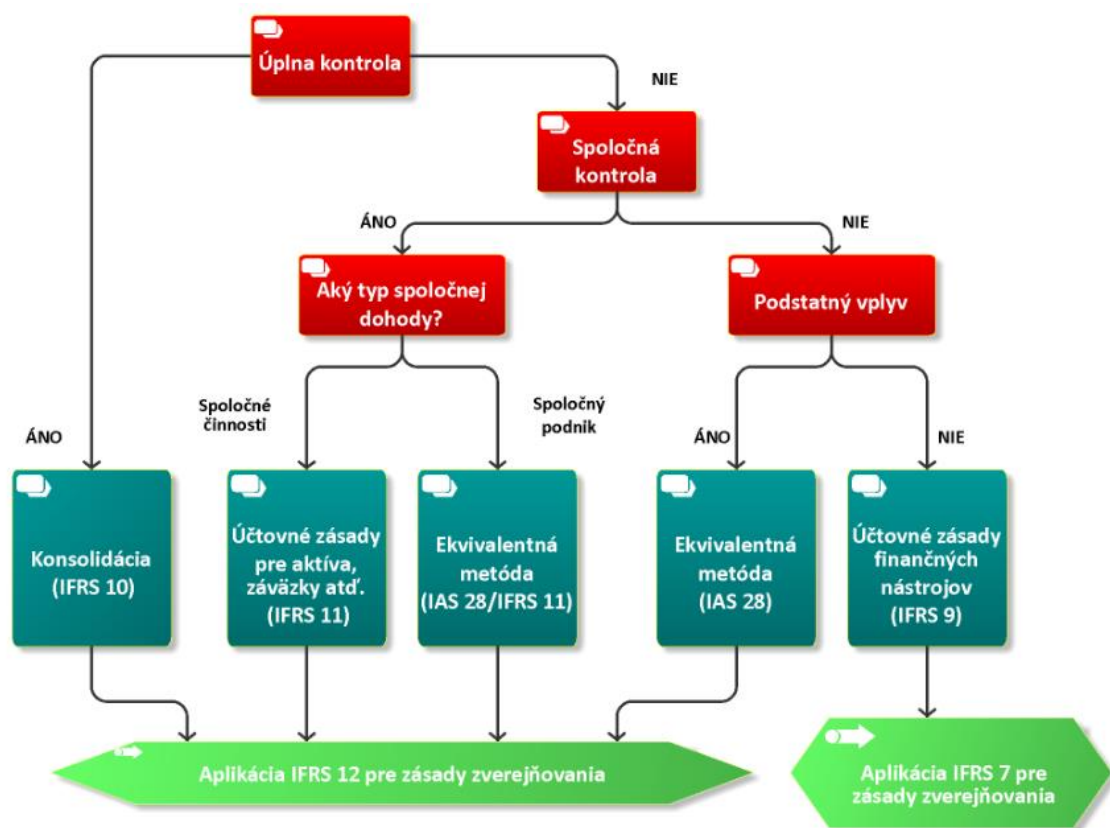
Podľa ustanovení § 23a ZoÚ, povinnosť zostaviť KÚZ na základe medzinárodných účtovných štandardov majú tie účtovné jednotky, ktoré sú emitentom investičných cenných papierov prijatých k obchodovaniu na európskom regulovanom trhu, to znamená, že české spoločnosti musia viesť účtovníctvo dvakrát, a to podľa českej legislatívy a zároveň podľa IFRS. Ostatné konsolidujúce účtovné jednotky, majú možnosť uplatniť medzinárodné účtovné štandardy pri konsolidácii. Pokiaľ takúto možnosť využijú, tak im to umožňuje vstúpiť na medzinárodný kapitálový trh a získať investorov nielen tuzemských, ale i zahraničných [6, 17].

Je rada štandardov, ktoré sa zaoberajú buď priamo alebo okrajovo KÚZ, medzi najdôležitejšie štandardy patria:

- IFRS 10 Konsolidovaná účtovná závierka – cieľom tohto štandardu je stanoviť zásady vykazovania a spracovania konsolidovaných účtovných závierok v prípadoch, kedy účtovná jednotka ovláda jednu alebo viacero ďalších jednotiek,
- IAS 27 Individuálna účtovná závierka – pôvodné znenie IAS 27 sa zaoberal i konsolidovanou účtovnou závierkou, čo je však od 1. 1. 2013 uvedené v samostatnom štandarde IFRS 10. Novelizovaný štandard upravuje už len vykazovanie individuálnych účtovných výkazov, v prípade účtovania a zverejňovania investíc do jednotiek s podstatným podielom,
- IAS 28 Investície do pridružených a spoločných podnikov – zaoberá sa účtovným zachytením investíc do pridružených podnikov a použitím ekvivalentnej metódy pre pridružené a spoločné podniky,

- *IFRS 11 Spoločné dohody* – stanovuje zásady účtovného výkazníctva účtovných jednotiek s podielom v spoločne ovládaných podnikoch,
- *IFRS 12 Zverejnenie podielov v iných účtovných jednotkách* – štandard sa venuje problematike zverejňovania informácií o podieloch v dcérskych podnikoch, u spoločných dohodách, pridružených podnikoch a v štruktúrovaných jednotkách [18].

V roku 2011 vyšiel IFRS 10 ako súčasť tzv. konsolidačného balíčku, ktorý obsahoval 3 nové a 2 pozmenené štandardy a stal sa záväzným pre ročné obdobie začínajúce 1. 1. 2013 alebo neskôr. Nižšie uvedený obrázok zobrazuje interakcie medzi príslušnými štandardmi pre rôznu stupeň účasti v jednotke, do ktorej sa investuje.

Obrázok 2: Interakcie medzi situáciami v „konsolidačnom balíčku“

Zdroj: [vlastné spracovanie, podľa 19, str. 10]

Existuje rada ďalších štandardov, ktoré sa týkajú KÚZ, pretože väčšina týchto štandardov je koncipovaná tak, aby dokázala riešiť alebo priblížiť problematiku konsolidácie v situáciách, v ktorých sa môže účtovná jednotka ocitnúť.

1.3.1 Obsah KÚZ podľa IFRS

IFRS definuje minimálne požiadavky, ktoré musia byť súčasťou účtovnej závierky. Oproti českej legislatívy je jej obsah obsiahnejší a je vymedzený v IAS 1 – Zostavovanie a zverejňovanie účtovnej závierky. Položky v jednotlivých účtovných výkazoch sú uvedené v IAS 1 a IAS 7 – Výkazy peňažných tokov, pričom ich poradie nie je záväzné. Každú významnú triedu podobných položiek je potrebné vykazovať samostatne. Účtovné výkazy, ktoré sú súčasťou konsolidovanej účtovnej závierky sú rozšírené o nasledujúce položky v závislosti od implementovania konsolidačných metód:

- a) výkaz o finančnej pozícii ku koncu obdobia,
 - investície vykazované ekvivalentnou metódou,
 - nekontrolný podiel prezentovaný v rámci vlastného kapitálu,
 - vydaný kapitál a fondy pripadajúce vlastníkom materskej spoločnosti,
- b) výkaz zisku a strát a ostatného úplného výsledku za obdobie,
 - úplný výsledok hospodárenia (súčet hospodárskeho výsledku a ostatného úplného výsledku hospodárenia) s uvedením podielu na hospodárskom výsledku z pridružených spoločností a spoločných podnikov účtovaných ekvivalentnou metódou a priradenie hospodárskeho výsledku a úplného výsledku nekontrolným podielom a vlastníkom materského podniku,
- c) výkaz o zmenách vlastného kapitálu za obdobie,
 - celkový úplný výsledok hospodárenia za obdobie s oddelenými čiastkami, ktoré pripadajú vlastníkom materskej spoločnosti a nekontrolným podielom,
- d) výkaz o peňažných tokoch za obdobie,
 - vykázané príjmy a výdaje sú iba peňažnými tokmi medzi konsolidovanou skupinou a jej okolím,
 - prijaté dividendy a vyplácané sú klasifikované ako investičné peňažné toky, ktoré sa pri konsolidácii vylučujú,
 - peňažné toky z nadobudnutia alebo vyradenia dcérskej a iných podnikov (vykazovanie samostatne v rámci investičnej činnosti),
- e) komentár obsahujúci významné účtovné pravidlá a ostatné vysvetľujúce informácie,

- f) výkaz o finančnej pozícii k počiatku predchádzajúceho obdobia vo vymedzených situáciách uvedených v IAS 1,
- g) konsolidovaná výročná správa,
- podľa IFRS nie je povinná, avšak pri zostavovaní KÚZ sa odporúča [18].

1.3.2 Oceňovanie majetku podľa medzinárodných štandardov

Pri zvolení správnej oceňovacej bázy je potrebné prvotne posúdiť či je splnený predpoklad trvania účtovnej jednotky v blízkej budúcnosti, inými slovami, ak účtovná jednotka má v pláne ukončiť svoju činnosť, prístup k oceňovaniu bude odlišný ako v prípade, kedy účtovná jednotka zotrvá vo svojej činnosti [20].

Koncepčný rámec, ktorý sa zaoberá oceňovaním prešiel výraznou novelizáciou v roku 2018, pričom pre spoločnosti, ktoré zostavujú účtovnú závierku podľa IFRS bude účinný od roku 2020. Kapitola, ktorá sa výhradne zaoberá oceňovaním bola od základov prepracovaná, vzhľadom na to, že vychádzala zo situácií, ktoré boli aktuálne v roku 1989, kedy bol Koncepčný rámec prvýkrát publikovaný, i napriek tomu, že došlo k zrevidovaniu v roku 2010 [21].

Koncepčný rámec pôvodne definoval 4 nasledujúce oceňovacie základne:

- a) historické náklady,
- b) bežná cena,
- c) realizovateľná (vysporiadaná) hodnota,
- d) súčasná hodnota [21].

Nový koncepčný rámec člení oceňovacie základne do dvoch skupín:

- a) oceňovacia základňa založená na historickej cene
- b) oceňovacia základňa založená na bežných hodnotách [22].

Oceňovacia základňa založená na historickej cene

Historická cena poskytuje informácie o aktívach, záväzkoch a súvisiacich nákladoch a výnosoch vychádzajúc z informácií odvodených z ceny transakcií alebo inej udalosti, ktorá zapríčinila ich vznik. Na rozdiel od bežnej hodnoty, historická cena neodzrkadľuje zmeny v hodnotách, výnimkou sú zmeny vzťahujúce sa ku zníženiu hodnoty aktíva alebo vykázania záväzku, ktorý sa stane podhodnoteným. Identifikácia súvisiacich nákladoch

alebo príslušných informácií spojených s aktívami alebo záväzkami, ktoré nevznikli transakciou v súlade s tržnými podmienkami, nemusí byť dostupná. V takýchto prípadoch sa využíva súčasná hodnota, ktorá sa pri prvotnom vykázaní považuje za predpokladanú cenu takéhoto majetku či záväzku a stane sa východiskovým bodom pre ocenenie v historických cenách [22].

Pri aplikácii historickej ceny na finančné aktíva alebo záväzky sa využíva ocenenie buď na základe obstarávacej hodnoty alebo tzv. amortizovanej hodnoty. Amortizovaná hodnota odzrkadľuje odhady budúcich peňažných tokov diskontovaných sadzbou určenou pri prvotnom vykázaní [22].

Oceňovacia základňa založená na bežných hodnotách

Bežné hodnoty poskytujú informácie o aktívach, záväzkov a súvisiacich nákladoch a výnosov vychádzajúc z informácií, ktoré odrážajú aktualizované podmienky existujúce k dátumu ocenenia. V Konceptnom rámci sú uvedené tri oceňovacie základne založené na bežných hodnotách:

1. reálna hodnota,
2. hodnota z užívania pre aktíva a vysporiadaná hodnota pre záväzky,
3. bežná cena [22].

1. Reálna hodnota

Napriek tomu, že Konceptný rámec doposiaľ neuvádzal oceňovanie reálnou hodnotou, tak v mnohých publikáciách sa tento pojem vyskytoval (často sa používa i anglický výraz „fair value“) a prístupy k stanoveniu reálnej hodnoty neboli konzistentné. Od roku 2011 však existuje samostatný štandard IFRS 13, ktorý sa zaoberá problematikou oceňovania v reálnej hodnote a došlo i k novelizácii Konceptného rámca, kde je reálna hodnota zhodne definovaná s IFRS 13 [21].

Reálna hodnota podľa IFRS 13 vychádza z tržnej ceny k dátumu ocenenia a základnou podmienkou je, že nevychádza z podmienok účtovnej jednotky ale z podmienok trhu. Zároveň sa považuje za cenu, ktorá by mohla byť zjednaná v riadnej transakcii spočívajúcej v predaji aktíva alebo prevodu záväzkov medzi účastníkmi trhu dobrovoľne a bez nátlaku, kde hlavným účelom je získanie profitu z danej transakcie [18].

Preferencia aktívneho trhu sa vyžaduje pri zistení reálnej hodnoty, ktorý musí spĺňať nasledujúce atribúty:

- položky, s ktorými sa na trhu obchoduje sú rovnorodé,
- obvykle je možné kedykoľvek nájsť kupujúcich a predávajúcich ochotných uskutočniť obchodnú transakciu,
- informácie o cenách sú verejne dostupné (napr. kótovaná cena na burze) [20].

V prípade, pokiaľ neexistuje aktívny trh sa využívajú iné metódy, napr. metóda merania na základe peňažných tokov. Reálna hodnota nezohľadňuje transakčné náklady, ktoré by vznikli pri predaji/vyradení aktíva alebo pri zaplatení za prevod záväzku [20,22].

2. Hodnota z užívania a vysporiadaná hodnota pre záväzky

Hodnota z užívania je definovaná ako súčasná hodnota peňažných tokov alebo iných ekonomických úžitkov, ktoré budú podľa očakávania spoločnosti získané z užívania aktíva a z jeho vyradenia [22].

Vysporiadaná hodnota pre záväzky je súčasná hodnota peňazí alebo iných ekonomických úžitkov, ktoré je spoločnosť podľa svojho očakávania povinná previesť pri vysporiadaní záväzku [22].

Tieto hodnoty abstrahujú transakčné náklady, pretože sú založené na budúcich peňažných tokoch. Na druhej strane však zahrňuje súčasnú hodnotu akýchkoľvek transakčných nákladov, ktoré účtovná jednotka očakáva, že vzniknú pri konečnom vyradení majetku alebo splnenia záväzku [22].

3. Bežná cena

Bežná cena aktíva je cena ekvivalentného aktíva k dátumu ocenenia, ktorá obsahuje protihodnotu, ktorú by bolo nutné zaplatiť ku dňu ocenenia vrátane transakčných nákladov súvisiace s daným aktívom ku dňu ocenenia [22].

Bežná cena záväzku je protihodnota, ktorá by bolo získaná oproti ekvivalentnému záväzku ku dňu ocenenia po odpočítaní transakčných nákladov, ktoré by k tomu dátumu vznikli [22].

Bežná cena je podobne ako historické náklady vstupnou hodnotou, čo znamená, že odzrkadľuje ceny na trhu, s tým rozdielom, že bežná cena odráža podmienky k dátumu ocenenia [22].

1.3.3 Aplikácia ocenenia podľa typu majetku u IFRS

Podobne ako v českej legislatíve sa rozlišuje majetok podľa jeho charakteristík. Napriek tomu, že v príslušných štandardoch, ktoré sa zaoberajú majetkom, sa nenachádza terminológia ako v českej legislatíve, kde sa majetok člení na dlhodobý hmotný, nehmotný a finančný, ale jedná sa o obdobnú špecifikáciu. Existuje však niekoľko štandardov, ktoré sa zaoberajú problematikou majetku a ich oceňovaním. Pre účely diplomovej práce bude pozornosť kladená na dva štandardy, ktorými sú:

- IAS 16 – pozemky, budovy a zariadenia
- IAS 38 – nehmotné aktíva

Za zmienku stojí i štandard IAS 40 – investičný nehnuteľný majetok a IAS 28 – investície do pridružených a spoločných podnikoch [18].

IAS 16 – pozemky, budovy a zariadenia

Štandard IAS 16 zahrňuje problematiku dlhodobého hmotného majetku a vymedzuje podmienky, kedy je možné aplikovať príslušný štandard. V obecnej rovine IAS 16 zahrňuje pozemky, budovy a zariadenia, ktoré sú obstarané za účelom dlhodobého používania pri bežnej podnikovej činnosti. Niektoré majetky sú natoľko špecifické, že sú riešené v samostatných štandardoch. Samostatné štandardy sú aj v prípade, pokiaľ sa majetok nevyužíva pre bežnú činnosť, alebo ak je držaný za účelom predaja [18].

Rozlišujú sa dva typy oceňovania v závislosti od doby jeho prevedenia:

Oceňovanie v momente obstarania aktíva

V okamžiku obstarania aktíva sa oceňuje na báze obstarávacích nákladov. Štandard IAS 16 neoddeľuje striktne ocenenie aktív nakupovaných a aktív vyrábaných vo vlastnej réžii. Štandard IAS 16 definuje pojem obstarávacie náklady ako peňažnú čiastku alebo zaplatené peňažné ekvivalenty alebo reálna hodnota ostatných protihodnôt súvisiacich s nadobudnutím aktíva v dobe jeho obstarania alebo výstavby. Zároveň daný štandard uvádza, ktoré obstarávacie náklady možno použiť, medzi ktoré patrí:

- nákupná cena vrátane dovozných ciel a daní,
- celkové náklady priamo priraditeľné k doprave aktíva na jeho miesto určenia (napr. náklady na zamestnanecké pôžitky, na inštaláciu a montáž, dopravu a manipuláciu apod.),
- počiatočné odhadované náklady na demontáž a premiestnenie aktíva a uvedenie do pôvodného stavu miesta, kde je aktívum umiestnené [18].

Súčasne je uvedené v štandarde, ktoré náklady sa nezahrňujú do obstarávacích nákladov u položky pozemkov, budov a zariadení [18].

Oceňovanie v priebehu držania hmotného aktíva

Štandard IAS 16 umožňuje účtovnej jednotke výber medzi dvoma účtovnými pravidlami oceňovania v priebehu držania aktíva, pričom vybrané účtovné pravidlo musí používať pre celú triedu pozemkov, budov a zariadení, jedná sa o:

a) model oceňovania obstarávacími nákladmi

Tento model vychádza z historickej ceny, resp. z pôvodnej obstarávacej ceny, ktorá je znížená o kumulované odpisy (oprávky) a kumulované straty zo zníženej hodnoty. Problematika zníženia hodnoty aktíva je upravená v štandarde IAS 36,

b) preceňovací model na reálnu hodnotu

Reálna hodnota budov a pozemkov spravidla vychádza z tržných cien zistených na príslušných trhoch, ktoré sú podložené spravidla i znaleckým odhadom. V prípade, ak sa jedná o stroje a zariadenia je reálna hodnota stanovená na základe odhadu ich tržnej hodnoty. Môže sa vyskytnúť i situácia, kedy nie je možné stanoviť tržnú cenu, v tomto prípade bude reálna hodnota vychádzať na základe reprodukčných nákladov znížených o adekvátne opotrebenie. Pri preceňovaní na reálnu hodnotu môže nastať problém s vysporiadaním výsledkov precenenia, kedy dochádza buď k zvýšeniu hodnoty aktíva (reálna hodnota je vyššia ako účtovná hodnota) alebo k zníženiu hodnoty aktíva (reálna hodnota je nižšia ako účtovná hodnota) [20, 18].

IAS 38 – nehmotné aktíva

Štandard IAS 38 definuje nehmotné aktívum ako identifikovateľné nepeňažné aktívum, ktoré nemá hmotnú podstatu, môže sa jednať napríklad o výsledky výskumu, vývoja a zavádzanie nových postupov, ale i výsledky bežných činností či skutočností, ktoré

môžu viesť k zlepšeniu postavenia na trhu danej účtovnej jednotky. Ďalšími príkladmi nehmotného aktíva sú rôzne programy, patenty, autorské práva a rada ďalších. Podobne ako ostatné štandardy, aj tento štandard definuje i príklady nehmotných majetkov, na ktoré sa nepoužije príslušný štandard IAS 38 [18].

Napriek tomu, že existuje široké spektrum nehmotných aktív, tak nie všetky splňujú podmienky štandardu IAS 38 pre ich rozpoznanie a vykázanie v súvahe. Základné podmienky na rozpoznanie a vykázanie nehmotného aktíva sú uvedené v koncepčnom rámci, jedná sa hlavne o identifikovateľnosť a ovládanie (kontrola) aktíva, ale i odhad budúcej užitočnosti aktíva a jeho ocenenia. Ďalšie podmienky sú striktne a podrobne uvedené v štandarde IAS 38 [20].

Podobne ako u hmotných aktív, tak aj u nehmotných aktív dochádza k oceňovaniu v závislosti od doby jeho prevedenia a to na:

1. oceňovanie v momente obstarania nehmotného aktíva a
2. oceňovanie v priebehu držania nehmotného aktíva [18].

Oceňovanie v momente obstarania nehmotného aktíva

Existuje niekoľko možností ako obstarat' nehmotné aktívum, pričom každá z týchto možností predstavuje iný spôsob ocenenia. Obstarat' nehmotné aktívum je možné:

1. *nákupom* – oceňuje sa obstarávacou cenou, ktorá zahrňuje celkové náklady nutne vynaložené k tomu, aby nehmotné aktívum bolo prevádzkyschopné,
2. *bezúplatne* – oceňuje sa prostredníctvom reálnej hodnoty, v prípade jej absencie, účtovná jednotka musí použiť nominálnu hodnotu nehmotného aktíva,
3. *smenou* – musí sa jednať o komerčnú transakciu, resp. transakciu pri ktorej vzniká zisk alebo strata, takéto aktívum sa oceňuje reálnou hodnotou predaného aktíva, v prípade, pokiaľ takýmto spôsobom nie je možné oceniť, použije sa účtovná hodnota poskytnutého aktíva,
4. *vlastnou činnosťou* – pre rozpoznanie interne generovaného nehmotného aktíva je dôležité, v akej fáze vytvárania sa nachádza, štandard IAS 38 rozlišuje dve fázy:
 - fáza výskumu – v tejto fáze nie je výsledok výskumu uznaný ako samostatné aktívum, náklady na výskum ovplyvnia výsledok hospodárenia v období, kedy boli vynaložené,

- fáza vývoja – v tejto fáze môže dôjsť k dostatočnému preukázaniu, že výskumná činnosť bude ukončená a bude prinášať úžitok v budúcnosti, v takomto prípade je vyvíjané aktívum rozpoznané, vykázané v súvahe a ocenené obstarávacími nákladmi, ktoré zahrňujú celkové náklady vynaložené od okamžiku, kedy bolo takéto aktívum rozpoznané.
5. v rámci kúpi podniku – v tomto prípade sa za obstarávaciu cenu nehmotného aktíva v rámci podnikovej kombinácie považuje jeho reálna hodnota k dátumu akvizície [20]

Oceňovanie v priebehu držania nehmotného aktíva

Štandard IAS 38 umožňuje podobne ako IAS 16 vyberať medzi dvoma metódami oceňovanie v priebehu držania nehmotného aktíva, ktorými sú:

- model historických cien – aktívum je po východiskovom ocenení amortizované a historická cena je v súlade s IAS 36 znižovaná o eventuálne vzniknuté zníženie hodnoty,
- model preceňovania na reálnu hodnotu – v tomto prípade dochádza k periodickému preceňovaniu na reálnu hodnotu, ktorá musí byť určená na základe ceny aktívneho trhu (pokiaľ aktívny trh prestane existovať, štandard IAS 38 vyžaduje prechod k modelu historickej ceny) a u nehmotného aktíva, ktoré musí byť rozpoznané a ocenené na báze obstarávacích nákladoch. V prípade uplatnenia tohto modelu, je potrebné, aby bol použitý u všetkých nehmotných aktívach zaradených do rovnakej skupiny [20, 18].

IAS 36 – zníženie hodnoty aktív

Povinnosť testovať možné zníženie hodnoty u nehmotného aktíva je potrebné vykonávať každoročne, pokiaľ sa jedná o nehmotné aktívum s neurčitelnou dobou použiteľnosti alebo ide o nedokončené nehmotné aktívum či goodwill nadobudnutý v rámci podnikovej kombinácie. Ostatné aktíva podliehajú testovaniu iba v prípade, že existujú indikácie o znížení ich hodnoty. V prípade, pokiaľ dochádza k zníženiu hodnoty aktíva, vykazuje sa ako náklad znižujúci výsledok hospodárenia v období, kedy ku zníženiu došlo, prípadne kedy bolo zistené. Pokiaľ pominú dôvody na zníženie hodnoty aktíva, dochádza k zrušeniu straty zo zníženej hodnoty, čo vedie k zvýšeniu výsledku hospodárenia

(neuplatní sa to v prípade, ak sa jedná o aktívum ocenené v súlade s inými štandardmi) [20, 18].

1.3.4 Pôsobnosť IFRS 10

IFRS 10 poskytuje jednotný model k zhodnoteniu toho, či investor ovláda jednotku do ktorej investoval a poskytuje rozsiahlejšie usmernenie na aplikovanie tohto modelu. IFRS 10 je možné implementovať na všetky jednotky, do ktorých sa investuje a zahrňuje i tzv. štruktúrované jednotky, ktoré sa predtým označovali ako subjekty na špeciálne účely upravené v SIC – 12. Štruktúrované jednotky sa považujú za jednotky, u ktorých hlasovacie alebo podobné práva nie sú rozhodujúcim faktorom k určení toho, kto danú jednotku ovláda. Ďalší pojem, ktorý sa často vyskytuje je investor a podnik, do ktorého investoval, definícia však nie je zakotvená v IFRS. Obecné vzato sa investor vzťahuje k vykazujúcej jednotke (alebo k potencionálnemu materskému podniku) a podnik, do ktorého sa investovalo je subjekt, ktorý by mohol byť dcérskym podnikom. Investor posudzuje alebo kontroluje podnik do ktorého investuje a je potrebné, aby vyjadril vzťah medzi danou materskou a dcérskou spoločnosťou [19].

Podobne ako ZoÚ má i IFRS 10 výnimky, kedy investor môže byť oslobodený od konsolidácie, jedná sa o:

- materský podnik, ktorý je investičnou jednotkou a je povinný oceňovať všetky svoje dcérske spoločnosti reálnou hodnotou vykázanou do zisku alebo strát,
- materský podnik za explicitne stanovených podmienok v IFRS 10:
 - je plne alebo čiastočne vlastneným dcérskym podnikom inej účtovnej jednotky a jej ostatní vlastníci nemajú námietky proti nezostaveniu KÚZ tohto materského podniku,
 - dlhové a kapitálové nástroje nie sú obchodovateľné na verejnom trhu,
 - nepodal účtovnú závierku komisii pre cenné papiere alebo inej regulačnej organizácii a ani nepodáva túto účtovnú závierku za účelom emisie akejkoľvek triedy nástrojov na verejnom trhu a
 - najvyšší alebo niektorý vyšší materský podnik príslušného materského podniku zostavuje KÚZ dostupnú pre verejné užitie a je v súlade s IFRS [18].

Štandard IFRS 10 sa nevzťahuje i na plány pôžitkov po skončení pracovného pomeru a ostatné plány dlhodobých zamestnaneckých pôžitkov, ktoré upravuje IAS 19 - Zamestnanecké pôžitky [18].

1.3.5 Ovládanie podľa IFRS 10

IFRS 10 definuje ovládanie nasledovne: „Investor ovláda jednotku, do ktorej investoval, pokiaľ je vystavený variabilným výnosom ale má naň právo na základe svojej angažovanosti v tejto jednotke a môže tieto výnosy prostredníctvom svojej moci nad nej ovplyvňovať.“ [18]. Ovládanie je založené na existencii troch prvkov, ktoré musia byť splnené v prípade, keď investor ovláda jednotku, do ktorej investuje a vyžaduje sa jej konsolidácia. Pokiaľ jeden z prvkov nie je splnený, tak investor nemá povinnosť konsolidovať, ale vyžaduje sa od neho určenie povahy vzťahu s podnikom, do ktorého investuje (významný vplyv či spoluovládanie) a príslušnej metódy vychádzajúc z IFRS [23].

Obrázok 3: Prvky ovládania

[Zdroj: vlastné spracovanie]

Pokiaľ sa jedná o výnosy, ktoré sú prekladom zo slova „returns“, tak to neznamená výnosy v účtovnom poňatí, ale je tým myslený ekonomický prínos. Predtým ako dôjde k uplatneniu ovládania na základe vyššie uvedených prvkov je potrebné previesť niekoľko prvotných krokov:

- identifikácia podniku, do ktorého sa investuje z pohľadu vymedzenia aktív,
- pochopenie účelu a formy podniku, do ktorého sa investuje,
- identifikovanie relevantných činností súvisiacich s podnikom, do ktorého sa investuje, a prevádzanie rozhodnutí spojené s týmito činnosťami [23].

1.3.6 Prvky ovládania

Ako bolo vyššie spomenuté, existujú 3 prvky podľa ktorých sa posudzuje či investor ovláda jednotku, do ktorej investoval. Táto kapitola sa bude venovať bližšej špecifikácii týchto troch prvkov.

1. Moc nad jednotkou, do ktorej bolo investované

Podľa IFRS 10 moc vychádza z práv, ktoré zaisťujú aktuálnu schopnosť investora ovplyvňovať relevantné činnosti v jednotke, do ktorej investoval. Táto schopnosť nevyžaduje okamžité uplatnenie práv, ale možnosť uplatniť ich pred prijatím rozhodnutia týkajúcich sa relevantných činností. Za relevantné činnosti sa považujú tie činnosti, ktoré podstatne ovplyvňujú výnosy investora, ako príklad je možné uviesť:

- predaj a nákup výrobkov a služieb,
- riadenie finančných aktív počas ich životnosti, aj keď dlžník nie je schopný splácať,
- výber, nadobudnutie alebo vyradenie aktív,
- prieskum a vývoj nových výrobkov alebo procesov,
- určenie štruktúry financovania a schopnosť získať zdroje financovania [18].

Rozhodovanie o relevantných činnostiach môže zahŕňať okrem iného aj stanovenie prevádzkových a kapitálových rozhodnutí jednotky, do ktorej bolo investované alebo menovanie, odmeňovanie kľúčového vedenia alebo poskytovateľov jednotky či ukončovanie ich služieb alebo pracovného pomeru. Môže sa vyskytnúť i situácia kedy existuje viacero investorov, ktorí majú právo riadiť rôzne relevantné činnosti. V takomto prípade je potrebné, aby investori určili, ktoré z týchto činností najviac ovplyvňujú výnosy jednotky, do ktorej investovali a určenie investora, ktorý disponuje právom ich riadiť. Na určenie týchto činností slúži napríklad posúdenie účelu jednotky a zámeru s ňou, faktory určujúce maržu, výnosov, hodnoty danej jednotky, vplyvu rozhodovacích právomocí každého z investorov na výnosy apod. [18, 23].

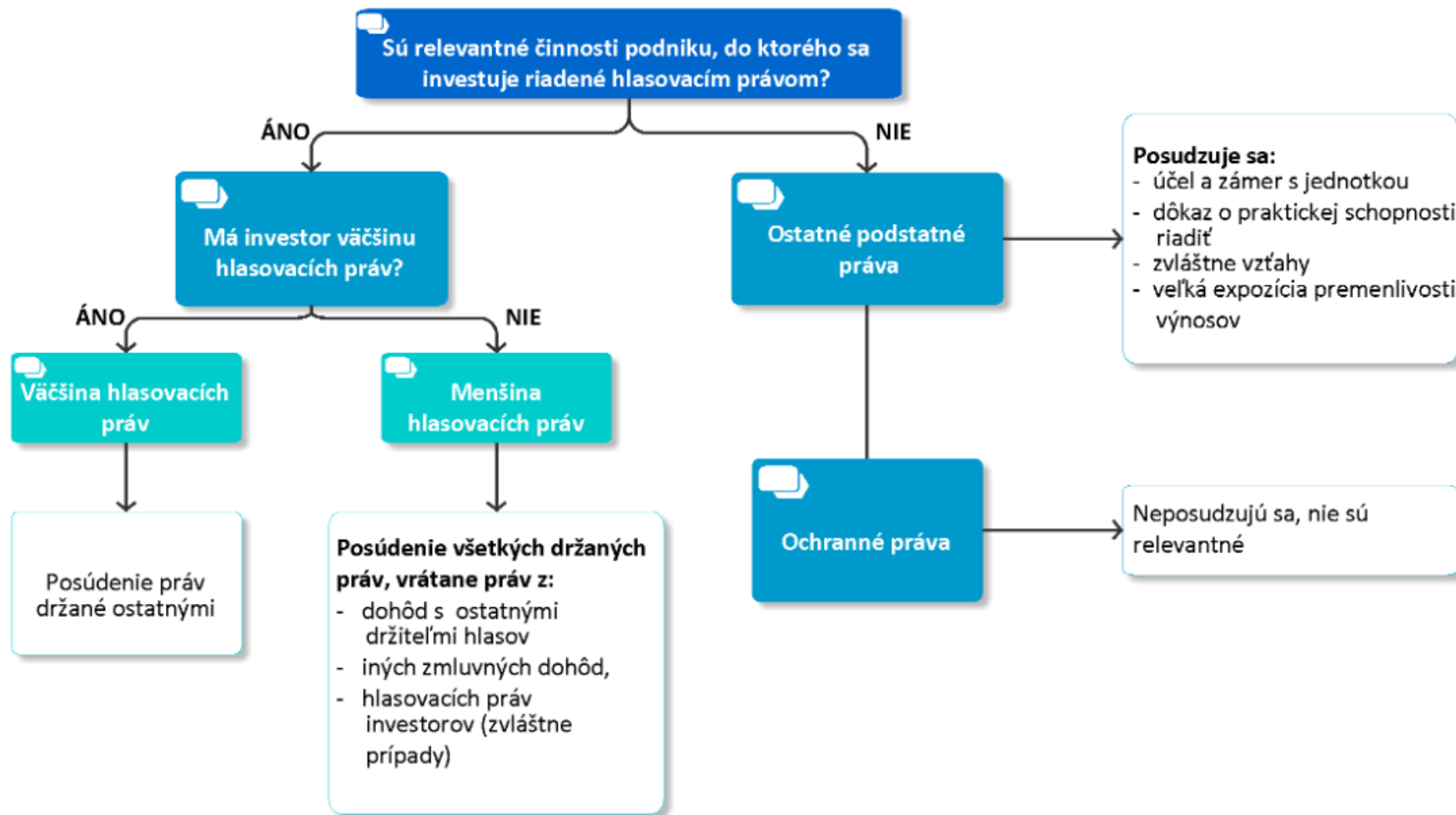
Modelový príklad 8

Investori A a B zakladajú podnik C, pričom každý z nich drží 50 % hlasovacích práv. Dohoda uzatvorená medzi investormi A a B obsahuje:

- zámerom podniku C je generovanie kapitálových ziskov z investíc do komerčných nehnuteľností. Jeho činnosť je obmedzená na nákup, správu a predaj nehnuteľností spĺňajúca investičné kritéria, ktoré boli vopred definované,
- súhlas investora A a B sa vyžaduje u všetkých rozhodnutí týkajúce sa hlavných kapitálových aktivít, ako i na nákup a predaj nehnuteľností a ďalších finančných aktivít,
- investor A je zodpovedný aj za ostatné každodenné riadiace činnosti ako napr. marketing, rokovania o nájomných zmluvách, údržba, zabezpečenie a poistenie majetku.

Podľa účelu a štruktúry podniku C je zrejmé, že kapitálové činnosti majú najväčší vplyv na jeho výnosnosť. V tomto prípade by rozhodovanie a kontrola podniku C bola v pôsobnosti obidvoch investorov na základe spoločného rozhodovania. Pokiaľ by však bolo definované, že ostatné každodenné riadiace činnosti sa považujú za významnejšie, tak investor A má na základe jednostranné riadenia týchto činností kontrolu nad podnikom C.

Pre lepšiu priehľadnosť pri posudzovaní či má investor moc nad relevantnými činnosťami sa vychádza z nasledujúcej schémy.

Obrázok 4: Posúdenie moci nad významnými činnosťami

[Zdroj: vlastné spracovanie]

Zo schémy je zrejmé, že moc plynie z práva. Podstatné práva je možné aplikovať vtedy, pokiaľ sa rozhoduje o významných činnostiach a zároveň ich držiteľ má aktuálnu schopnosť toto právo uplatniť. Pri posudzovaní identifikácie podstatného práva je potrebné zväziť nasledujúce skutočnosti:

- či existujú bariéry znemožňujúce investorovi uplatniť právo – napr. pokuty a stimuly, cena tvoriaca finančnú bariéru, ktorá môže odradzovať, podmienky, pri ktorých je výkon nepravdepodobný, prevádzkové, právne či regulačné prekážky apod.,
- či existujú ďalšie strany, ktoré musia súhlasiť s tým, aby práva mohli byť uplatnené – čím viac strán je angažovaných do uplatňovaní práv, tým je menej pravdepodobné, že tieto práva budú významné (výnimku tvorí správna rada nezávislá od rozhodovacieho orgánu)
- či uplatnenie týchto práv je výhodné alebo nevýhodné [3, 19].

Ďalším právom je ochranné právo, ktoré slúžia k ochrane záujmov držiteľov týchto práv bez toho aby získali moc nad účtovnou jednotkou, preto nie sú predmetom posúdenia moci, môže sa napr. jednať o práva menšinových akcionárov [18]

Jeden zo zvláštnych prípadov je „Defacto“ moc, ktorá sa uplatňuje pri situáciách kedy nie je možné rozhodnúť o skutočnosti, či disponuje alebo nedisponuje ovládaním nad jednotkou do ktorej investoval. „Defacto“ moc vyplýva z nasledujúcich skutočností:

- *„rozsah investorom držaných hlasovacích práv vo vzťahu k rozsahu a rozptylu hlasovacích práv držaných ostatnými držiteľmi (obvykle akcionári) platí, že čím viac hlasov drží investor vo vzťahu k iným držiteľom hlasov a čím viac je strán, ktoré by museli jednať, aby prehlasovali investora, tým je pravdepodobnejšie, že by investor mohol mať existujúce práva, ktoré mu dávajú aktuálnu schopnosť riadiť významné činnosti,*
- *potencionálne hlasovacie práva držané investorom, inými držiteľmi hlasovacích práv a inými stranami,*
- *práva vzniknuté z iných zmluvných dojednaní“.* [18].

2. Vystavenie sa alebo práva na variabilný výnos

Za ďalšiu podmienku pri posudzovaní, či investor ovláda jednotku, do ktorej investoval je vystavenie sa alebo právo na variabilné výnosy. Ako bolo spomenuté v Obrázok 3 na

str. 45, variabilné výnosy sú definované ako výnosy, ktoré nie sú fixné a môžu kolísať v dôsledku výkonnosti jednotky, do ktorej bolo investované, pričom môžu byť iba kladné, záporné alebo ich kombinácia.

Príklady variabilných výnosov podľa IFRS sú:

- dividendy a iné výplaty ekonomických úžitkov (napr. úroky z dlhových cenných papierov),
- zmeny hodnoty investíc,
- odmeny za obsluhu aktív alebo záväzkov jednotky, do ktorej bolo investované,
- poplatky a vystavenie sa riziku straty pri poskytovaní úverovej alebo likvidnej podpory,
- daňové výhody,
- prístup k budúcej likvidite,
- výnosy, ktoré nie sú dostupné pre ostatné podniky (napr. spojenie vlastných aktív s aktívami jednotky, do ktorej bolo investované, spojenie prevádzkových funkcií za účelom dosiahnutia úspor, získanie prístupu k duševnému vlastníctvu apod.),
- a ďalšie [18].

Ako príklad sa taktiež uvádza, kedy výnosy sú fixne stanovené v zmluvnom poňatí, ale napriek tomu sa považujú za variabilné. Jedná sa napríklad o prípady, kedy investor drží dlhopisy s fixnými úrokovými platbami, u ktorých je vystavený riziku platobnej neschopnosti či úverovému riziku. Ďalším príkladom sú fixné výkonnostné poplatky za správu aktív jednotky, do ktorej bolo investované, pretože je vystavený riziku výkonnosti danej jednotky [18].

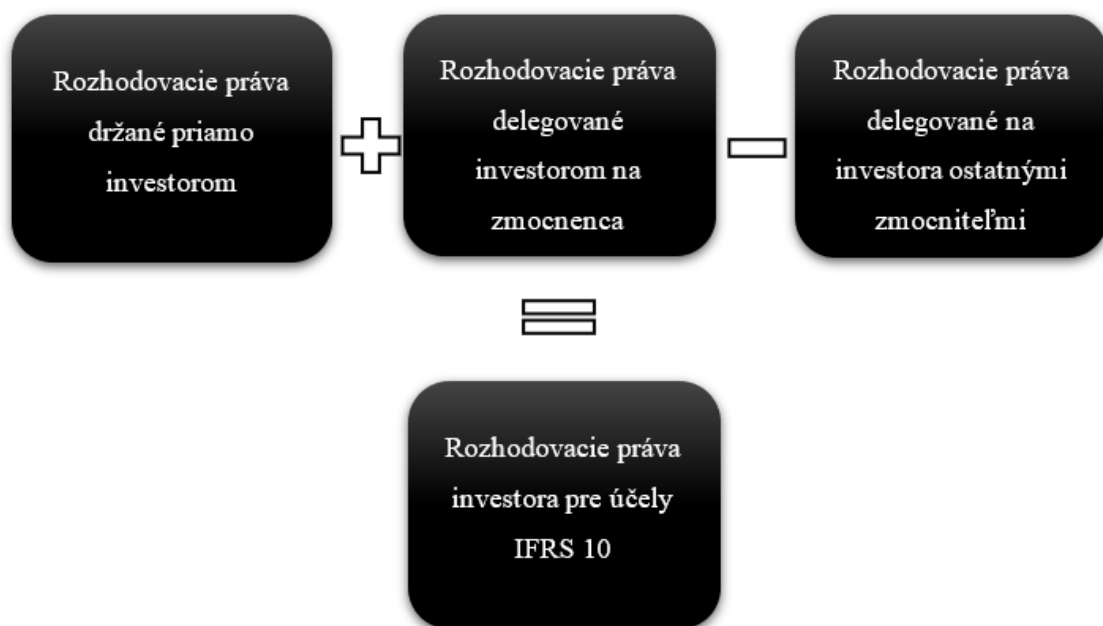
3. Väzba medzi mocou a výnosmi

Tretí a posledný prvok ovládania je väzba medzi mocou a výnosmi. Táto väzba závisí od toho, či investor má aktuálnu schopnosť riadiť relevantné činnosti (rozhodovacie práva):

- na vlastný účet ako zmocniteľ,
- v mene ostatných investorov, ktorí naňho delegovali svoju právomoc, pričom vystupuje ako zmocnenec, ktorý jedná ich menom alebo v ich prospech a takúto jednotku i napriek tomu, že uplatňuje rozhodovacie právomoci neovláda [19].

Tento typ väzby je charakteristický pre vzťah medzi materskou a dcérskou spoločnosťou založený na väčšinovom podiele. Dôležitejšie je posúdenie, či investor má rozhodovacie práva na základe zmluvy o riadení či inej obdobnej zmluvy [19].

Pokiaľ investor ako zmocnenec má niektoré alebo všetky rozhodovacie práva, tak tieto práva nie sú predmetom posúdenia toho, či investor ovláda podnik, do ktorého investoval. V prípade, ak dochádza k opačnej situácii, resp. ak investor delegoval niektoré alebo všetky rozhodovacie práva na zmocnenca, tak tieto práva sú posudzované ako práva investora pre účely IFRS 10. Pre lepšie priblíženie danej situácii, bude situácia znázornená v nasledujúcej schéme [19].

Obrázok 5: Rozhodovacie práva ako zmocnenec a zmociteľ

[Zdroj: 19, str. 28]

1.3.7 Spoločný a podstatný vplyv podľa IFRS

Spoločný vplyv je vymedzený v samostatnom štandarde IFRS 11 – Spoločné dohody, ako zmluvná dohoda o spoluovládaní medzi dvoma alebo viacerými stranami, ktoré rozhodujú o relevantných činnostiach vyžadujúce ich jednomyselný súhlas. Spoločná dohoda môže mať formu buď spoločnej činnosti alebo spoločného podniku. Podstatný rozdiel medzi týmito dvoma formami spočíva v tom, že spoluovládajúce strany pri spoločnej činnosti majú práva a povinnosti vyplývajúce zo spoločnej dohody, pričom ich povinnosťou je vykázať položky, ktoré rezultujú z ich účasti na spoločnej činnosti. Pre

KÚZ je dôležitá forma spoločného podniku, pretože spoluvlastník vykazuje svoj podiel ako investíciu podľa IAS 28 – Investície do pridružených a spoločných podnikov prostredníctvom ekvivalentnej metódy [18].

IAS 28 – investície do pridružených a spoločných podnikov pojednáva o podstatnom vplyve ako o moci zúčastniť sa rozhodovania o finančných a prevádzkových zásadách o rozhodnutiach jednotky, do ktorej bolo investované, pričom sa nejedná o ovládanie a ani spoluovládanie. Táto moc vychádza z priamej alebo nepriamej držby aspoň 20% hlasovacích práv jednotky, do ktorej investovala účtovná jednotka. Existencia podstatného vplyvu nemusí vychádzať len z držby hlasovacích práv, ale môže byť dokázaná i splnením demonštratívne vymedzených okolností uvedených v IFRS 11. Podnik, v ktorom sa uplatňuje podstatný vplyv sa označuje ako pridružený podnik [18].

2 KONSOLIDAČNÉ METÓDY

Daná kapitola sa zaoberá konsolidačnými metódami z hľadiska českej legislatívy a IFRS. Vzhľadom na to, že sa jedná o obsiahlu problematiku, tak ich uplatnenie sa bude orientovať ku dňu akvizície, kedy vzniká povinnosť konsolidovať pri splnení určitých podmienok.

2.1 Konsolidačné metódy podľa IFRS k dátumu akvizície

Pre účely diplomovej práce budú jednotlivé konsolidačné metódy vysvetlené ku dňu akvizície, resp. ku dňu nadobudnutia rozhodujúceho, podstatného alebo spoločného vplyvu. Určenie typu konsolidačnej metódy je závislý na miere vplyvu konsolidujúcej účtovnej jednotky na konsolidovanej účtovnej jednotky, ktorý je definovaný v predchádzajúcich kapitolách.

2.1.1 Ekvivalentná metóda podľa IFRS

Podľa IFRS sa ekvivalentná metóda nepovažuje za metódu konsolidačnú, pretože nedochádza k agregácii čistých aktív investora a nadobúdanej účtovnej jednotky, resp. sa považuje za špecifický spôsob ocenenia investície vykazovanej v súvahe investora. Ekvivalentná metóda je podľa IAS 28 definovaná nasledovne: „*Ekvivalentná metóda je účtovná metóda, pomocou ktorej je investícia pôvodne vykázaná v obstarávacích nákladoch a potom upravená o poakvizičné zmeny stavu investorovho podielu na čistých aktívach účtovnej jednotky, do ktorej bolo investované.*“ Uplatňuje sa pri podstatnom vplyve podľa IAS 28 a pri vykazovaní investíc do pridružených jednotiek alebo spoločných podnikaní podľa IFRS 11, čím nahrádza pomernú metódu od 1. 1. 2013. Investor sa považuje za osobu s podstatným vplyvom nielen v prípade, kedy disponuje 20 až 50% podielom akcií alebo hlasovacích práv, ale i v prípadoch kedy má menej ako 20 % akcií podniku, avšak má významný vplyv na jeho prevádzku [18, 3, 24].

Existujú dva spôsoby aplikovania ekvivalentnej metódy ku dňu akvizície:

a) Rozvinutá forma

Investor k dátumu akvizície vykazuje vo svojej súvahe investície/akcie nadobúdanej jednotky vo výške odpovedajúcej jeho podielu na čistých aktívach nadobúdanej jednotky. Akvizičný rozdiel sa vykazuje ako zvláštna položka v súvahe, ktorý vzniká

v prípade, keď investícia je nadobudnutá za odlišnú čiastku ako je podiel nadobúdateľa na čistých aktívach (vlastnom kapitále) nadobúdanej účtovnej jednotky. V českej legislatíve je označený za konsolidačný rozdiel, pretože táto forma ekvivalentnej metódy sa považuje za jednu z konsolidačných metód. Uplatnenie tejto metódy sa využíva v prípade, kedy je akvizičný rozdiel záporný.

Akvizičný rozdiel je vyjadrený nasledujúcim vzťahom:

$$AR = MÚ - p * ČA_N$$

Kde:

AR – akvizičný rozdiel

MÚ – majetková účasť

p – podiel investora na nadobúdanej jednotke

ČA_N – čisté aktíva nadobúdanej jednotky

Vyčíslenie majetkovej účasti prostredníctvom tejto metódy sa ako:

$$MÚE = p * ČA_N$$

Kde:

MÚE – účtovná hodnota investície stanovená rozvinutou formou

b) *Nerozvinutá forma*

V tomto prípade investor eviduje vo svojej súvahe investíciu v stávajúcom účtovnom ocenení ku dňu akvizície. Nedochoádza k vyčísleniu akvizičného rozdielu, ale zostáva ponechaný v položke majetkovej účasti nadobudnutej jednotky ocenej napr. obstarávacími nákladmi. Aplikovanie tejto metódy sa ku dňu akvizície nepoužije, ale použije sa až po dátume akvizície v súvislosti s podielom investora na zmenách vo vlastnom kapitále nadobudnutej jednotky. Rozvinutá forma ekvivalentnej metódy sa vyžaduje podľa IAS 28 v situáciách, kedy akvizičný rozdiel je kladný (vyčíslenie je rovnaké ako v prípade rozvinutej ekvivalentnej metódy) [3].

Postupnosť krokov pri aplikovaní ekvivalentnej metódy k dátumu akvizície:

1. identifikácia položiek čistých aktív nadobúdanej účtovnej jednotky k dátumu akvizície,

2. ocenenie položiek identifikovaných čistých aktív na reálnu hodnotu k dátumu akvizície,
3. uznanie odloženého daňového záväzku (požiadavky) k dátumu akvizície,
4. vyčíslenie a vykázanie akvizičného rozdielu k dátumu akvizície - v tomto prípade dochádza k vyčísleniu akvizičného rozdielu podľa pravidiel pre čiastočný goodwill (vzťahuje sa len na podiel nadobúdateľa na nadobúdanej jednotke), ktorý je vyjadrený nasledujúcim vzťahom:

$$GW = MÚ_{PN} - p * IČA_{RH/DA}$$

Kde:

GW – goodwill

$MÚ_{PN}$ – ocenenie majetkovej účasti obstarávacím nákladmi

p – výška podielu u nadobúdanej účtovnej jednotke

$IČA_{RH/DA}$ – identifikované čisté aktíva ocenené v reálnej hodnote k dátumu akvizícií

IAS 28 jasne nešpecifikuje či majetková účasť je ocenená obstarávacími nákladmi alebo kúpnu cenou, z toho dôvodu pre účely diplomovej práce sa bude aplikovať ocenenie obstarávacími nákladmi [3].

Ako bolo vyššie zmienené, pokiaľ dôjde k vyčísleniu kladného akvizičného rozdielu, tak sa uplatní nerozvinutá forma ekvivalentnej metódy. Nepochádza k jeho špecifickému evidovaniu, zostáva „skrytý“ v ocenení investíc pridruženej jednotky u investora, pričom ostatné súvahové položky sú prevzaté zo súvahy investora [3].

V ojedinelých prípadoch môže akvizičný rozdiel vyjsť záporný, pričom sa označuje ako prebytok reálnej hodnoty identifikovateľných čistých aktív nad obstarávacími nákladmi akvizície. Záporný akvizičný rozdiel je vykázany ako výnos k dátumu nadobudnutia podstatného alebo spoločného vplyvu, ktorý ovplyvňuje konsolidovaný výsledok hospodárenia, a je spôsobený buď:

- v dôsledku chýb pri ocenení na reálnu hodnotu tých položiek, ktoré majú vplyv na výšku akvizičného rozdielu
- v dôsledku tzv. šťastnej kúpy, ktorá je pre nadobúdateľa nadštandardne výhodná [3].

U záporného akvizičného rozdielu je potrebné k dátumu akvizície vykázat' i odloženú daň (alebo odložený daňový záväzok u ocenení obstarávacími nákladmi) z rozdielu medzi ocenením investície ekvivalentnou hodnotou a účtovnou hodnotou tejto investície v súvahe investora [3].

Pri aplikovaní ekvivalentnej metódy súvaha investora neobsahuje k dátumu akvizície žiadnu položku zo súvahy pridruženého alebo spoločného podniku. Z uvedeného vyplýva, že nedochádza k vylúčeniu vzájomných transakcií medzi investorom a pridruženou jednotkou. Týka sa to vylučovania vzájomných aktív, záväzkov, výnosov, nákladov a peňažných tokov medzi investorom a pridruženou jednotkou. Napriek tomu existujú i špecifické situácie, u ktorých je potrebné vylúčiť také transakcie, ktoré majú dopad na vlastný kapitál u jednej zo zainteresovaných strán [3, 25].

2.1.2 Plná metóda podľa IFRS

Plná metóda na rozdiel od ekvivalentnej metódy je považovaná za konsolidačnú metódu, ktorá sa uplatní v prípade, ak konsolidujúca účtovná jednotka ovláda konsolidovanú účtovnú jednotku v súlade s IFRS 10. U tejto metódy je potrebné previesť niekoľko podstatných krokov, ktoré predchádzajú samotnú konsolidáciu. Zároveň je potrebné sa odkázať i na IFRS 3 – Podnikové kombinácie, ktorý sa sústreďuje na oceňovanie položiek v konsolidovanej účtovnej závierke ako je napr. goodwill, nekontrolný podiel apod., zatiaľ čo IFRS 10 – Konsolidovaná účtovná závierka definuje kontrolu a určuje špecifické postupy konsolidácie. Z toho dôvodu je potrebné aplikovať oba štandardy, pričom sa musí vychádzať so správnym uplatňovaním akvizičnej metódy, ktorej postupy sú uvedené v IFRS 3 [26].

Postupnosť krokov akvizičnej metódy s nadviazaním na plnú metódu konsolidácie [26, 27, 3]:

1. identifikácia nadobúdateľa – jedná sa o kombinujúcu účtovnú jednotku, ktorá získa kontrolu nad nadobúdaným podnikom (v praxi sa najčastejšie jedná o investora, ktorý investuje do dcérskej spoločnosti),
2. stanovenie dátumu akvizície - dátum, ku ktorému nadobúdateľ získava kontrolu nad nadobúdaným podnikom, závisí to od zmluvných dohôd (spravidla sa jedná o dátum, kedy sa zostavuje účtovná závierka),

3. identifikácia položiek čistých aktív nadobúdanej jednotky k dátumu akvizície – je potrebné vykázat v konsolidovanej súvahe i určité nehmotné aktíva podľa IAS 38 – Nehmotné aktíva (príklady identifikovateľných nehmotných aktív sú uvedené v IFRS 3 – Podnikové kombinácie) a časť podmienených záväzkov podľa IAS 37 – Rezervy, podmienené aktíva a záväzky, ktoré nie sú vykazované v individuálnej súvahe nadobúdanej jednotky,
4. ocenenie položiek identifikovateľných čistých aktív nadobúdanej jednotky – oceňuje sa v reálnej hodnote, pričom IFRS 3 uvádza i niekoľko výnimiek, u ktorých ocenenie spadá do im príslušných štandardov (napr. odložená daň). Vplyv na celkovú výšku aktív má i rozdiel medzi stanovenou reálnou hodnotou a účtovnou hodnotou identifikovateľných čistých aktív,
5. uznanie odloženého daňového záväzku (pohľadávky) k dátumu akvizície – odložená daň vzniká z dôvodu nového začlenenia alebo precenenia identifikovateľných čistých aktív k dátumu akvizície. Považuje sa za záväzok, vo výnimočných prípadoch za aktívum, a má vplyv na výšku čistých aktív, a tým i na vlastný kapitál nadobúdanej jednotky k dátumu akvizície (odložený daňový záväzok spôsobuje pokles tzv. predakvizičného kapitálu),
6. vylúčenie vzájomných zostatkov medzi investorom a nadobúdanou jednotkou – obvykle sa jedná o vzájomné pohľadávky a záväzky, ktoré je potrebné vylúčiť k dátumu akvizície,
7. vyčíslenie nekontrolných (menšinových) podielov k dátumu akvizície – existujú dva spôsoby, ktoré umožňuje IFRS 3, a to buď vyčíslenie reálnou hodnotou (jednou z možností stanovenia reálnej hodnoty je, že sa vychádza z cien obchodovaných akcií predstavujúcich nekontrolný podiel) alebo ako pomerný podiel na identifikovateľných čistých aktív nadobúdanej účtovnej jednotky k dátumu akvizície, čo je možné vyjadriť nasledujúcim vzťahom:

$$NP = (1 - p) * I\check{C}A_{RH/DA/ADT}$$

Kde:

NP – nekontrolný podiel

p – výška podielu u nadobúdanej účtovnej jednotke

$I\check{C}A_{RH/DA/ADT}$ – identifikované čisté aktíva ocenené v reálnej hodnote k dátumu akvizícií po zahrnutí odloženej dane

8. vyčíslenie konsolidačného rozdielu k dátumu akvizície – tradičné poňatie konsolidačného rozdielu je vyjadrený vzťahom:

$$KR = MU_{PN} - p * \check{C}A (VK)_{DA}$$

Kde:

KR – konsolidačný rozdiel

MU_{PN} – majetková účasť ocenená v obstarávacích nákladoch

$p * \check{C}A (VK)_{DA}$ – podiel na čistých aktívach (vlastnom kapitále) na nadobúdanej jednotke ku dňu akvizície

V prípade, pokiaľ sa vyčísli konsolidačný rozdiel z identifikovateľných čistých aktív nadobúdanej jednotky ocenených v reálnej hodnote k dátumu akvizície, tak kladný konsolidačný rozdiel sa považuje za goodwill. V ojedinelých prípadoch môže vyjsť konsolidačný rozdiel záporný, a je označovaný ako výhodná kúpa zaúčtovaná v hospodárskom výsledku (dôvody vzniku záporného konsolidačného rozdielu boli špecifikované v časti 2.1.1 Ekvivalentná metóda podľa IFRS na str. 53),

9. vykazovanie goodwillu podľa IFRS 3 - goodwill predstavuje majetok vyjadrujúci budúce ekonomické úžitky z iných aktív získaných v podnikovej kombinácii, ktoré nie sú jednotlivito identifikovateľné a samostatne vykázané. IFRS 3 umožňuje aplikovať dva spôsoby vykazovania goodwillu:

1. Vykazovanie celkového goodwillu:

$$GW = (MU_{KC} + NP_{RH/DA}) - I\check{C}A_{RH/DA/ADT}$$

2. Vykazovanie čiastočného goodwillu:

$$GW = MU_{KC} - p * I\check{C}A_{RH/DA/ADT}$$

Kde:

GW – goodwill

MU_{KC} – majetková účasť na nadobúdanej jednotke ocenená v reálnej hodnote, ktorá odpovedá kúpnej cene bez vedľajších obstarávacích nákladov (vykazujú sa vo výsledku hospodárenia)

$NP_{RH/DA}$ – nekontrolný podiel v reálnej hodnote ku dňu akvizície

$I\check{C}A_{RH/DA/ADT}$ – identifikované čisté aktíva ocenené v reálnej hodnote k dátumu akvizície po zahrnutí odloženej dane

p – podielová účasť

2.2 Konsolidačné metódy podľa českej legislatívy

Podstata konsolidačných metód aplikovaných podľa českej legislatívy a podľa IFRS je obdobná, a preto budú v danej kapitole uvedené i podstatné rozdiely. Aby bol zachovaný konsenzus u konsolidačných metód, bude ich špecifikácia vymedzená ku dňu akvizície. Implementovanie teoretického poňatia konsolidačných metód jak podľa českej legislatívy, tak podľa IFRS do modelových príkladoch bude súčasťou kapitoly 3.1 Konsolidačné metódy v príkladoch na str. 68.

2.2.1 Plná metóda podľa českej legislatívy

Plná metóda sa používa v prípadoch, kedy konsolidujúca účtovná jednotka disponuje rozhodujúcim vplyvom, ktorý predstavuje väčší ako 40% podiel na hlasovacích právach konsolidovanej účtovnej jednotky, avšak existujú i iné skutočnosti, kedy je možné nadobudnúť rozhodujúci vplyv (viz. kapitola 1.2.4 Typy vplyvov na str. 21). Plnou metódou konsolidácie sa podľa ČÚS 020 rozumie:

1. agregácia položiek čistých aktív ovládaných a riadených osôb v plnej výške – u prvého kroku je potrebné previesť pretriadenie (sčítanie a priradenie rovnorodých položiek) a úpravy (zladenie účtovných metód v rámci konsolidačného celku) do súvahy a výkazu zisku a strát konsolidujúcej účtovnej jednotky,
2. vylúčenie vzájomných transakcií medzi účtovnými jednotkami v rámci konsolidovaného celku – jedná sa o tie transakcie, ktoré majú významný vplyv na stav majetku, záväzkov a výsledkové položky v KÚZ (napr. vzájomné pohľadávky a záväzky, dary, operácie s vplyvom na výsledok hospodárenia),
3. vylúčenie vlastného kapitálu konsolidovanej účtovnej jednotky vo výške podielovej účasti nadobúdateľa – nie je možné vykazovať vlastný kapitál nadobudnutej účtovnej jednotky, pretože jej čisté aktíva sú kryté vlastným kapitálom konsolidujúcej účtovnej jednotky,
4. vykázanie menšinových podielov na čistých aktívach nadobudnutej jednotky – jedná sa o pasívne položky súvahy, na ktorých sa uvádzajú menšinové podiely na vlastnom

kapitále ovládaných a riadených osôb. Výpočet menšinových podielov je nasledovný:

$$NP = (1 - p) * \check{C}A_N$$

Kde:

NP – nekontrolný podiel

p – podielová účasť nadobúdateľa

$\check{C}A_N$ – čisté aktíva nadobúdanej účtovnej jednotky

5. rozdelenie konsolidovaného vlastného kapitálu a vylúčenie podielových cenných papierov a podielov – rozdelenie vlastného kapitálu v konsolidovanej súvahe sa rozumie vykázanie väčšinového podielu a jeho oddelenie od menšinových podielov,
6. rozdelenie konsolidovaného výsledku hospodárenia bežného obdobia – rozdelenie na základe pomeru pripadajúceho na ovládajúcu a riadiacu osobu a na menšinový podiel,
7. vyčíslenie konsolidačného rozdielu – vyčíslením dochádza k eliminácii finančnej investície materskej spoločnosti proti vlastnému kapitálu dcérskej spoločnosti, pričom tento krok je potrebné vykonať už pri obstaraní podielu. Konsolidačný rozdiel je vyjadrený ako rozdiel medzi obstarávacou cenou akvizície a vlastným kapitálom dcérskej spoločnosti. Charakteristika konsolidačného rozdielu vrátane uvedenia modelových príkladov je v kapitole 1.2.6 Konsolidačný rozdiel na str. 26 [10, 6, 3, 11].

2.2.2 Pomerná metóda podľa českej legislatívy

Pomerná metóda v súlade s IFRS bola zrušená od roku 2013 a nahradená ekvivalentnou metódou. Podľa českej legislatívy je táto metóda stále považovaná za jednu z konsolidačných metód, ktorá sa uplatní u spoločného ovládania konsolidovanej účtovnej jednotky dvoma či viacerými konsolidujúcimi účtovnými jednotkami. Postup tejto metódy je porovnateľný s plnou metódou. Podstatný rozdiel spočíva v tom, že dochádza k agregácii položiek súvahy a výkazu zisku a strát osoby ovládanej v zhode a vylúčeniu vzájomných transakcií v pomernej výške odpovedajúceho podielu ovládajúcej a riadiacej osoby na osobe, ktorá je ovládaná v zhode. Konsolidačný rozdiel sa vyčíslí rovnako ako u plnej metódy [10].

2.2.3 Ekvivalentná metóda podľa českej legislatívy

Ekvivalentná metóda sa používa v situáciách, kedy konsolidujúca účtovná jednotka nedisponuje rozhodujúcim ani spoločným vplyvom, ale má podstatný vplyv, ktorý predstavuje aspoň 20% podiel na hlasovacích právach. IFRS nepovažuje ekvivalentnú metódu za jednu z konsolidačných metód, zatiaľ čo česká legislatíva áno, pretože obsahuje isté črty konsolidácie. Prostredníctvom danej metódy dochádza k oceneniu účasti ovládajúcej osoby na osobe pod podstatným vplyvom vo výške podielu na vlastnom kapitále [10].

Ekvivalentnou metódou vzniká položka *cenné papiere v ekvivalencii*, ktorá vyjadruje podiel konsolidujúcej účtovnej jednotky na vlastnom kapitále konsolidovanej účtovnej jednotky pod podstatným vplyvom. Oproti cenným papierom v ekvivalencii vzniká položka *výsledok hospodárenia v ekvivalencii*, ktorý predstavuje podiel na VH konsolidovanej účtovnej jednotke pod podstatným vplyvom. V ďalších rokoch sa vypočíta ako súčin podielovej účasti a VH konsolidovaného podniku pod podstatným vplyvom za účtovné obdobie. Prípadne môže vzniknúť i *konsolidačný rezervný fond* predstavujúci podiel na nerozdelenom zisku minulých rokov konsolidovanej účtovnej jednotky pod podstatným vplyvom [28].

Na rozdiel od predchádzajúcich metód, nedochádza k vylučovaniu vzájomných pohľadávok, záväzkov, výnosov a nákladov, avšak naďalej zostáva zachované vylúčenie podielov zo súvahy účtovnej jednotky, ktorá uplatňuje podstatný vplyv. Vyčíslenie konsolidačného rozdielu je rovnaké ako u plnej metódy [10, 28].

2.3 Komparácia konsolidačných metód podľa IFRS a českej legislatívy

Pri uplatňovaní jednotlivých konsolidačných metód podľa IFRS a českej legislatívy existujú väčšie či menšie rozdiely. Interpretácia konsolidačných metód v súlade s IFRS sa zaoberá problematikou, ktorá nie je obsiahnutá v českej legislatívy a naopak. Daná kapitola sa bude zaoberať vyzdvihnutím ich podstatných rozdieloch.

Tabuľka 5: komparácia plnej metódy podľa IFRS a českej legislatívy

[Zdroj: vlastné spracovanie]

Plná metóda	
IFRS	Česká legislatíva
identifikácia položiek čistých aktív nadobúdanej jednotky	pretriedenie a úpravy jednotlivých položiek súvahy a výkazu zisku a strát
vykázanie i nehmotných aktív, ktoré nie sú vykazované v individuálnej súvahe nadobúdanej jednotky k dátumu akvizície	vykazovanie iba čistých aktív nadobúdanej jednotky v reálnej hodnote k dátumu akvizície
vylúčenie majetkovej účasti investora	vylúčenie cenných papierov a podielov
vykázanie vlastného kapitálu	rozdelenie konsolidovaného vlastného kapitálu
konceptia celkového a čiastočného goodwillu	vyčíslenie a odpis konsolidačného rozdielu, absencia celkového goodwillu
vykázanie nekontrolných podielov	vykázanie menšinových podielov vo výške podielov nekontrolných akcionárov
vykázanie záporného konsolidačného rozdielu ako výnos zo šťastnej kúpy	vykázanie záporného konsolidačného rozdielu v aktívach súvahy
obsiahnutie špecifických záležitostí napr. podmienené úhrady, postupné akvizície, nákup a predaj menšinových podielov	absencia problematiky špecifických záležitostí
vecný pohľad na podnikové kombinácie	formálny pohľad na podnikové kombinácie

Tabuľka 6: Komparácia ekvivalentnej metódy podľa IFRS a českej legislatívy

[Zdroj: vlastné spracovanie]

Ekvivalentná metóda	
IFRS	Česká legislatíva
nepatrí medzi konsolidačné metódy	patrí medzi konsolidačné metódy
aplikovanie jak u podstatného tak u spoločného vplyvu	aplikovanie u podstatného vplyvu
vykázanie i nehmotných aktív, ktoré nie sú vykazované v individuálnej súvahe nadobúdanej jednotky k dátumu akvizície	vykazovanie iba čistých aktív nadobúdanej jednotky v reálnej hodnote k dátumu akvizície
rozvinutá a nerozvinutá forma ekvivalentnej metódy	rozvinutá forma ekvivalentnej metódy jak pre kladný tak pre záporný konsolidačný rozdiel
akvizičný rozdiel	konsolidačný rozdiel
vykázanie odloženej dane zo zmeny ocenenia investície	nevykazovanie odloženej dane zo zmeny ocenenia investície

Porovnanie pomernej metódy medzi IFRS a českou legislatívou nie je možné, vzhľadom na to, že táto metóda bola zrušená od roku 2013 a bola nahradená ekvivalentnou metódou v rámci IFRS, ktorá pokrýva i spoločný vplyv.

3 NÁVRH METODIKY

Pôvod slova konsolidácia sa viaže k spojeniu dvoch latinských slov *con* - dohromady a *solidus* – pevný, pričom v ekonomickom poňatí je konsolidácia chápaná ako zjednotenie, či zlúčenie. V prípade konsolidovanej účtovnej závierky (ďalej len „KÚZ“) je jej definícia posudzovaná ako účtovná závierka zostavená za skupinu podnikov, ktorá agreguje stav majetku, vlastných a cudzích zdrojov, nákladov a výnosov konsolidujúceho podniku s jeho podielovou účasťou v ostatných podnikoch, ktoré ovláda alebo uplatňuje spoločný či podstatný vplyv. Prioritný cieľ KÚZ je nachádzaný v poskytovaní informácií pre vlastníkov, spoluúčastníkov a ďalších zainteresovaných strán (banky, potencionálni investori).

Novelizácie českej legislatívy často nadväzujú na úpravu medzinárodných účtovných štandardoch (ďalej len „IFRS“) a preberajú isté prvky a postupy vybranej problematiky. Výnimkou nie je i novelizácia zákona o účtovníctve, kde je konsolidácia účtovnej závierky upravená len okrajovo v porovnaním s IFRS. V rámci IFRS sú riešené i rôzne situácie, ktoré v priebehu konsolidácie môžu nastať, pričom ich česká legislatíva opomína (napr. podmienené úhrady, postupné akvizície, predaj a nákup menšinových podielov). Zákon o účtovníctve definuje KÚZ za účtovnú závierku zostavenú a upravenú metódami konsolidácie. Z uvedeného vyplýva, že implementácia konsolidačných metód je závislá od miery vplyvu uplatňujúceho v účtovnej jednotke, do ktorej bolo investované. Povinnosť zostaviť KÚZ majú tie účtovné jednotky, ktoré sú vo veľkostnej kategorizácii považované za veľké alebo stredné účtovné jednotky alebo tie, ktoré sú obchodnou spoločnosťou a sú ovládajúcou osobou. Na jednej strane je zakotvená v českej legislatíve povinnosť zostaviť KÚZ, ale na druhej strane existujú taxatívne vymedzené podmienky, za ktorých môže dôjsť k oslobodeniu od zostavenia KÚZ. KÚZ sa zostavuje ku koncu súvahového dňa konsolidujúcej účtovnej jednotky.

Pre lepšiu prehľadnosť budú jednotlivé konsolidačné metódy závislé od miery vplyvu uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 7: Typy konsolidačných metód v závislosti od výšky podielu

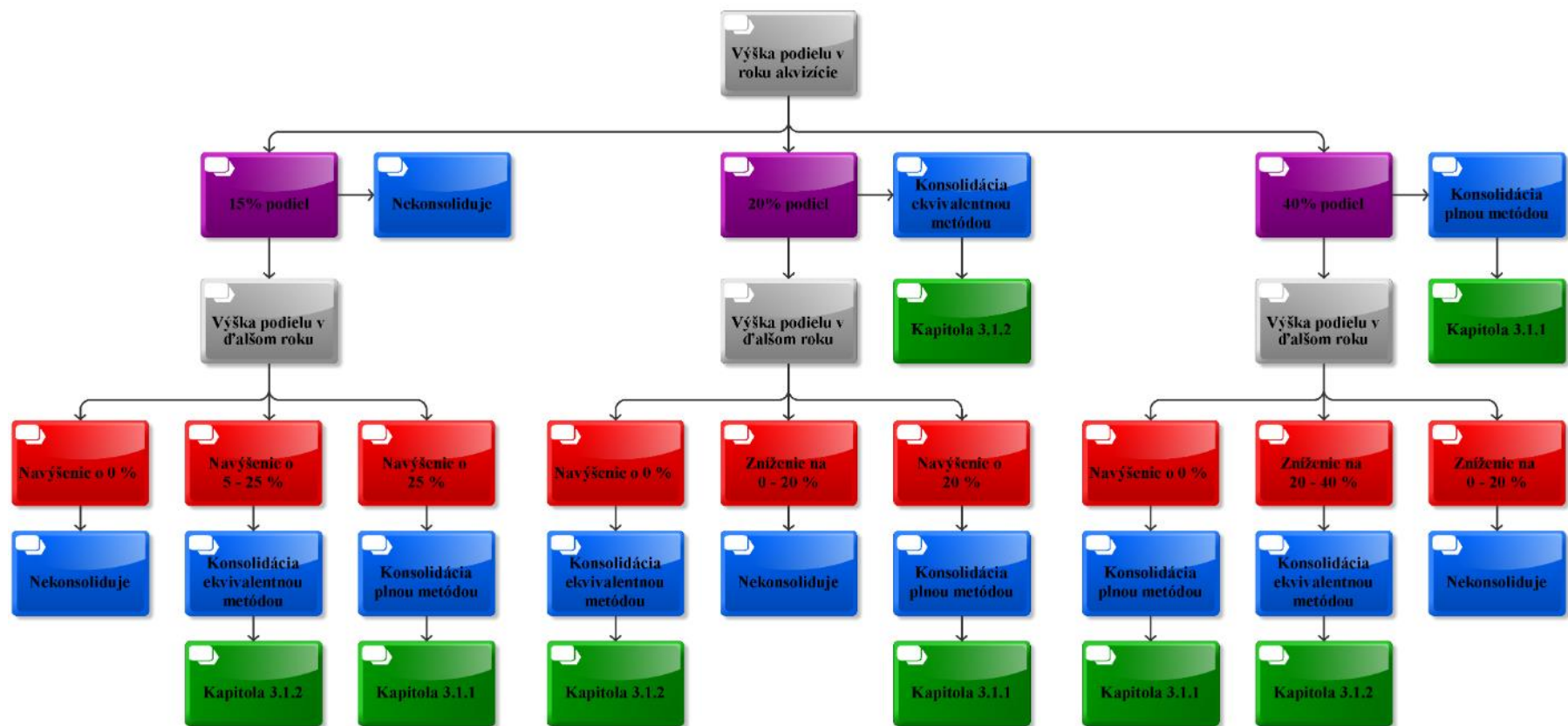
[Zdroj: vlastné spracovanie]

Stupeň vplyvu	Stručné vymedzenie vplyvu a vzťah k podielu	Konsolidačná metóda	Typ účtovnej jednotky
Rozhodujúci vplyv	ovládajúca osoba môže menovať alebo odvolať väčšinu osôb, ktoré sú členmi štatutárneho orgánu obchodnej korporácie alebo v obdobnom postavení, podiel na hlasovacích právach predstavuje aspoň 40 %, resp. 30 %, pokiaľ predstavoval na posledných troch po sebe idúcich jednaniach najvyššieho orgánu tejto osoby viac ako polovicu hlasovacích práv prítomných osôb	plná metóda	konsolidujúca účtovná jednotka (materská spoločnosť = ovládajúca osoba) konsolidovaná účtovná jednotka (dcérska spoločnosť = ovládaná osoba)
Podstatný vplyv	významný vplyv, ktorý nie je rozhodujúci ani spoločný, dispozícia najmenej s 20 % hlasovacích práv	ekvivalentná metóda	pridružená účtovná jednotka
Spoločný vplyv	osoba v konsolidačnom celku spolu s jednou alebo viacerými osobami nezahrnutými do konsolidačného celku ovládajú inú osobu, pričom osoba vykonávajúca spoločný vplyv samostatne nevykonáva rozhodujúci vplyv v tejto inej osobe	pomerná metóda	účtovná jednotka pod spoločným vplyvom

Je potrebné brať do úvahy, že stupeň vplyvu nemusí byť daný len percentom hlasovacích práv, ale i ďalšími atribútmi, ako sú práva a povinnosti vyplývajúce z účasti investora v účtovnej jednotky, do ktorej investoval. Dôležitý pojem, ktorý vychádza z konsolidácie je konsolidačný celok, ktorý zahŕňa účtovné jednotky, ktorou je materská a dcérska spoločnosť. Bližšia špecifikácia jednotlivých konsolidačných metód bude vymedzená v nasledujúcich kapitolách, kde bude opísaný nie len ich postup implementácie, ale i znázornenie na konkrétnych modelových príkladoch.

Cieľom metodologickej príručky nie sú teoretické východiská konsolidácie, ale poukázanie na možné varianty plynúce z konsolidácie, ktoré môžu v rámci strategického plánovania účtovnej jednotky nastať. Každá účtovná jednotka, ktorá má v pláne nadobudnúť podiel v inej účtovnej jednotke musí zvážiť, či sa jej dotýka povinnosť zostaviť KÚZ a pokiaľ áno, tak musí určiť vhodnú metódu konsolidácie. Problematika postupnej akvizície nie je v českej legislatíve interpretované, a preto pokiaľ účtovná jednotka zamýšľa postupne ovládnuť účtovnú jednotku alebo nadobudnúť podstatný či spoločný vplyv mala by konsolidovať i v prípade, kedy v roku akvizície nedošlo k povinnosti zostaviť KÚZ. Za deň akvizície je považovaný deň, od ktorého začína účinne ovládajúca a riadiaca osoba uplatňovať príslušný vplyv nad konsolidovanou účtovnou jednotkou. Nejedná sa len o rozhodujúci vplyv, ale aj o podstatný a spoločný vplyv, ktorý je uplatňovaný investorom v účtovnej jednotky, do ktorej investoval.

Možné varianty uplatnenia konsolidačných metód v závislosti od výšky podielu, ktoré zamýšľa účtovná jednotka nadobudnúť alebo predať sú graficky vyjadrené nasledovne:

Graf 1: Zmeny výšky podielu

[Zdroj: vlastné spracovanie]

Ako bolo vyššie zmienené, výška podielu je jedným z rozhodujúcich faktorov na nadobudnutie a určenie vplyvu účtovnej jednotky, ktorá sa rozhodla investovať do inej účtovnej jednotky. Možné varianty, ku ktorým môže dôjsť v priebehu účtovného obdobia sú vyjadrené vo vyššie zmienenom grafe s odkazom na príslušné kapitoly. V prípade, pokiaľ účtovná jednotka získa podiel, ktorý nezakladá povinnosť konsolidovať, je potrebné zvážiť, či v priebehu nasledujúcich rokov v rámci strategického plánovania nezamýšľa zvyšovať daný podiel alebo si chce ponechať stávajúcu výšku podielu (napr. z dôvodu vysokej ceny podielu).

Dané grafické vyjadrenie je sústredené na rôzne možnosti výšky podielu pri aplikovaní ekvivalentnej a plnej konsolidačnej metódy. Existuje však i tretia konsolidačná metóda, a to pomerná metóda, ktorá sa použije v prípade spoločného vplyvu a jej interpretácia bude uvedená v samostatnej kapitole 3.1.3 Pomerná metóda na str. 101.

3.1 Konsolidačné metódy v príkladoch

Východiskom tejto kapitoly je implementovanie jednotlivých konsolidačných metód do praktických príkladov, ktoré umožnia pochopiť postup v rámci konsolidácii. Postupy jednotlivých konsolidačných metód budú teoreticky poňaté a aby bola zachovaná kontinuita, tak bude následne nadväzovať praktická ukážka ich aplikovania. Pre ich demonštráciu budú použité verejne dostupné podklady účtovných výkazov, ktoré budú upravené tak, aby bola zachytená ich podstata.

V rámci modelových príkladov bude vystupovať spoločnosť X, ktorá sa rozhodla nadobudnúť podiel v spoločnosti Y. Pre lepšiu prehľadnosť a ľahšie pochopenie danej problematiky budú účtovné výkazy týchto spoločností v zjednodušenej forme a číselné hodnoty budú uvádzané v tisíciach Kč.

3.1.1 Plná metóda konsolidácie

Plná metóda sa používa v prípadoch, kedy konsolidujúca účtovná jednotka (materská spoločnosť) disponuje rozhodujúcim vplyvom, ktorý predstavuje viac ako 40% podiel na hlasovacích právach konsolidovanej účtovnej jednotky (dcérska spoločnosť). Nadobudnutie rozhodujúceho vplyvu zakladá nielen výška podielu, ale i ďalšie skutočnosti, ktoré sú uvedené v českej legislatíve, predovšetkým v Zákone o obchodných korporáciách.

Modelový príklad

Spoločnosť X sa rozhodla obstarat' dňa 1. 4. bežného roku cenné papiere za 15 000 tis. Kč, ktoré sú súčasťou jej dlhodobého finančného majetku. Dané cenné papiere predstavujú 80% podiel na základnom kapitále spoločnosti Y. Zároveň od okamžiku obstarania podielu je využívaný k uplatňovaniu hlasovacích práv vo výške 80 %, čím spĺňa podmienky rozhodujúceho vplyvu. Výška podielu a zároveň vplyvu vyjadruje, že spoločnosť X je materskou spoločnosťou, ktorá priamo ovláda dcérsku spoločnosť Y. Povinnosť konsolidovať vzniká na strane spoločnosti X, ktorá sa zaväzuje k zostaveniu a vydaniu konsolidačných pravidiel a uveďomiť o tom konsolidovanú spoločnosť Y. Súčasťou týchto pravidiel je i stanovenie metódy konsolidácie. Spoločnosť Y v jednotlivých rokoch nevyplatila žiadne dividendy a výsledok hospodárenia bežného obdobia sa v nasledujúcom období po schválení vrcholným orgánom spoločnosti presúva do výsledku hospodárenia minulých rokov. V danom príklade sa jedná o metódu plnej konsolidácia, vychádzajúc z toho, že dcérska spoločnosť Y je ovládaná materskou spoločnosťou X. Pre lepšie priblíženie problematiky, hodnota čistých aktív k dátumu akvizície odpovedá reálnym hodnotám. Zistený výsledok hospodárenia u spoločnosti Y je ku dňu akvizície 500 tis. Kč. Spoločnosť X sa rozhodla uplatniť najvyššiu možnú mieru odpisovania konsolidačného rozdielu a to 20 rokov.

Zároveň sú evidované ku koncu bežného účtovného obdobia nasledujúce vzájomné transakcie:

- materská spoločnosť X eviduje pohľadávku z obchodného styku za spoločnosť Y v celkovej čiastke 4 000 tis. Kč,
- dcérska spoločnosť Y má v zásobách tovar, ktoré nakúpila od materskej spoločnosti X za 2 000 tis. Kč, výrobné náklady na tento tovar činil 1 600 tis. Kč, uvažuje sa daň 19 %,
- materská spoločnosť X poskytla krátkodobú finančnú výpomoc dcérskej spoločnosti Y vo výške 500 tis. Kč, z ktorej vznikla pohľadávka z úrokov vo výške 5 tis. Kč, k tejto pohľadávke bola vytvorená opravná položka vo výške 100 tis. Kč,
- dcérska spoločnosť Y odkúpila od materskej spoločnosti X dlhodobý hmotný majetok vo výške 650 tis. Kč, ktorý zaradila do užívania od júla bežného roka.

V súvislosti s obstaraním vyčíslila dcérska spoločnosť Y náklady vo výške 100 tis. Kč. Daný majetok sa odpisuje rovnomerne po dobu 5 rokov. Pôvodná obstarávacia cena, ktorú uhradila materská spoločnosť X bola 800 tis. Kč, doba užívania je 8 rokov, pričom k predaju došlo v priebehu 3 roka.

Zjednodušené účtovné výkazy materskej spoločnosti X a dcérskej spoločnosti Y sú nasledovné:

Tabuľka 8: Súvaha spoločnosti X
[Zdroj: vlastné spracovanie]

SÚVAHA SPOLOČNOSTI X		
	Rok 1	Rok 2
AKTIVA CELKEM	164 495	164 493
Stálá aktiva	128 662	126 401
<i>Dlhodobý nehmotný majetok</i>	283	130
<i>Dlhodobý hmotný majetok</i>	102 238	100 113
<i>Dlhodobý finanční majetok</i>	26 141	26 158
Oběžná aktiva	34 824	36 966
<i>Zásoby</i>	10 997	11 557
<i>Pohledávky</i>	18 314	19 114
Dlhodobé pohledávky	1 728	1 821
Krátkodobé pohledávky	16 586	17 293
<i>Peněžní prostředky</i>	5 513	6 295
Časové rozlišení aktiv	1 009	1 126

	Rok 1	Rok 2
PASÍVA CELKEM	164 495	164 493
Vlastní kapitál	137 632	135 834
<i>Základní kapitál</i>	24 000	24 000
<i>Ážio a kapitálové fondy</i>	650	750
<i>Fondy ze zisku</i>	300	310
<i>Výsledek hospodaření minulých let (+/-)</i>	107 799	109 153
<i>Výsledek hospodaření běžného účetního období (+/-)</i>	4 883	1 621
Cizí zdroje	26 799	28 597
<i>Závazky</i>	26 799	28 597
Dlhodobé závazky	5 868	5 870
Krátkodobé závazky	20 931	22 727
Časové rozlišení pasiv	64	62

Tabuľka 9: Výkaz zisku a strát spoločnosti X

[Zdroj: vlastné spracovanie]

VÝKAZ ZISKU A STRÁT SPOLOČNOSTI X		
	Rok 1	Rok 2
Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb	121 440	110 145
Tržby za prodej zboží	97 485	109 323
Výkonová spotřeba	163 886	166 749
Náklady vynaložené na prodané zboží	77 012	84 481
Spotřeba materiálu a energie	73 406	68 724
Služby	13 468	13 544
Změna stavu zásob vlastní činnosti (+/-)	122	27
Aktivace (-)	-63 021	-68 161
Osobní náklady	94 919	102 007
Mzdové náklady	71 072	76 239
Náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	23 613	25 416
Ostatní náklady	234	352
Úpravy hodnot v provozní oblasti	15 718	15 099
Úpravy hodnot DHM a DNM – trvalé	15 741	15 113
Úpravy hodnot pohledávek	-23	-14
Ostatní provozní výnosy	1 274	905
Tržby z prodaného dlouhodobého majetku	285	45
Tržby z prodaného materiálu	147	146
Jiné provozní výnosy	842	714
Ostatní provozní náklady	2 489	2 448
ZC prodaného DM	51	0
Prodaný materiál	65	94
Daně a poplatky	430	420
Jiné provozní náklady	1 943	1 934
Provozní výsledek hospodaření (+/-)	6 086	2 204
Výnosové úroky a podobné výnosy	0	8
Ostatní výnosové úroky a podobné výnosy	0	8
Nákladové úroky a podobné náklady	154	230
Ostatní nákladové úroky a podobné náklady	154	230
Ostatní finanční náklady	169	248
Finanční výsledek hospodaření (+/-)	-323	-470
Výsledek hospodaření před zdaněním (+/-)	5 763	1 734
Daň z příjmů	880	113
Daň z příjmů splatná	763	110
Daň z příjmů odložená (+/-)	117	3
Výsledek hospodaření po zdanění (+/-)	4 883	1 621
Výsledek hospodaření za účetní období (+/-)	4 883	1 621
Čistý obrat za účetní období	220 199	220 381

Tabuľka 10: Súvaha spoločnosti Y

[Zdroj: vlastné spracovanie]

SÚVAHA SPOLOČNOSTI Y		
	Rok 1	Rok 2
AKTIVA CELKEM	85 516	83 455
Stála aktiva	69 555	69 161
<i>Dlhodobý nehmotný majetek</i>	21	187
<i>Dlhodobý hmotný majetek</i>	69 319	68 769
<i>Dlhodobý finanční majetek</i>	215	205
Oběžná aktiva	15 684	14 128
<i>Zásoby</i>	6 106	5 678
<i>Pohledávky</i>	7 073	6 160
Dlhodobé pohledávky	0	0
Krátkodobé pohledávky	7 073	6 160
<i>Peněžní prostředky</i>	2 505	2 290
Časové rozlišení aktiv	277	166

	Rok 1	Rok 2
PASIVA CELKEM	85 516	83 455
Vlastní kapitál	63 255	65 218
<i>Základní kapitál</i>	400	400
<i>Ážio a kapitálové fondy</i>	50	50
<i>Fondy ze zisku</i>	110	100
<i>Výsledek hospodaření minulých let (+/-)</i>	58 588	62 695
<i>Výsledek hospodaření běžného účetního období (+/-)</i>	4 107	1 973
Cizí zdroje	22 254	18 235
<i>Závazky</i>	22 254	18 235
Dlhodobé závazky	4 811	3 204
Krátkodobé závazky	17 443	15 031
Časové rozlišení pasiv	7	2

Tabuľka 11: Výkaz zisku a strát spoločnosti Y
[Zdroj: vlastné spracovanie]

VÝKAZ ZISKU A STRÁT SPOLOČNOSTI Y		
	Rok 1	Rok 2
Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb	96 618	93 201
Tržby za prodej zboží	75 456	78 210
Výkonová spotřeba	127 698	125 856
Náklady vynaložené na prodané zboží	50 395	50 056
Spotřeba materiálu a energie	62 340	60 269
Služby	14 963	15 531
Změna stavu zásob vlastní činnosti (+/-)	-20	-99
Aktivace (-)	-39 425	-39 387
Osobní náklady	71 620	75 360
Mzdové náklady	53 499	56 229
Náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	17 851	18 826
Ostatní náklady	270	305
Úpravy hodnot v provozní oblasti	5 765	5 928
Úpravy hodnot DHM a DNM – trvalé	5 719	5 953
Úpravy hodnot pohledávek	46	-25
Ostatní provozní výnosy	756	592
Tržby z prodaného dlouhodobého majetku	0	17
Tržby z prodaného materiálu	260	184
Jiné provozní výnosy	496	391
Ostatní provozní náklady	1 336	1 155
Prodaný materiál	176	141
Daně a poplatky	408	397
Jiné provozní náklady	752	617
Provozní výsledek hospodaření (+/-)	5 856	3 190
Výnosové úroky a podobné výnosy	17	8
Ostatní výnosové úroky a podobné výnosy	17	8
Nákladové úroky a podobné náklady	100	114
Ostatní nákladové úroky a podobné náklady	100	114
Ostatní finanční výnosy	152	172
Ostatní finanční náklady	1 242	1 219
Finanční výsledek hospodaření (+/-)	-1 173	-1 153
Výsledek hospodaření před zdaněním (+/-)	4 683	2 037
Daň z příjmů	576	64
daň z příjmů splatná	1	0
Daň z příjmů odložená (+/-)	575	64
Výsledek hospodaření po zdanění (+/-)	4 107	1 973
Výsledek hospodaření za účetní období (+/-)	4 107	1 973
Čistý obrat za účetní období	172 999	172 183

Konsolidácia v 1. roku

Postup plnej metódy je nasledovný:

1. prvým krokom je pretriedenie a úpravy súvahy a výkazu zisku a strát (ďalej len VZZ) konsolidujúcej účtovnej jednotky. V modelovom príklade sa tento krok abstrahuje, pretože spoločnosti sú českými obchodnými korporáciami, ktoré sa riadia podľa českých účtovných predpisov. Na základe toho nedochádza k diferencovanému prístupu oceňovania, konverzie inej meny apod.,
2. agregácia jednotlivých položiek súvahy a VZZ spoločnosti Y zahrnutej do konsolidačného celku po pretriedení a úpravách, inými slovami dochádza k ich sčítaniu,
3. vylúčenie účtovných prípadov medzi materskou a dcérskou spoločnosťou, ktoré vyjadrujú vzájomné vzťahy. Vylučujú sa tie vzájomné operácie, ktoré majú významný vplyv na stav majetku, záväzkov a výsledkové položky v konsolidovanej účtovnej závierku. V modelovom príklade (viz. vyššie) sú uvedené vzájomné transakcie medzi spoločnosťou X a spoločnosťou Y, ktoré sú evidované ku koncu účtovného obdobia. U niektorých z nich je potrebné previesť dodatočné výpočty a úpravy, ktoré majú dopad na konsolidované účtovné výkazy.

V súvislosti s obstaraním majetku, ktorý sa odpisuje je potrebné upraviť i výšku odpisov, tak akoby k predaju nedošlo. Príslušné úpravy majú dopad na výsledok hospodárenia bežného účtovného obdobia a je potrebné previesť i korekciu menšinových podielov jak u predaja, tak u odpisov.

Nasledujúce tabuľky uvádzajú operácie týkajúce sa obstarania dlhodobého hmotného majetku v rámci konsolidačného celku.

Tabuľka 12: Obstaranie DHM a následný predaj spoločnosti Y

[Zdroj: vlastné spracovanie]

Spoločnosť X	
Obstarávacia cena DHM	800 tis. Kč
Doba odpisovania	8 rokov
Ročný odpis	$800 / 8 = 100$ tis. Kč/rok
Suma odpisov pred predajom	$2,5 * 100 = 250$ tis. Kč/2,5 roka
Zostatková cena DHM	$800 - 250 = 550$ tis. Kč
Predajná cena	650 tis. Kč
Vnútropodnikový zisk	$650 - 550 = 100$ tis. Kč

Tabuľka 13: Kúpa DHM od spoločnosti X

[Zdroj: vlastné spracovanie]

Spoločnosť Y	
Obstarávacia cena DHM vrátane súvisiacich nákladov	$600 + 100 = 700$ tis. Kč
Doba odpisovania	5 rokov
Ročný odpis	$700 / 5 = 140$ tis. Kč
Polovičný odpis	$140 / 2 = 70$ tis. Kč
Úprava ročného odpisu	$50 + 70 = 120$ tis. Kč
Previs odpisov	$140 - 120 = 20$ tis. Kč

Tabuľka 14: Odložená daň k odpisom

[Zdroj: vlastné spracovanie]

Výpočet odloženej dane k odpisom	
Odložená daňová pohľadávka	$100 * 19 \% = 19$ tis. Kč
Odložený daňový záväzok z titulu upravených odpisov	$20 * 19 \% = 3,8$ tis. Kč
Celkový dopad na VH bežného účtovného obdobia	15,2 tis. Kč

Obdobne sa postupuje aj v prípade, kedy spoločnosť Y má v zásobách tovar, ktoré nakúpila od spoločnosti X. Táto transakcia má dopad na výsledok hospodárenia bežného účtovného obdobia v bežnom roku, ale i v tom nasledujúcom,

Tabuľka 15: Nespotrebované dodávky v rámci konsolidačného celku

[Zdroj: vlastné spracovanie]

Vzájomná transakcia: zásoby	
Predajná cena	2 000 tis. Kč
Výrobné náklady	1 600 tis. Kč
Vnútropodnikový zisk zo zásob	$2000 - 1600 = 400$ tis. Kč
Odložená daňová pohľadávka	$400 * 19 \% = 76$ tis. Kč

- vykázanie konsolidačného rozdielu (ďalej len „KR“) a jeho odpis, prostredníctvom ktorého dochádza k eliminácii finančnej investície materskej spoločnosti X proti vlastnému kapitálu dcérskej spoločnosti Y. Materská spoločnosť X sa rozhodla uplatniť maximálnu dobu odpisovania, ktorú umožňuje česká legislatíva a to 20 rokov,

Tabuľka 16: Vyčíslenie konsolidačného rozdielu

[Zdroj: vlastné spracovanie]

Vyčíslenie konsolidačného rozdielu	
VK ku dňu akvizície	59 648 tis. Kč
80% podiel na VK	$80 \% * 59\,648 = 47\,718$ tis. Kč
Cena cenných papierov	15 000 tis. Kč
Vyčíslenie konsolidačného rozdielu	$15\,000 - 47\,718 = -32\,718$ tis. Kč
Odpis KR v roku akvizície	$-32\,718 / 20 / 12 * 9 = -1\,226,94$ tis. Kč
Odpis KR celý rok	- 1 635,92 tis. Kč

5. rozdelenie vlastného kapitálu dcérskej spoločnosti Y a jej výsledku hospodárenia na podiel pripadajúci materskej spoločnosti X a podiel menšinových držiteľov podielových cenných papierov a podielov emitovaných konsolidovanými podnikmi. V konsolidovanej súvahe sa tieto položky označujú ako menšinové podiely a sú vykazované v pasívach. Súčasťou menšinového vlastného kapitálu sú nasledujúce položky:

- menšinový základný kapitál,
- menšinové ážio a kapitálové fondy,
- menšinové fondy zo zisku,
- menšinový výsledok hospodárenia minulých rokov,
- menšinový výsledok hospodárenia bežného účtovného obdobia.

V konsolidovanom VZZ predstavujú výnosy a vykazujú sa ako menšinové podiely na výsledku hospodárenia,

6. vylúčenie podielových cenných papierov, ktoré sú vydané dcérskou spoločnosťou Y a vlastného kapitálu dcérskej spoločnosti Y, ktorý sa viaže k podielovým cenným papierom a vkladom vo vlastníctve materskej spoločnosti X,
7. posledným krokom je vysporiadanie cenných papierov a vkladov so spätnou väzbou a prenesenie dopadov z úprav konsolidovanej súvahy v predchádzajúcich rokoch. Tento posledný krok nie je súčasťou modelového príkladu.

Tabuľka 17: Konsolidácia aktív v 1. roku

[Zdroj: vlastné spracovanie]

	Spoločnosť X	Spoločnosť Y	VP 80 %	MP 20 %	Vylúčovanie				Konsolidace
Aktiva celkem	164 495	85 516							230 021
Stálá aktiva	128 662	69 555							183 137
<i>Dlouhodobý nehmotný majetek</i>	283	21							304
<i>Dlouhodobý hmotný majetek</i>	102 238	69 319			-100 ¹	20 ¹			171 477
<i>Dlouhodobý finanční majetek</i>	26 141	215	-15 000 ²						11 356
Oběžná aktiva	34 824	15 684							45 598
<i>Zásoby</i>	10 997	6 106			-400 ³				16 703
<i>Pohledávky</i>	18 314	7 073							20 877
<i>Odložená daňová pohledávka</i>					76 ³	19 ⁴			95
<i>Dlouhodobé pohledávky</i>	1 728	0							1 728
<i>Krátkodobé pohledávky</i>	16 586	7 073			-4 000 ⁵	-500 ⁶	-5 ⁶	-100 ⁶	19 054
<i>Peněžní prostředky</i>	5 513	2 505							8 018
Časové rozlišení	1 009	277							1 286

Komentár: VP = väčšinový podiel; MP = menšinový podiel

¹ Vylúčenie vnútro podnikového zisku z titulu DHM a korekcia odpisov

² Vylúčenie obstarávacej ceny cenných papierov predstavujúci 80% podiel

³ Vylúčenie vnútro podnikového zisku z titulu zásob a vykázanie odloženej daňovej pohľadávky

⁴ Vykázanie odloženej daňovej pohľadávky z titulu odpisov

⁵ Vylúčenie pohľadávky z obchodného styku v rámci konsolidačného celku

⁶ Vylúčenie pôžičky od spoločnosti X a k nej súvisiace úroky a vytvorenej opravnej položky

Tabuľka 18: Konsolidácia pasív v 1. roku

Zdroj: vlastné spracovanie

	Spol. X	Spol. Y	VP 80 %	MP 20 %	Odpis KR	Vylučovani						Konsol.
Pasiva celkem	164 495	85 516										230 021
Vlastní kapitál	137 632	63 255										141 256
<i>Základní kapitál</i>	24 000	400	-320	-80								24 000
<i>Ážio a kapitálové fondy</i>	650	50	-40	-10								650
<i>Fondy ze zisku</i>	300	110	-88	-22								300
<i>VH minulých let</i>	107 799	58 588	-46 870	-11 718								107 799
<i>VH běžného období</i>	4 883	4 107	-400 ¹	-821	1 227	-400 ²	76 ²	-100 ³	15,2 ³	20 ³	-100 ⁵	8 507
Cizí zdroje	26 799	22 254										44 552
<i>Závazky</i>	26 799	22 254										44 552
<i>Odložený daňový závazek</i>							3,8 ³					4
<i>Dlouhodobé závazky</i>	5 868	4 811										10 679
<i>Krátkodobé závazky</i>	20 931	17 443				-4 000 ⁴	-500 ⁵	-5 ⁵				33 869
Časové rozlišení pasiv	64	7										71
Záporný KR			32 718		-1 227							31 491
<i>Menš. základný kapitál</i>				80								80
<i>Menš. ážio a kapitálové fondy</i>				10								10
<i>Menš. fondy ze zisku</i>				22								22
<i>Menš. VH minulých let</i>				11 718								11 718
<i>Menš. VH běžného úč. období</i>				821								821

¹ Vyčíslenie väčšinové podielu z predakvizičného VH bežného účtovného obdobia (500 * 0,8 = 400 tis. Kč)

² Vylúčenie vnútro podnikového zisku z predaja zásob a vykázanie odloženie daňovej pohľadávky

³ Vylúčenie vnútro podnikového zisku z predaja DHM, korekcia odpisov, vykázanie odloženej dane (19 - 3,8 = 15,2 tis. Kč) a daňového závazku

⁴ Vylúčenie pohľadávky z obchodného styku v rámci konsolidačného celku

⁵ Vylúčenie pôžičky od spoločnosti X a k nej súvisiace úroky a vytvorenej opravnej položky

Tabuľka 19: Konsolidácia výkazu zisku a strát v 1. roku

[Zdroj: vlastné spracovanie]

	Spoločnosť X	Spoločnosť Y	Odpis KR	Vylučování			Konsolidace
Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb	121 440	96 618		-2 000 ¹			216 058
Tržby za prodej zboží	97 485	75 456					172 941
Výkonová spotřeba	163 886	127 698		-1 600 ¹			289 984
Náklady vynaložené na prodané zboží	77 012	50 395					127 407
Spotřeba materiálu a energie	73 406	62 340					135 746
Služby	13 468	14 963					28 431
Změna stavu zásob vlastní činnosti (+/-)	122	-20					102
Aktivace (-)	-63 021	-39 425					-102 446
Osobní náklady	94 919	71 620					166 539
Mzdové náklady	71 072	53 499					124 571
Náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	23 613	17 851					41 464
Ostatní náklady	234	270					504
Úpravy hodnot v provozní oblasti	15 718	5 765					21 563
Úpravy hodnot DHM a DNM – trvalé	15 741	5 719		-20 ²			21 440
Úpravy hodnot pohledávek	-23	46			100 ³		123
Ostatní provozní výnosy	1 274	756					1 930
Tržby z prodaného dlouhodobého majetku	285	0		-100 ²			185
Tržby z prodaného materiálu	147	260					407
Jiné provozní výnosy	842	496					1 338
Ostatní provozní náklady	2 489	1 336					3 825
ZC prodaného DM	51	0					51
Prodaný materiál	65	176					241
Daně a poplatky	430	408					838
Jiné provozní náklady	1 943	752					2 695

zúčtovaní záporného KR			1 227				1 227
Provozní výsledek hospodaření	6 086	5 856					12 589
Výnosové úroky a podobné výnosy	0	17					103
Ostatní výnosové úroky a podobné výnosy	0	17		-5 ³	76 ¹	15,2 ²	103
Nákladové úroky a podobné náklady	154	100					249
Ostatní nákladové úroky a podobné náklady	154	100		-5 ³			249
Ostatní finanční náklady	169	1 242					1 411
Ostatní finanční výnosy	0	152					152
Finanční výsledek hospodaření (+/-)	-323	-1 173					-1 405
Výsledek hospodaření před zdaněním (+/-)	5 763	4 683					11 184
Daň z příjmů	880	576					1 456
Daň z příjmů splatná	763	1					764
Daň z příjmů odložená (+/-)	117	575					692
Výsledek hospodaření po zdanění (+/-)	4 883	4 107					9 728
Konsolidovaný VH za účetní období	4 883	4 107					9 728
Konsolidovaný VH za účetní období – bez podílu na VH před akvizicí							9 328
konsolidovaný VH za účetní období – bez menš. podílů						-400 ⁴	8 507
Čistý obrat za účetní období	220 199	172 999					

¹ Vylúčenie tržieb a výrobných nákladov z titulu zásob a vykázanie odloženej daňovej pohľadávky

² Korekcia odpisov, vylúčenie vnútro podnikového zisku z predaja DHM a vyjadrenie odloženej dani (19 - 3,8 = 15,2)

³ Úprava hodnoty pohľadávky z obchodného styku v rámci konsolidačného celku a k nej súvisiace úroky (vylúčenie ako náklad i výnos)

⁴ Vylúčenie podielu na VH bežného účtovného obdobia pred akvizíciou a menšinového podielu na VH bežného účtovného obdobia

Konsolidácia v 2. roku

Konsolidácia účtovných výkazov v druhom roku podlieha rovnakým postupom ako v prvom roku. Konsolidačný rozdiel bude naďalej odpisovaný a v účtovných výkazoch sa prejaví dopady vzájomných transakcií, ktoré sa prenášajú z konsolidovaných účtovných výkazov z predchádzajúceho obdobia. Pre zjednodušenie sa bude vychádzať z toho, že pohľadávky (záväzky) boli uhradené v rámci konsolidačného celku, došlo k zrušeniu opravnej položky týkajúcej sa poskytnutej finančnej výpomoci a zároveň nedošlo k žiadnym novým vzájomným transakciám. Účtovné výkazy, z ktorých sa bude vychádzať v 2. roku sú uvedené na str. 70 a nasledujúce. Väčšinový podiel položiek základného kapitálu, ážiu a kapitálových fondov a fondov zisku odpovedá hodnotám uvedeným v prvom roku konsolidácie (položky zvýraznené zeleno).

Tabuľka 20: Konsolidácia aktív v 2. roku

[Zdroj: vlastné spracovanie]

	Spoločnosť X	Spoločnosť Y	VP 80 %	MP 20 %	Vylúčováni		Konsolidace
Aktiva celkem	164 493	83 455					232 583
Stálá aktiva	126 401	69 161					180 502
Dlouhodobý nehmotný majetek	130	187					317
Dlouhodobý hmotný majetek	100 113	68 769			-100 ¹	40 ¹	168 822
Dlouhodobý finanční majetek	26 158	205	-15 000 ²				11 363
Oběžná aktiva	36 966	14 128					50 789
<i>zásoby</i>	<i>11 557</i>	<i>5 678</i>			-400 ³		16 835
<i>pohledávky</i>	<i>19 114</i>	<i>6 160</i>					25 369
Odložená daňová pohledávka					76 ³	19 ⁴	95
Dlouhodobé pohledávky	1 821	0					1 821
Krátkodobé pohledávky	17 293	6 160					23 453
<i>peněžní prostředky</i>	<i>6 295</i>	<i>2 290</i>					8 585
Časové rozlišení	1 126	166					1 292

¹ Vylúčenie vnútropodnikového zisku z predaja DHM a korekcia odpisov za 2 roky

² Vylúčenie obstarávacej ceny cenných papierov predstavujúci 80% podiel

³ Vylúčenie vnútropodnikového zisku z predaj zásob a vykázanie odloženej daňovej pohľadávky (transakcia nemá dopad do VZZ v 2. roku)

⁴ Vykázanie odloženej daňovej pohľadávky z titulu odpisov (transakcia nemá dopad do VZZ v 2. roku)

Tabuľka 21: Konsolidácia pasív v 2. roku

[Zdroj: vlastné spracovanie]

	Spol. X	Spol. Y	VP 80 %	MP 20 %	Odpis KR	Vylučovanie						Konsolidace
Pasiva celkem	164 493	83 455										232 583
Vlastní kapitál	135 834	65 218										142 795
<i>Základní kapitál</i>	24 000	400	-320	-80								24 000
<i>Ážio a kapitálové fondy</i>	750	50	-40	-10								750
<i>Fondy ze zisku</i>	310	100	-88	-20								302
<i>VH minulých let</i>	109 153	62 695	-46 043 ¹	-12 539		-400 ²	76 ²	20 ³	19 ³	-3,8 ³	-100 ³	112 877
<i>VH běžného období</i>	1 621	1 973	-	-395	1 636	20 ³	-3,8 ³					4 852
Cizí zdroje	28 597	18 235										46 824
<i>Závazky</i>	28 597	18 235										46 824
<i>Odložený daňový závazek</i>						7,6 ⁴						8
<i>Dlouhodobé závazky</i>	5 870	3 204										9 074
<i>Krátkodobé závazky</i>	22 727	15 031										37 758
Časové rozlišení pasiv	62	2										64
Záporný KR			31 491		-1 636							29 856
<i>Menš. základný kapitál</i>				80								80
<i>Menš. ážio a kapitálové fondy</i>				10								10
<i>Menš. fondy ze zisku</i>				20								20
<i>Menš. VH minulých let</i>				12 539								12 539
<i>Menš VH běžného úč. období</i>				395								395

¹ Väčšinový podiel VH min. rokov: väčšinový podiel VH min. rokov z 1. roka +/- väčšinový podiel na VH BÚO z 1. roka +/- odpis KR rozdielu za 1. rok

² Vylúčenie vnútropodnikového zisku z predaja zásob a vykázanie odloženej daňovej pohľadávky z predchádzajúceho obdobia (transakcia sa už nepremietne do VZZ a ani do VH BÚO)

³ Vylúčenie vnútropodnikového zisku z predaja DHM, korekcia odpisov, vykázanie odloženej daňovej pohľadávky a záväzku z predch. obdobia (transakcia nemá dopad vo VZZ), do VH BÚO a do VZZ sa premietne korekcia odpisov a vykázanie odloženého daňového záväzku za príslušný rok

⁴ Vykázanie celkového odloženého daňového záväzku z titulu odpisov za dva roky

Tabuľka 22: Konsolidácia výkazu zisku a strát v 2. roku

[Zdroj: vlastné spracovanie]

Výkaz zisku a ztrát	Spoločnosť X	Spoločnosť Y	Vylučovanie	Odpis KR	Konsolidace
Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb	110 145	93 201			203 346
Tržby za prodej zboží	109 323	78 210			187 533
Výkonová spotřeba	166 749	125 856			292 605
Náklady vynaložené na prodané zboží	84 481	50 056			134 537
Spotřeba materiálu a energie	68 724	60 269			128 993
Služby	13 544	15 531			29 075
Změna stavu zásob vlastní činnosti (+/-)	27	-99			-72
Aktivace (-)	-68 161	-39 387			-107 548
Osobní náklady	102 007	75 360			177 367
Mzdové náklady	76 239	56 229			132 468
Náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	25 416	18 826			44 242
Ostatní náklady	352	305			657
Úpravy hodnot v provozní oblasti	15 099	5 928			21 007
Úpravy hodnot DHM a DNM – trvalé	15 113	5 953	-20 ¹		21 046
Úpravy hodnot pohledávek	-14	-25			-39
Ostatní provozní výnosy	905	592			1 497
Tržby z prodaného dlouhodobého majetku	45	17			62
Tržby z prodaného materiálu	146	184			330
Jiné provozní výnosy	714	391			1 105
Ostatní provozní náklady	2 448	1 155			3 603
ZC prodaného DM	0	0			0
Prodaný materiál	94	141			235
Daně a poplatky	420	397			817
Jiné provozní náklady	1 934	617			2 551

Zúčtování záporného KR				1 636	1 636
Provozní výsledek hospodaření (+/-)	2 204	3 190			7 050
Výnosové úroky a podobné výnosy	8	8			16
Ostatní výnosové úroky a podobné výnosy	8	8			16
Nákladové úroky a podobné náklady	230	114			348
Ostatní nákladové úroky a podobné náklady	230	114	3,8 ²		348
Ostatní finanční výnosy	0	172			172
Ostatní finanční náklady	248	1 219			1 467
Finanční výsledek hospodaření (+/-)	-470	-1 153			-1 627
Výsledek hospodaření před zdaněním (+/-)	1 734	2 037			5 423
Daň z příjmů	113	64			177
Daň z příjmů splatná	110	0			110
Daň z příjmů odložená (+/-)	3	64			67
Výsledek hospodaření po zdanění (+/-)	1 621	1 973			5 246
Výsledek hospodaření za účetní období (+/-)	1 621	1 973			5 246
Konsolidovaný VH za účetní období					5 246
Konsolidovaný VH za účetní období- bez menš. podílů					4 852
Čistý obrat za účetní období	220 199	172 183			

¹ Korekcia odpisov z predaja DHM v rámci konsolidačného celku z predchádzajúceho obdobia

² Vykázanie odloženého daňového záväzku z titulu odpisov z predchádzajúceho obdobia

³ Vylúčenie menšinového podielu na VH bežného účtovného obdobia

3.1.2 Ekvivalentná metóda

Konsolidujúca účtovná jednotka, ktorá má podstatný vplyv predstavujúci aspoň 20% podiel na hlasovacích právach uplatní ekvivalentnú metódu podľa Českého účtovného štandardu. Implikovaním tejto metódy dochádza k oceneniu účasti ovládajúcej osoby na osobe pod podstatným vplyvom vo výške podielu na vlastnom kapitále. Vylúčovanie vzájomných transakcií sa abstrahuje pri tejto metóde, pokiaľ nemajú významný dopad na hodnotu vlastného kapitálu a výsledok hospodárenia bežného obdobia konsolidovanej účtovnej jednotky pod podstatným vplyvom.

Modelový príklad

Spoločnosť X sa rozhodla obstarat' dňa 31. 5. bežného roka cenné papiere v hodnote 8 000 tis. Kč, ktoré sú súčasťou jej dlhodobého finančného majetku. Tieto cenné papiere predstavujú 30% podiel na základnom kapitále v pridruženej spoločnosti Y. Podiel je od okamžiku obstarania využívaný k uplatňovaniu hlasovacích práv vo výške 30 %, čím sú splnené podmienky podstatného vplyvu. Povinnosť konsolidovať vzniká na strane spoločnosti X, ktorá sa zaväzuje k zostaveniu a vydaniu konsolidačných pravidiel a stanovenie konsolidačnej metódy. Spoločnosť Y jednotlivých rokoch nevyplatila žiadne dividendy a výsledok hospodárenia bežného obdobia sa v nasledujúcom období po schválení vrcholným orgánom spoločnosti do výsledku hospodárenia minulých rokov. Účtovná hodnota čistých aktív k dátumu akvizície odpovedá reálnym hodnotám. V modelovom príklade sa jedná o ekvivalentnú metódu, vychádzajúc z toho, že pridružená spoločnosť Y je pod podstatným vplyvom.

U spoločnosti X je v položke zásob evidovaný tovar na konci bežného účtovného obdobia, ktoré obstarala od pridruženej spoločnosti Y v čiastke 600 tis. Kč, výrobné náklady činili 480 tis. Kč, uvažuje sa daň 19 % a tieto zásoby neboli predané mimo skupinu. Pokiaľ by v rámci vzájomných transakcií došlo k opačnej situácii, resp. by došlo k predaju nespotrebovanej dodávky spoločnosťou X pre spoločnosť Y, takéto vnútropodnikové zisky by sa nevylučovali.

Zjednodušené účtovné výkazy materskej spoločnosti X a dcérskej spoločnosti Y sú nasledovné:

Tabuľka 23: Súvaha spoločnosť X
 [Zdroj: vlastné spracovanie]

SÚVAHA SPOLOČNOSTI X		
	Rok 1	Rok 2
AKTIVA CELKEM	164 495	164 493
Stálá aktiva	128 662	126 401
<i>Dlouhodobý nehmotný majetek</i>	283	130
<i>Dlouhodobý hmotný majetek</i>	102 238	100 113
<i>Dlouhodobý finanční majetek</i>	26 141	26 158
Oběžná aktiva	34 824	36 966
<i>Zásoby</i>	10 997	11 557
<i>Pohledávky</i>	18 314	19 114
Dlouhodobé pohledávky	1 728	1 821
Krátkodobé pohledávky	16 586	17 293
<i>Peněžní prostředky</i>	5 513	6 295
Časové rozlišení aktiv	1 009	1 126

	Rok 1	Rok 2
PASIVA CELKEM	164 495	164 493
Vlastní kapitál	137 632	135 834
<i>Základní kapitál</i>	24 000	24 000
<i>Ážio a kapitálové fondy</i>	650	750
<i>Fondy ze zisku</i>	300	310
<i>Výsledek hospodaření minulých let (+/-)</i>	107 799	109 153
<i>Výsledek hospodaření běžného účetního období (+/-)</i>	4 883	1 621
Cizí zdroje	26 799	28 597
<i>Rezervy</i>	0	0
<i>Závazky</i>	26 799	28 597
Dlouhodobé závazky	5 868	5 870
Krátkodobé závazky	20 931	22 727
Časové rozlišení pasiv	64	62

Tabuľka 24: Výkaz zisku a strát spoločnosti X

[Zdroj: vlastné spracovanie]

VÝKAZ ZISKU A STRÁT SPOLOČNOSTI X		
	Rok 1	Rok 2
Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb	121 440	110 145
Tržby za prodej zboží	97 485	109 323
Výkonová spotřeba	163 886	166 749
Náklady vynaložené na prodané zboží	77 012	84 481
Spotřeba materiálu a energie	73 406	68 724
Služby	13 468	13 544
Změna stavu zásob vlastní činnosti (+/-)	122	27
Aktivace (-)	-63 021	-68 161
Osobní náklady	94 919	102 007
Mzdové náklady	71 072	76 239
Náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	23 613	25 416
Ostatní náklady	234	352
Úpravy hodnot v provozní oblasti	15 718	15 099
Úpravy hodnot DHM a DNM – trvalé	15 741	15 113
Úpravy hodnot pohledávek	-23	-14
Ostatní provozní výnosy	1 274	905
Tržby z prodaného dlouhodobého majetku	285	45
Tržby z prodaného materiálu	147	146
Jiné provozní výnosy	842	714
Ostatní provozní náklady	2 489	2 448
ZC prodaného DM	51	0
Prodaný materiál	65	94
Daně a poplatky	430	420
Jiné provozní náklady	1 943	1 934
Provozní výsledek hospodaření (+/-)	6 086	2 204
Výnosové úroky a podobné výnosy	0	8
Ostatní výnosové úroky a podobné výnosy	0	8
Nákladové úroky a podobné náklady	154	230
Ostatní nákladové úroky a podobné náklady	154	230
Ostatní finanční náklady	169	248
Finanční výsledek hospodaření (+/-)	-323	-470
Výsledek hospodaření před zdaněním (+/-)	5 763	1 734
Daň z příjmů	880	113
Daň z příjmů splatná	763	110
Daň z příjmů odložená (+/-)	117	3
Výsledek hospodaření po zdanění (+/-)	4 883	1 621
Výsledek hospodaření za účetní období (+/-)	4 883	1 621
Čistý obrat za účetní období	220 199	220 381

Tabuľka 25: Súvaha spoločnosti Y
 [Zdroj: vlastné spracovanie]

SÚVAHA SPOLOČNOSTI Y		
	Rok 1	Rok 2
AKTIVA CELKEM	85 516	83 455
Stálá aktiva	69 555	69 161
<i>Dlouhodobý nehmotný majetek</i>	21	187
<i>Dlouhodobý hmotný majetek</i>	69 319	68 769
<i>Dlouhodobý finanční majetek</i>	215	205
Oběžná aktiva	15 684	14 128
<i>Zásoby</i>	6 106	5 678
<i>Pohledávky</i>	7 073	6 160
Dlouhodobé pohledávky	0	0
Krátkodobé pohledávky	7 073	6 160
<i>Peněžní prostředky</i>	2 505	2 290
Časové rozlišení aktiv	277	166

	Rok 1	Rok 2
PASIVA CELKEM	85 516	83 455
Vlastní kapitál	63 255	65 218
<i>Základní kapitál</i>	400	400
<i>Ážio a kapitálové fondy</i>	50	50
<i>Fondy ze zisku</i>	110	100
<i>Výsledek hospodaření minulých let (+/-)</i>	58 588	62 695
<i>Výsledek hospodaření běžného účetního období (+/-)</i>	4 107	1 973
Cizí zdroje	22 254	18 235
<i>Rezervy</i>	0	0
<i>Závazky</i>	22 254	18 235
Dlouhodobé závazky	4 811	3 204
Krátkodobé závazky	17 443	15 031
Časové rozlišení pasiv	7	2

Tabuľka 26: Výkaz zisku a strát spoločnosti Y
 [Zdroj: vlastné spracovanie]

VÝKAZ ZISKU A STRÁT SPOLOČNOSTI Y		
	Rok 1	Rok 2
Tržby z prodeje vlastných výrobků a služeb	96 618	93 201
Tržby za prodej zboží	75 456	78 210
Výkonová spotřeba	127 698	125 856
Náklady vynaložené na prodané zboží	50 395	50 056
Spotřeba materiálu a energie	62 340	60 269
Služby	14 963	15 531
Změna stavu zásob vlastní činnosti (+/-)	-20	-99
Aktivace (-)	-39 425	-39 387
Osobní náklady	71 620	75 360
Mzdové náklady	53 499	56 229
Náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	17 851	18 826
Ostatní náklady	270	305
Úpravy hodnot v provozní oblasti	5 765	5 928
Úpravy hodnot DHM a DNM – trvalé	5 719	5 953
Úpravy hodnot pohledávek	46	-25
Ostatní provozní výnosy	756	592
Tržby z prodaného dlouhodobého majetku	0	17
Tržby z prodaného materiálu	260	184
Jiné provozní výnosy	496	391
Ostatní provozní náklady	1 336	1 155
Prodaný materiál	176	141
Daně a poplatky	408	397
Jiné provozní náklady	752	617
Provozní výsledek hospodaření (+/-)	5 856	3 190
Výnosové úroky a podobné výnosy	17	8
Ostatní výnosové úroky a podobné výnosy	17	8
Nákladové úroky a podobné náklady	100	114
Ostatní nákladové úroky a podobné náklady	100	114
Ostatní finanční výnosy	152	172
Ostatní finanční náklady	1 242	1 219
Finanční výsledek hospodaření (+/-)	-1 173	-1 153
Výsledek hospodaření před zdaněním (+/-)	4 683	2 037
Daň z příjmů	576	64
daň z příjmů splatná	1	0
Daň z příjmů odložená (+/-)	575	64
Výsledek hospodaření po zdanění (+/-)	4 107	1 973
Výsledek hospodaření za účetní období (+/-)	4 107	1 973
Čistý obrat za účetní období	172 999	172 183

Postup konsolidácie v 1. roku

1. vylúčenie podielových cenných papierov a vkladov, ktorých emitentom je konsolidovaný podnik pod podstatným vplyvom (spoločnosť Y) zo súvahy účtovnej jednotky uplatňujúci podstatný vplyv (spoločnosť X). Zároveň sú nahradené novou samostatnou súvahovou položkou a to Cenné papiere a vklady v ekvivalencii. Tieto cenné papiere sú ocenené vo výške podielu na vlastnom kapitále pridruženej spoločnosti Y,

Tabuľka 27: Výpočet cenných papierov a vkladov v ekvivalencii

[Zdroj: vlastné spracovanie]

Cenné papiere a vklady v ekvivalencii	
Výška podielu	30 %
Vlastný kapitál spoločnosti Y	63 255 tis. Kč
CP a vklady v ekvivalencii	18 977 tis. Kč

2. vysporiadanie rozdielu medzi ocenením podielov a konsolidačnou súvahovou položkou Cenné papiere a vklady v ekvivalencii, a to vykázaním v pomernej časti výsledku hospodárenia pridruženej spoločnosti Y vo výške odpovedajúcej podielu spoločnosti X. Tento podiel sa vykáže v samostatnej položke Podiel na výsledku hospodárenia v ekvivalencii jak v súvahe, tak i vo výkazu zisku a strát. Vzhľadom na to, že došlo k akvizícii v priebehu roku, daný podiel sa vypočíta z tzv. „postakvizičného“ výsledku hospodárenia“, resp. v pomernej časti od okamžiku akvizície,

Tabuľka 28: Výpočet podielu na VH v ekvivalencii

[Zdroj: vlastné spracovanie]

Podiel na výsledku hospodárenia v ekvivalencii	
Akvizícia	31.5. bežný rok
VH spoločnosti Y	4 107 tis. Kč
Postakvizičný VH	$(7 / 12) * 4 107 = 2 396$ tis. Kč
Výška podielu	30 %
Podiel na VH v ekvivalencii	719 tis. Kč

3. v ďalších rokoch konsolidácie sa vytvára Konsolidačný rezervný fond, ktorý predstavuje akumulované podiely na výsledkoch hospodárenia v ekvivalencii minulých rokov pridruženej spoločnosti Y odo dňa jej akvizície vrátane podielov spoločnosti Y na zmenách v úhrnnej výške ostatného vlastného kapitálu daného obdobia,

4. vykázanie konsolidačného rozdielu (ďalej len „KR“) a jeho odpis, prostredníctvom ktorého dochádza k eliminácii finančnej investície materskej spoločnosti X proti vlastnému kapitálu dcérskej spoločnosti Y. Dopad to má jak na výsledok hospodárenia bežného obdobia v súvahe, tak i vo výkazu zisku a strát. Spoločnosť X sa rozhodla uplatniť maximálnu dobu odpisovania, ktorú umožňuje česká legislatíva a to 20 rokov,

Tabuľka 29: Vyčíslenie konsolidačného rozdielu

[Zdroj: vlastné spracovanie]

Vyčíslenie konsolidačného rozdielu	
VK ku dňu akvizície	60 859 tis. Kč
30% podiel na VK	$30 \% * 60 859 = 18 258$ tis. Kč
Cena cenných papierov	8 000 tis. Kč
Vyčíslenie konsolidačného rozdielu	$8 000 - 18 258 = -10 258$ tis. Kč
Odpis KR v roku akvizície	$-10 258 / 20 / 12 * 7 = -299$ tis. Kč
Odpis KR celý rok	- 513 tis. Kč

5. v prípade pokiaľ by došlo k vyplateniu dividend od spoločnosti Y, tak by sa vylúčili z výkazu zisku a strát u spoločnosti X a o ich výšku by sa zvýšila položka konsolidovaného rezervného fondu. V danom prípade nedošlo k takejto výpláte dividend,
6. vylúčenie vzájomných transakcií, ktoré majú významný dopad na hodnotu vlastného kapitálu a výsledku hospodárenia bežného obdobia pridruženej spoločnosti Y. V modelovom príklade sa jedná o jednu vzájomnú transakciu a to nespotrebované dodávky tovaru evidované na konci bežného účtovného obdobia v majetku spoločnosti X.

Tabuľka 30: Nespotrebované dodávky v rámci konsolidačného celku

[Zdroj: vlastné spracovanie]

Vzájomná transakcia: zásoby	
Predajná cena	600 tis. Kč
Výrobné náklady	480 tis. Kč
Vnútropodnikový zisk zo zásob	$600 - 480 = 120$ tis. Kč
Podiel na vnútropodnikovom zisku zo zásob	$120 * 30 \% = 36$ tis. Kč
Odložená daňová pohľadávka	$19 \% * 36 = 7$ tis. Kč

Tabuľka 31: Konsolidácia aktív v 1. roku

[Zdroj: vlastné spracovanie]

	Spoločnosť X	Podíl 30 %	Vylučování	Konsolidace
Aktiva celkem	164 495			175 442
Stálá aktiva	128 662			139 603
Dlouhodobý nehmotný majetek	283			283
Dlouhodobý hmotný majetek	102 238			102 238
Dlouhodobý finanční majetek	26 141	-8 000 ¹		18 141
Cenné papíře a vklady v ekvivalenci		18 977 ²	-36 ³	18 941
Oběžná aktiva	34 824			34 831
<i>Zásoby</i>	<i>10 997</i>			10 997
<i>Pohledávky</i>	<i>18 314</i>			18 321
Odložená daňová pohledávka			6,84 ³	6,84
Dlouhodobé pohledávky	1 728			1 728
Krátkodobé pohledávky	16 586			16 586
<i>Peněžní prostředky</i>	<i>5 513</i>			5 513
Časové rozlišení	1 009			1 009

¹ Vylúčení obstarávacej ceny cenných papierov predstavujúci 30% podiel

² Cenné papiere a vklady v ekvivalencii predstavujúce 30% podiel na VK

³ Vylúčení 30% podielu na vnútro podnikovom zisku z titulu zásob a vykázanie z tohto podielu odloženú daňovú pohľadávku

Tabuľka 32: Konsolidácia pasív v 1. roku

[Zdroj: vlastné spracovanie]

	Spoločnosť X	Podíl 30 %	Odpis KR	Vylučování	Konsolidace
Pasiva celkem	164 495				175 442
Vlastní kapitál	137 632				148 579
Základní kapitál	24 000				24 000
Ážio a kapitálové fondy	650				650
Fondy ze zisku	300				300
VH minulých let	107 799				107 799
VH běžného období	4 883		299	6,84 ²	5 189
Podíl na VH v ekvivalenci		719 ¹		-36 ²	683
Záporný KR		10 258	-299		9 959
Cizí zdroje	26 799				26 799
<i>Závazky</i>	26 799				26 799
odložený daňový závazek					0
Dlouhodobé závazky	5 868				5 868
Krátkodobé závazky	20 931				20 931
Časové rozlišení pasiv	64				64

¹ 30% podiel z tzv. „postakvizíčního“ výsledku hospodárenia bežného obdobia

² Vylúčenie 30% podielu na vnútro podnikovom zisku z titulu zásob a vykázanie z tohto podielu odloženú daňovú pohľadávku

Tabuľka 33: Konsolidácia výkazu zisku a strát v 1. roku

[Zdroj: vlastné spracovanie]

	Spoločnosť X	Odpis KR	Vylúčovanie	Konsolidace
Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb	121 440			121 440
Tržby za prodej zboží	97 485			97 485
Výkonová spotřeba	163 886			163 886
Náklady vynaložené na prodané zboží	77 012			77 012
Spotřeba materiálu a energie	73 406			73 406
Služby	13 468			13 468
Změna stavu zásob vlastní činnosti (+/-)	122			122
Aktivace (-)	-63 021			-63 021
Osobní náklady	94 919			94 919
Mzdové náklady	71 072			71 072
Náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	23 613			23 613
Ostatní náklady	234			234
Úpravy hodnot v provozní oblasti	15 718			15 718
Úpravy hodnot DHM a DNM – trvalé	15 741			15 741
Úpravy hodnot pohledávek	-23			-23
Ostatní provozní výnosy	1 274			1 274
Tržby z prodaného dlouhodobého majetku	285			285
Tržby z prodaného materiálu	147			147
Jiné provozní výnosy	842			842
Ostatní provozní náklady	2 489			2 489
ZC prodaného DM	51			51
Prodaný materiál	65			65
Daně a poplatky	430			430
Jiné provozní náklady	1 943			1 943

Zúčtování záporného KR		299		299
Provozní výsledek hospodaření (+/-)	6 086			6 385
Výnosové úroky a podobné výnosy	0			6,84
Ostatní výnosové úroky a podobné výnosy	0		6,84 ¹	6,84
Nákladové úroky a podobné náklady	154			154
Ostatní nákladové úroky a podobné náklady	154			154
Ostatní finanční náklady	169			169
Ostatní finanční výnosy	0			0
Finanční výsledek hospodaření (+/-)	-323			-316
Výsledek hospodaření před zdaněním (+/-)	1 734			6 069
Daň z příjmů	880			880
Daň z příjmů splatná	763			763
Daň z příjmů odložená (+/-)	117			117
Výsledek hospodaření po zdanění (+/-)	4 883			5 189
Konsol. výsledek hospodaření za účetní období (+/-)	4 883			5 189
Podíl na VH v ekvivalenci		719 ²	-36 ¹	683
Konsolidovaný VH za účetní období včetně podílu na VH v ekvivalenci				5 872
Čistý obrat za účetní období	220 199			220 199

¹ Vylúčenie 30% podielu na vnútro podnikovom zisku z titulu zásob a vykázanie z tohto podielu odloženú daňovú pohľadávku

² 30% podiel z tzv. „postakvizíčného“ výsledku hospodárenia bežného obdobia

Konsolidácia v 2. roku

Tabuľka 34: konsolidácia aktív v 2. roku

[Zdroj: vlastné spracovanie]

	Spoločnosť X	Podíl 30 %		Vylúčování	Konsolidace
Aktiva celkem	164 493				176 032
Stálá aktiva	126 401				137 933
Dlouhodobý nehmotný majetek	130				130
Dlouhodobý hmotný majetek	100 113				100 113
Dlouhodobý finanční majetek	26 158	-8 000 ¹			18 158
Cenné papíře a vklady v ekvivalenci		18 977 ²	592 ³	-36 ⁴	19 532
Oběžná aktiva	36 966				36 973
Zásoby	11 557				11 557
Pohledávky	19 114				19 121
Odložená daňová pohledávka				6,84 ⁴	7
Dlouhodobé pohledávky	1 821				1 821
Krátkodobé pohledávky	17 293				17 293
Peněžní prostředky	6 295				6 295
Časové rozlišení	1 126				1 126

¹ Vylúčení obstarávacej ceny cenných papierov predstavujúci 30% podiel

² Cenné papíře a vklady v ekvivalenci predstavujúce 30% podiel na VK z predchádzajúceho obdobia

³ Zvýšenie cenných papierov a vkladov v ekvivalenci o 30% podiel na VH v ekvivalenci v aktuálnom roku

⁴ Vylúčení 30% podielu na vnútro podnikovom zisku z titulu zásob a vykázanie z tohto podielu odloženú daňovú pohľadávku (transakcia nemá dopad do VZZ)

Tabuľka 35: Konsolidácia pasív v 2. roku

[Zdroj: vlastné spracovanie]

	Spoločnosť X	Podíl 30 %	Odpis KR	Vylúčovanie	Konsolidace
Pasiva celkem	164 493				176 032
Vlastní kapitál	135 834				147 373
Základní kapitál	24 000				24 000
Ážio a kapitálové fondy	750				750
Fondy ze zisku	310				310
VH minulých let	109 153		299 ¹	6,84 ²	109 459
VH běžného období	1 621		513		2 134
Podíl na VH v ekvivalenci		592 ³			592
Konsolidovaný rezervní fond		719 ⁴		-36 ²	683
Záporný KR		9 959	-513		9 446
Cizí zdroje	28 597				28 597
<i>Závazky</i>	28 597				28 597
Odložený daňový závazek					0
Dlouhodobé závazky	5 870				5 870
Krátkodobé závazky	22 727				22 727
Časové rozlišení pasiv	62				62

¹ Odpis konsolidačného rozdielu z predchádzajúceho obdobia

² Vylúčenie 30% podielu na vnútro podnikovom zisku z titulu zásob a vykázanie z tohto podielu odloženú daňovú pohľadávku (transakcia nemá dopad do VZZ)

³ 30% podiel z celkového výsledku hospodárenia bežného obdobia

⁴ Konsolidovaný rezervný fond odpovedá podielu na VH v ekvivalencii z predchádzajúceho obdobia

Tabuľka 36: Konsolidácia výkazu zisku a strát v 2. roku

[Zdroj: vlastné spracovanie]

	Spoločnosť X	Odpis KR	Podíl 30 %	Konsolidace
Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb	110 145			110 145
Tržby za prodej zboží	109 323			109 323
Výkonová spotřeba	166 749			166 749
Náklady vynaložené na prodané zboží	84 481			84 481
Spotřeba materiálu a energie	68 724			68 724
Služby	13 544			13 544
Změna stavu zásob vlastní činnosti (+/-)	27			27
Aktivace (-)	-68 161			-68 161
Osobní náklady	102 007			102 007
Mzdové náklady	76 239			76 239
Náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	25 416			25 416
Ostatní náklady	352			352
Úpravy hodnot v provozní oblasti	15 099			15 099
Úpravy hodnot DHM a DNM – trvalé	15 113			15 113
Úpravy hodnot pohledávek	-14			-14
Ostatní provozní výnosy	905			905
Tržby z prodaného dlouhodobého majetku	45			45
Tržby z prodaného materiálu	146			146
Jiné provozní výnosy	714			714
Ostatní provozní náklady	2 448			2 448
ZC prodaného DM	0			0
Prodaný materiál	94			94
Daně a poplatky	420			420
Jiné provozní náklady	1 934			1 934

Zúčtování záporného KR		513		513
Provozní výsledek hospodaření (+/-)	2 204			2 717
Výnosové úroky a podobné výnosy	8			8
Ostatní výnosové úroky a podobné výnosy	8			8
Nákladové úroky a podobné náklady	230			230
Ostatní nákladové úroky a podobné náklady	230			230
Ostatní finanční náklady	248			248
Finanční výsledek hospodaření (+/-)	-470			-470
Výsledek hospodaření před zdaněním (+/-)	1 734			2 247
Daň z příjmů	113			113
Daň z příjmů splatná	110			110
Daň z příjmů odložená (+/-)	3			3
Výsledek hospodaření po zdanění (+/-)	1 621			2 134
Konsolidovaný výsledek hospodaření za účetní období (+/-)	1 621			2 134
Podíl na VH v ekvivalenci			592 ¹	592
Konsolidovaný VH za účetní období včetně podílu na VH v ekvivalenci				2 726
Čistý obrat za účetní období	220 381			

¹ 30% podiel z celkového výsledku hospodárenia bežného obdobia

3.1.3 Pomerná metóda

Pomerená metóda sa aplikuje v rámci spoločného ovládania konsolidovanej účtovnej jednotky dvoma či viacerými konsolidujúcimi účtovnými jednotkami. Postupnosť tejto metódy je obdobná ako u plnej metódy, podstatný rozdiel spočíva v tom, že dochádza k agregácii položiek súvahy a výkazu zisku a strát osoby ovládanej v zhode a vylúčenie vzájomných transakcií v pomernej výške odpovedajúcej podielu ovládajúcej a riadiacej osoby na osobe, ktorá je ovládaná v zhode.

Modelový príklad

Spoločnosť X sa rozhodla obstaráť cenné papiere dňa 30. 4. bežného roka v celkovej hodnote 7 000 tis. Kč, ktoré sú súčasťou dlhodobého finančného majetku. Tieto cenné papiere predstavujú 40% podiel na základnom kapitále v spoločnosti Y. Daný podiel je od okamžiku obstarania využívaný k uplatňovaniu hlasovacích práv vo výške 40 %, ktorým získala spoločný vplyv s iným vlastníkom, avšak konsolidácia bude prebiehať na strane spoločnosti X. Zároveň sa zaväzuje k zostaveniu a vydaniu konsolidačných pravidiel, vrátane stanovenia konsolidačnej metódy a uvedomiť o tom konsolidovanú spoločnosť Y. Spoločnosť Y v jednotlivých rokoch nevyplatila žiadne dividendy a výsledok hospodárenia bežného obdobia sa v nasledujúcom období po schválení vrcholným orgánom spoločnosti presáva do výsledku hospodárenia minulých rokov. Hodnota čistých aktív k dátumu akvizície odpovedá reálnym hodnotám. V modelovom príklade sa jedná o pomernú metódu, vychádzajúc z toho, že spoločnosť Y je po spoločným vplyvom. Spoločnosť X odpisuje konsolidačný rozdiel po dobu 10 rokov. Zároveň na konci účtovného obdobia eviduje spoločnosť Y tovar, ktorý obstarala od spoločnosti X v celkovej hodnote 1 200 tis. Kč, pričom výrobné náklady boli 960 tis. Kč, uvažuje sa daň 19 % a nedošlo k predaji tovaru mimo skupinu.

Zjednodušené účtovné výkazy materskej spoločnosti X a dcérskej spoločnosti Y sú nasledovné:

Tabuľka 37: Súvaha spoločnosti X
 [Zdroj: vlastné spracovanie]

SÚVAHA SPOLOČNOSTI X		
	Rok 1	Rok 2
AKTIVA CELKEM	164 495	164 493
Stálá aktiva	128 662	126 401
<i>Dlouhodobý nehmotný majetek</i>	283	130
<i>Dlouhodobý hmotný majetek</i>	102 238	100 113
<i>Dlouhodobý finanční majetek</i>	26 141	26 158
Oběžná aktiva	34 824	36 966
<i>Zásoby</i>	10 997	11 557
<i>Pohledávky</i>	18 314	19 114
Dlouhodobé pohledávky	1 728	1 821
Krátkodobé pohledávky	16 586	17 293
<i>Peněžní prostředky</i>	5 513	6 295
Časové rozlišení aktiv	1 009	1 126

	Rok 1	Rok 2
PASIVA CELKEM	164 495	164 493
Vlastní kapitál	137 632	135 834
<i>Základní kapitál</i>	24 000	24 000
<i>Ážio a kapitálové fondy</i>	650	750
<i>Fondy ze zisku</i>	300	310
<i>Výsledek hospodaření minulých let (+/-)</i>	107 799	109 153
<i>Výsledek hospodaření běžného účetního období (+/-)</i>	4 883	1 621
Cizí zdroje	26 799	28 597
<i>Rezervy</i>	0	0
<i>Závazky</i>	26 799	28 597
Dlouhodobé závazky	5 868	5 870
Krátkodobé závazky	20 931	22 727
Časové rozlišení pasiv	64	62

Tabuľka 38: Výkaz zisku a strát spoločnosti X
 [Zdroj: vlastné spracovanie]

VÝKAZ ZISKU A STRÁT SPOLOČNOSTI X		
	Rok 1	Rok 2
Tržby z prodeje vlastných výrobků a služeb	121 440	110 145
Tržby za prodej zboží	97 485	109 323
Výkonová spotřeba	163 886	166 749
Náklady vynaložené na prodané zboží	77 012	84 481
Spotřeba materiálu a energie	73 406	68 724
Služby	13 468	13 544
Změna stavu zásob vlastní činnosti (+/-)	122	27
Aktivace (-)	-63 021	-68 161
Osobní náklady	94 919	102 007
Mzdové náklady	71 072	76 239
Náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	23 613	25 416
Ostatní náklady	234	352
Úpravy hodnot v provozní oblasti	15 718	15 099
Úpravy hodnot DHM a DNM – trvalé	15 741	15 113
Úpravy hodnot pohledávek	-23	-14
Ostatní provozní výnosy	1 274	905
Tržby z prodaného dlouhodobého majetku	285	45
Tržby z prodaného materiálu	147	146
Jiné provozní výnosy	842	714
Ostatní provozní náklady	2 489	2 448
ZC prodaného DM	51	0
Prodaný materiál	65	94
Daně a poplatky	430	420
Jiné provozní náklady	1 943	1 934
Provozní výsledek hospodaření (+/-)	6 086	2 204
Výnosové úroky a podobné výnosy	0	8
Ostatní výnosové úroky a podobné výnosy	0	8
Nákladové úroky a podobné náklady	154	230
Ostatní nákladové úroky a podobné náklady	154	230
Ostatní finanční náklady	169	248
Finanční výsledek hospodaření (+/-)	-323	-470
Výsledek hospodaření před zdaněním (+/-)	5 763	1 734
Daň z příjmů	880	113
Daň z příjmů splatná	763	110
Daň z příjmů odložená (+/-)	117	3
Výsledek hospodaření po zdanění (+/-)	4 883	1 621
Výsledek hospodaření za účetní období (+/-)	4 883	1 621
Čistý obrat za účetní období	220 381	220 199

Tabuľka 39: Súvaha spoločnosti Y

[Zdroj: vlastné spracovanie]

SÚVAHA SPOLOČNOSTI Y		
	Rok 1	Rok 2
AKTIVA CELKEM	35 596	33 535
Stálá aktiva	19 635	19 241
<i>Dlouhodobý nehmotný majetek</i>	21	187
<i>Dlouhodobý hmotný majetek</i>	19 399	18 849
<i>Dlouhodobý finanční majetek</i>	215	205
Oběžná aktiva	15 684	14 128
<i>Zásoby</i>	6 106	5 678
<i>Pohledávky</i>	7 073	6 160
Dlouhodobé pohledávky	0	0
Krátkodobé pohledávky	7 073	6 160
<i>Peněžní prostředky</i>	2 505	2 290
Časové rozlišení aktiv	277	166

	Rok 1	Rok 2
PASIVA CELKEM	35 596	33 535
Vlastní kapitál	13 335	15 298
<i>Základní kapitál</i>	400	400
<i>Ážio a kapitálové fondy</i>	50	50
<i>Fondy ze zisku</i>	110	100
<i>Výsledek hospodaření minulých let (+/-)</i>	8 668	12 775
<i>Výsledek hospodaření běžného účetního období (+/-)</i>	4 107	1 973
Cizí zdroje	22 254	18 235
<i>Rezervy</i>	0	0
<i>Závazky</i>	22 254	18 235
Dlouhodobé závazky	4 811	3 204
Krátkodobé závazky	17 443	15 031
Časové rozlišení pasiv	7	2

Tabuľka 40: Výkaz zisku a strát spoločnosti Y
 [Zdroj: vlastné spracovanie]

VÝKAZ ZISKU A STRÁT SPOLOČNOSTI Y		
	Rok 1	Rok 2
Tržby z predaje vlastných výrobkov a služieb	96 618	93 201
Tržby za predaj zboží	75 456	78 210
Výkonová spotreba	127 698	125 856
Náklady vynaložené na prodané zboží	50 395	50 056
Spotreba materiálu a energie	62 340	60 269
Služby	14 963	15 531
Zmena stavu zásob vlastní činnosti (+/-)	-20	-99
Aktivace (-)	-39 425	-39 387
Osobní náklady	71 620	75 360
Mzdové náklady	53 499	56 229
Náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	17 851	18 826
Ostatní náklady	270	305
Úpravy hodnot v provozní oblasti	5 765	5 928
Úpravy hodnot DHM a DNM – trvalé	5 719	5 953
Úpravy hodnot pohledávek	46	-25
Ostatní provozní výnosy	756	592
Tržby z prodaného dlouhodobého majetku	0	17
Tržby z prodaného materiálu	260	184
Jiné provozní výnosy	496	391
Ostatní provozní náklady	1 336	1 155
Prodaný materiál	176	141
Daně a poplatky	408	397
Jiné provozní náklady	752	617
Provozní výsledek hospodaření (+/-)	5 856	3 190
Výnosové úroky a podobné výnosy	17	8
Ostatní výnosové úroky a podobné výnosy	17	8
Nákladové úroky a podobné náklady	100	114
Ostatní nákladové úroky a podobné náklady	100	114
Ostatní finanční výnosy	152	172
Ostatní finanční náklady	1 242	1 219
Finanční výsledek hospodaření (+/-)	-1 173	-1 153
Výsledek hospodaření před zdaněním (+/-)	4 683	2 037
Daň z příjmů	576	64
daň z příjmů splatná	1	0
Daň z příjmů odložená (+/-)	575	64
Výsledek hospodaření po zdanění (+/-)	4 107	1 973
Výsledek hospodaření za účetní období (+/-)	4 107	1 973
Čistý obrat za účetní období	172 999	172 183

Postup konsolidácie v 1. roku

1. Pretriedenie a úprava položiek individuálnych účtovných závierok v súlade s konsolidačnými pravidlami. Vzhľadom na to, že sa obe spoločnosti riadia českou legislatívou dochádza k abstrahovaniu tohto kroku v modelovom príklade,
2. agregácia jednotlivých položiek súvahy a výkazu zisku a strát v pomernej výške odpovedajúceho podielu spoločnosti X na spoločnosti Y,
3. vylúčenie podielových cenných papierov a vkladov, ktoré sú vydané spoločnosťou Y a vlastného kapitálu spoločnosti Y, ktorý sa viaže k podielovým cenným papierom a vkladom vo vlastníctve spoločnosti X,
4. vylúčenie vzájomných transakcií v pomernej výške v rámci konsolidačného celku. V modelovom príklade sa jedná nespotrebované dodávky, ktoré eviduje vo svojom majetku spoločnosť Y v celkovej čiastke 1 200 tis. Kč, výrobné náklady boli 960 tis. Kč, pričom sa uvažuje daň 19 %,

Tabuľka 41: Nespotrebované dodávky v rámci konsolidačného celku

[Zdroj: vlastné spracovanie]

Vzájomná transakcia: zásoby	
Predajná cena	1 200 tis. Kč
Výrobné náklady	960 tis. Kč
Vnútropodnikový zisk zo zásob	$1\,200 - 960 = 240$ tis. Kč
Pomerná výška (40 %) vnútropodnikového zisku zo zásob	$40\% * 240 = 96$ tis. Kč
Odložená daňová pohľadávka	$19\% * 240 = 45,6$ tis. Kč
Pomerná výška (40 %) odloženej daňovej pohľadávky	$40\% * 45,6 = 18,24$ tis. Kč

5. vykázanie konsolidačného rozdielu (ďalej len „KR“) a jeho odpis, prostredníctvom ktorého dochádza k eliminácii finančnej investície materskej spoločnosti X proti vlastnému kapitálu dcérskej spoločnosti Y. Spoločnosť X sa rozhodla odpisovať KR po dobu 10 rokov,

Tabuľka 42: Vyčíslenie konsolidačného rozdielu

[Zdroj: vlastné spracovanie]

Vyčíslenie konsolidačného rozdielu	
VK ku dňu akvizície	10 597 tis. Kč
40% podiel na VK	$40\% * 10\,597 = 4\,239$ tis. Kč
Cena cenných papierov	7 000 tis. Kč
Vyčíslenie konsolidačného rozdielu	$7\,000 - 4\,239 = 2\,761$ tis. Kč
Odpis KR v roku akvizície	$2\,761 / 10 / 12 * 8 = 184$ tis. Kč
Odpis KR celý rok	276 tis. Kč

6. posledným krokom je vysporiadanie cenných papierov a vkladov so spätnou väzbou a prenesenie dopadov z úprav konsolidovanej súvahy v predchádzajúcich rokoch. Tento posledný krok nie je súčasťou modelového príkladu.

Tabuľka 43: Konsolidácia aktív v 1. roku

[Zdroj: vlastné spracovanie]

	Spoločnosť X	40% podíl na spol. Y	Vyloučení spol. vplyvu	Odpis	Vylučování	Konsolidace
AKTIVA CELKEM	164 495	14 238				174 233
Stálá aktiva	128 662	7 854				132 093
<i>Dlouhodobý nehmotný majetek</i>	283	8				291
<i>Dlouhodobý hmotný majetek</i>	102 238	7 760				109 998
<i>Dlouhodobý finanční majetek</i>	26 141	86	-7 000 ¹			19 227
<i>Aktivní KR</i>		2761,2		-184,08		2 577
Oběžná aktiva	34 824	6 274				41 020
<i>Zásoby</i>	10 997	2 442			-96 ²	13 343
<i>Pohledávky</i>	18 314	2 829				21 161
Dlouhodobé pohledávky	1 728	0				1 728
Krátkodobé pohledávky	16 586	2 829				19 415
Odložená daňová pohledávka					18,24 ²	18
<i>Peněžní prostředky</i>	5 513	1 002				6 515
Časové rozlišení aktiv	1 009	111				1 120

¹ Vylúčení obstarávacej ceny cenných papierov predstavujúcich 40% podiel

² Vylúčení pomernej výšky vnútro podnikového zisku z titulu predaja zásob a vykázanie pomernej výšky odloženej daňovej pohľadávky

Tabuľka 44: Konsolidácia pasív v 1. roku

[Zdroj: vlastné spracovanie]

	Spoločnosť X	40% podíl na spol. Y	Vyloučení spol. vplyvu	Odpis KR	Vylučování		Konsolidace
PASIVA CELKEM	164 495	14 238					174 233
Vlastní kapitál	137 632	5 334					138 465
<i>Základní kapitál</i>	24 000	160	-160				24 000
<i>Ážio a kapitálové fondy</i>	650	20	-20				650
<i>Fondy ze zisku</i>	300	44	-44				300
<i>VH minulých let</i>	107 799	3 467	-3 467				107 799
<i>VH běžného období</i>	4 883	1 643	-547,60 ¹	-184,08	-96 ²	18,24 ²	5 716
Cizí zdroje	26 799	8 902					35 701
<i>Rezervy</i>	0	0					0
<i>Závazky</i>	26 799	8 902					35 701
<i>Dlouhodobé závazky</i>	5 868	1 924					7 792
<i>Krátkodobé závazky</i>	20 931	6 977					27 908
Časové rozlišení pasív	64	3					67

¹ Vyčíslenie 40% podielu z tzv. „predakvizičného“ VH bežného účtovného obdobia $((4/12) * 4 107 * 40 \% = 547,6$ tis. Kč)

² Vylúčenie pomernej výšky vnútropodnikového zisku z titulu predaja zásob a vykázanie pomernej výšky odloženej daňovej pohľadávky

Tabuľka 45: Konsolidácia výkazu zisku a strát v 1. roku

[Zdroj: vlastné spracovanie]

	Spol. X	40% podiel na spol. Y	Vylúčenie spol. vplyvu	Odpis KR	Vylučovanie	Konsolidácia
Tržby z prodeje vlastných výrobkov a služieb	121 440	38 647			-480 ¹	159 607
Tržby za prodej zboží	97 485	30 182				127 667
Výkonová spotřeba	163 886	51 079			-384 ¹	214 581
Náklady vynaložené na prodané zboží	77 012	20 158				97 170
Spotřeba materiálu a energie	73 406	24 936				98 342
Služby	13 468	5 985				19 453
Změna stavu zásob vlastní činnosti (+/-)	122	-8				114
Aktivace (-)	-63 021	-15 770				-78 791
Osobní náklady	94 919	28 648				123 567
Mzdové náklady	71 072	21 400				92 472
Náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	23 613	7 140				30 753
Ostatní náklady	234	108				342
Úpravy hodnot v provozní oblasti	15 718	2 306				18 024
Úpravy hodnot DHM a DNM – trvalé	15 741	2 288				18 029
Úpravy hodnot pohledávek	-23	18				-5
Ostatní provozní výnosy	1 274	302				1 576
Tržby z prodaného dlouhodobého majetku	285	0				285
Tržby z prodaného materiálu	147	104				251
Jiné provozní výnosy	842	198				1 040
Ostatní provozní náklady	2 489	534				3 023
ZC prodaného DM	51	0				51
Prodaný materiál	65	70				135
Daně a poplatky	430	163				593

Jiné provozní náklady	1 943	301				2 244
Provozní výsledek hospodaření (+/-)	6 086	2 342				8 332
Výnosové úroky a podobné výnosy	0	7				25
Ostatní výnosové úroky a podobné výnosy	0	7			18,24 ²	25
Nákladové úroky a podobné náklady	154	40				194
Ostatní nákladové úroky a podobné náklady	154	40				194
Ostatní finanční výnosy	0	61				61
Ostatní finanční náklady	169	497				666
Finanční výsledek hospodaření (+/-)	-323	-469				-774
Výsledek hospodaření před zdaněním (+/-)	5 763	1 873				7 558
Daň z příjmů	880	230				1 110
daň z příjmů splatná	763	0				763
Daň z příjmů odložená (+/-)	117	230				347
Výsledek hospodaření po zdanění (+/-)	4 883	1 643				6 448
Výsledek hospodaření za účetní období (+/-)	4 883	1 643				6 448
Zúčtování kladného KR					-184,08	-184,08
Konsolidovaný VH za účetní období – bez 40% podílu na VH před akvizicí					-547,60³	5 716
Čistý obrat za účetní období	220 199					220 199

¹ Vylúčení tržieb a výrobných nákladov z titulu zásob

² Vykázanie pomernej výšky odloženej daňovej pohľadávky z titulu zásob

³ Vylúčení 40% spoločného podielu na VH bežného účtovného obdobia

Konsolidácia v 2. roku

Tabuľka 46: Konsolidácia aktív v 2. roku

[Zdroj: vlastné spracovanie]

	Spoločnosť X	40% podíl na spol. Y	Vyloučení spol. vplyvu	Odpis KR	Vylučování	Konsolidace
AKTIVA CELKEM	164 493	13 414				173 130
Stálá aktiva	126 401	7 696				129 398
<i>Dlouhodobý nehmotný majetek</i>	130	75				205
<i>Dlouhodobý hmotný majetek</i>	100 113	7 540				107 653
<i>Dlouhodobý finanční majetek</i>	26 158	82	-7 000 ¹			19 240
<i>Aktivní konsolidační rozdíl</i>		2 577		-276		2 301
Oběžná aktiva	36 966	5 651				42 539
<i>Zásoby</i>	11 557	2 271			-96 ²	13 732
<i>Pohledávky</i>	19 114	2 464				21 596
Dlouhodobé pohledávky	1 821	0				1 821
Krátkodobé pohledávky	17 293	2 464				19 757
Odložená daňová pohledávka					18,24 ²	18
<i>Peněžní prostředky</i>	6 295	916				7 211
Časové rozlišení aktiv	1 126	66				1 192

¹ Vylúčení obstarávacej ceny cenných papierov predstavujúce 40% podiel

² Vylúčení pomernej výšky vnútro podnikového zisku z titulu predaja zásob a vykázanie pomernej výšky odloženej daňovej pohľadávky (transakcia už nemá dopad do VZZ)

Tabuľka 47: Konsolidácia pasív v 2. roku

[Zdroj: vlastné spracovanie]

	Spoločnosť X	40% podiel na spol. Y	Vylúčenie spol. vplyvu	Odpis KR	Vylučovanie		Konsolidácia
PASIVA CELKEM	164 493	13 414					173 130
Vlastní kapitál	135 834	6 119					137 176
<i>Základní kapitál</i>	24 000	160	-160 ¹				24 000
<i>Ážio a kapitálové fondy</i>	750	20	-20 ¹				750
<i>Fondy ze zisku</i>	310	40	-44 ¹				306
<i>VH minulých let</i>	109 153	5 110	-4 199 ²		-96 ³	18,24 ³	109 986
<i>VH běžného období</i>	1 621	789	x	-276,12			2 134
Cizí zdroje	28 597	7 294					35 891
<i>Rezervy</i>	0	0					0
<i>Závazky</i>	28 597	7 294					35 891
<i>Dlouhodobé závazky</i>	5 870	1 282					7 152
<i>Krátkodobé závazky</i>	22 727	6 012					28 739
Časové rozlišení pasiv	62	1					63

¹ Spoločný 40% podiel položiek základného kapitálu, ážio a kapitálových fondov a fondov zisku odpovedá hodnotám uvedeným v prvom roku konsolidácie (položky zvýraznené zeleno)

² Väčšinový podiel VH min. rokov je vypočítaný ako väčšinový podiel VH min. rokov z 1. roka +/- väčšinový podiel na VH BÚO z 1. roka +/- odpis konsolidačného rozdielu za 1. rok

³Vylúčenie pomernej výšky vnútro podnikového zisku z titulu predaja zásob a vykázanie pomernej výšky odloženej daňovej pohľadávky (transakcia už nemá dopad do VZZ)

Tabuľka 48: Konsolidácia výkazu zisku a strát v 2. roku

[Zdroj: vlastné spracovanie]

	Spoločnosť X	40% podíl na spol. Y	Odpis KR	Konsolidace
Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb	110 145	37 280		147 425
Tržby za prodej zboží	109 323	31 284		140 607
Výkonová spotřeba	166 749	50 342		217 091
Náklady vynaložené na prodané zboží	84 481	20 022		104 503
Spotřeba materiálu a energie	68 724	24 108		92 832
Služby	13 544	6 212		19 756
Změna stavu zásob vlastní činnosti (+/-)	27	-40		-13
Aktivace (-)	-68 161	-15 755		-83 916
Osobní náklady	102 007	30 144		132 151
Mzdové náklady	76 239	22 492		98 731
Náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	25 416	7 530		32 946
Ostatní náklady	352	122		474
Úpravy hodnot v provozní oblasti	15 099	2 371		17 470
Úpravy hodnot DHM a DNM – trvalé	15 113	2 381		17 494
Úpravy hodnot pohledávek	-14	-10		-24
Ostatní provozní výnosy	905	237		1 142
Tržby z prodaného dlouhodobého majetku	45	7		52
Tržby z prodaného materiálu	146	74		220
Jiné provozní výnosy	714	156		870
Ostatní provozní náklady	2 448	462		2 910
ZC prodaného DM	0	0		0
Prodaný materiál	94	56		150
Daně a poplatky	420	159		579
Jiné provozní náklady	1 934	247		2 181

Provozní výsledek hospodaření (+/-)	2 204	1 276		3 480
Výnosové úroky a podobné výnosy	8	3		11
Ostatní výnosové úroky a podobné výnosy	8	3		11
Nákladové úroky a podobné náklady	230	46		276
Ostatní nákladové úroky a podobné náklady	230	46		276
Ostatní finanční výnosy	0	69		69
Ostatní finanční náklady	248	488		736
Finanční výsledek hospodaření (+/-)	-470	-461		-931
Výsledek hospodaření před zdaněním (+/-)	1 734	815		2 549
Daň z příjmů	113	26		139
Daň z příjmů splatná	110	0		110
Daň z příjmů odložená (+/-)	3	26		29
Výsledek hospodaření po zdanění (+/-)	1 621	789		2 410
Výsledek hospodaření za účetní období (+/-)	1 621	789		2 410
Zúčtování kladného KR			-276,12	-276,12
Konsolidovaný VH				2 134
Čistý obrát za účetní období	220 381	68 873		289 254

4 ZHRNUTIE NÁVRHOVEJ ČASTI

Pozornosť v návrhovej časti bola kladená na aplikovanie jednotlivých konsolidačných metód v modelových príkladoch v rámci českej legislatívy. Je tomu tak preto, lebo konsolidácia je riešená len okrajovo a nezachádza do takých podrobností ako v IFRS.

Najväčšia zložitosť pri interpretácii konsolidačných metód v návrhu metodiky bola zaznamenaná práve u plnej metódy. Táto metóda napriek svojej náročnosti podáva najpresnejšie údaje o sledovanom konsolidačnom celku. Zachytáva jak údaje za materskú (konsolidujúcu) spoločnosť, tak i za dcérsku (konsolidovanú) spoločnosť. Po vylúčení vzájomných transakcií a podielov došlo k agregácii jednotlivých položiek účtovných výkazov, čo viedlo k zostaveniu KÚZ, ako keby sa jednalo o jeden podnik. Vymedzenie vzájomných väzieb v rámci konsolidačného celku môže byť v praxi komplikovanejšie, z dôvodu prípadnej nedostatočnej analytickej evidencii týchto transakcií. Zároveň boli vykázané i menšinové podiely na vlastnom kapitále dcérskej spoločnosti, vzhľadom na to, že materská spoločnosť nadobudla 80% podiel.

IFRS nepovažuje ekvivalentnú metódu za jednu z konsolidačných metód, pretože je chápaná ako určitý spôsob ocenenia investície vykazovanej v súvahe investora. V rámci českej legislatívy je však považovaná za konsolidačnú metódu, z toho dôvodu je súčasťou metodologickej príručky. Na rozdiel od plnej metódy nedochádzalo k agregácii položiek z individuálnej účtovnej závierky pridruženého podniku, okrem podielu na výsledku hospodárenia. Zároveň jednoduchosť tejto metódy spočíva v tom, že sa abstrahuje vylučovanie vzájomných transakcií (výnimku tvoria tie transakcie, ktoré majú významný dopad na vlastný kapitál alebo výsledok hospodárenia bežného obdobia konsolidovanej účtovnej jednotky pod podstatným vplyvom), a preto by sa dalo povedať, že spoločnosti, ktoré konsolidujú ekvivalentnou metódou disponujú značnou výhodou.

Posledná metóda ktorá bola interpretovaná v metodologickej príručke je pomerná metóda. Postup tejto metódy z prevažnej časti nadväzoval na plnú metódu, avšak významný rozdiel spočíval vo vykazovaní jednotlivých položiek v pomernej výške odpovedajúcej podielu konsolidujúcej účtovnej jednotky na podniku pod spoločným vplyvom. Táto metóda sa aplikovala v prípade, pokiaľ účtovná jednotka má niekoľko materských spoločností, ktoré rozhodujú rovnakým pomerom.

Čo sa týka diferencií medzi českou legislatívou a IFRS je jednoznačné, že radu záležitostí, ktoré interpretuje IFRS, česká legislatíva nešpecifikuje ani len okrajovo, prípadne nezachádza do úplných detailov. Zároveň sú nachádzané aj odlišnosti v jednotlivých názvoch, ktoré na jednej strane môžu znieť obdobne, ale na druhej strane ich interpretácia je rozdielna.

Príkladom môže byť vyhodnotenie miery vplyvu materskou spoločnosťou v jednotlivých dcérskych spoločnostiach, na základe čoho sa uplatní určitý typ konsolidačnej metódy. Poňatie vplyvu podľa českých predpisov je postavené na jednotlivých pravidel, zatiaľ čo podľa IFRS 10 je založené na pochopenie všetkých zásad a vzťahov medzi materskou a dcérskou spoločnosťou. Definícia kontroly (ovládanie) sa v českej legislatíve nenachádza, ale odkazuje sa na zákon o obchodných korporáciách, kde sú zmienené ovládajúce a ovládané osoby. Z toho dôvodu to môže viesť k rozdielnemu posudzovaniu existencie kontroly. Ďalší rozdiel je vo vymedzení konsolidačného celku, kde česká legislatíva uznáva ekvivalentnú metódu za jednu z konsolidačných metód, a preto sa do konsolidačného celku zahrňujú i tie účtovné jednotky, ktoré sú pod podstatným vplyvom. Kvalitatívne kritéria pre vymedzenie konsolidačného celku prevládajú v predpisoch IFRS, pričom české predpisy sú založené skôr na kvantitatívnych kritériách, ktoré sú často jednoznačné a málo náročné na posúdenie. Podniky môžu mať tendenciu sa nezaoberať ďalšími okolnosťami, čo môže viesť k podaniu nepresného či skresleného obrazu skutočného stavu konsolidačného celku.

Významný rozdiel je nachádzaný predovšetkým v konsolidácii spoločného podniku. Podľa IFRS je vykazovaný prostredníctvom ekvivalentnej metódy a v prípade českej legislatívy sa používa pomerná metóda. Ako bolo vyššie zmienené, pomerná metóda je založená na zahrnutí pomernej časti jednotlivých položiek účtovných výkazov spoločného podniku do výkazov materskej spoločnosti. Z toho vyplýva, že sa hodnota týchto položiek zvýši, čo vedie k tomu, že konsolidované účtovné závierky budú vykázané v značne odlišných hodnotách. Čo sa týka ekvivalentnej metódy je podiel na spoločnom podniku vykázaný niekoľkými samostatnými položkami zaradenými do konsolidovaných výkazov.

Stanovenie menšinových podielov vlastného kapitálu je podľa českých predpisov obdobné ako podľa IFRS, rozdiel spočíva v ich vykazovaní. Zatiaľ čo podľa českej

legislatívy sú menšinové podiely rozpisované do jednotlivých položiek vlastného kapitálu, tak podľa IFRS je táto hodnota agregovaná.

Výraz konsolidačného rozdielu by sa v IFRS hľadal márne, tento pojem je označovaný za goodwill. ČÚS stanovujú, aby bol odpísaný najneskôr do 20 rokov od jeho vzniku a podľa IFRS sa neodpisuje, ale každý rok dochádza k testovaniu, či nedošlo k zníženiu jeho hodnoty. Pokiaľ k zníženiu hodnoty dôjde, je vykázané ako strata v prevádzkovom výsledku hospodárenia.

Z celkového pohľadu konsolidácie je možné konštatovať, že IFRS sa zaoberá danou problematikou komplexnejšie a detailnejšie, preto sa česká legislatíva často odkazuje práve na IFRS. Napriek tomu existuje celá rada ďalších rozdielov v rámci postupu konsolidácie. Cieľom svetových finančných trhoch je postupné zjednotenie systémov účtovného výkazníctva, vrátane KÚZ. K tomu má dopomôcť harmonizácia účtovníctva v rámci EÚ, čo vedie k stanoveniu jednotného modelu konsolidácie pre všetky účtovné jednotky, ktoré uplatňujú určitú mieru vplyvu v jednotke, do ktorej sa investovalo. Napriek tomu, že dochádza ku každoročným novelizáciám českej legislatívy, ktoré preberajú radu pravidiel a prvkov z IFRS, tak existujú zjavné rozdiely medzi týmito dvoma účtovnými systémami.

Význam IFRS neustále rastie a je využívaný na všetkých kontinentoch, a preto väčšie a nadnárodné spoločnosti využívajú práve túto možnosť. Pokiaľ spoločnosti, ktoré majú v záujme získať zahraničných investorov alebo expandovať na medzinárodné trhy, by mali využívať práve IFRS, pretože im to umožňuje medzinárodne porovnanie, ktoré pre investora môže byť kľúčové pri rozhodovaní. Spoločnosti, ktoré musia alebo sa rozhodli riadiť podľa IFRS, zostavujú dve účtovné závierky jak podľa IFRS, tak podľa českej legislatívy. Je tomu tak predovšetkým z toho dôvodu, že výsledok hospodárenia zistený v súlade IFRS nie je možné použiť pre výpočet dane z príjmu právnických osôb.

Jeden z cieľov EÚ je zabezpečenie fungovania jednotného vnútorného trhu, vrátane harmonizácii účtovníctva. Kritéria pre zostavovanie KÚZ sprísneli a účtovné jednotky, ktoré doposiaľ nemali povinnosť konsolidovať, sa táto téma stala aktuálnou. Z toho dôvodu je metodická príručka primárne určená pre malé a stredné účtovné jednotky, ktoré novo zostavujú KÚZ alebo pre tie spoločnosti, u ktorých by konsolidácia v rámci IFRS bola príliš nákladná a náročná. Zároveň je diplomová práca prínosná pre široký okruh

čitateľov, pretože podáva ucelený súbor informácií týkajúcich sa KÚZ v znení aktuálnych predpisov. Súčasťou metodologickej príručky je i excelovský súbor, ktorý pomôže čitateľovi vytvoriť KÚZ pri aplikácii ktorejkoľvek z vyššie uvedených metód.

ZÁVER

Globalizácia spolu s otvorenosťou ekonomík sú v súčasnosti nenahraditeľnou zložkou spoločností, ktorá im umožňuje expandovať na nové trhy a zvyšovať tým svoju konkurencieschopnosť. Spoločnosti získajú radu výhod, medzi ktoré patrí predovšetkým získanie nových zákazníkov, rozšírenie poľa pôsobnosti z pohľadu ponúkaného sortimentu alebo predmetu podnikania, expandovanie na medzinárodné trhy, získanie daňových výhod, alebo nadobudnutie pasívneho príjmu, ktorý im plynie z investovania do vybraných podnikoch. Na druhej strane je však spájanie podnikov sprevádzané i radou nevýhod, akými sú zvyšujúca sa komplexnosť na riadenie veľkej skupiny podnikov, kultúrne rozdiel v medzinárodnom prostredí, a taktiež riziko spojené s investovaním kapitálu.

Každoročne dochádza k novelizáciám českej legislatívy, výnimkou nie je ani zákon o účtovníctve, ktorý špecifikuje kritéria pre povinnosť zostavenia KÚZ. Tieto kritéria sa od počiatku roka 2016 sprísnilo, čo viedlo k tomu, že i menšie skupiny podnikov, ktoré doposiaľ neriešili otázku konsolidácie, majú povinnosť zostaviť KÚZ.

Hlavným cieľom diplomovej práce bolo opísanie a zhodnotenie pravidiel zahrňovania účtovných jednotiek do konsolidačného celku a následný návrh metodické príručky pre rozhodovanie o zahrnutí účtovnej jednotky do konsolidačného celku. K dosiahnutiu hlavného cieľa bolo potrebné rozložiť diplomovú prácu na čiastkové ciele. V prvom rade aby bolo možné navrhnúť návrh metodiky bolo potrebné sa oboznámiť so základnými definíciami súvisiace s KÚZ.

Teoretická časť sa zameriavala predovšetkým na základnú charakteristiku pojmov súvisiacich s problematikou KÚZ. Česká legislatíva stanovuje podmienky, za ktorých majú vybrané účtovné jednotky povinnosť konsolidovať podľa IFRS, prípadne pokiaľ sa tak svojvoľne rozhodnú. Z toho dôvodu interpretovanie KÚZ bolo zamerané jak z pohľadu IFRS tak z pohľadu českej legislatívy. Okrem základných definícií boli v teoretickej časti opísané typy vplyvov, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou pri aplikovaní konsolidačných metód. Dôraz bol kladený aj na posúdenie účtovného a daňového dopadu na KÚZ, všeobecné poňatie konsolidačných metód, ale i spôsoby oceňovania majetku.

Na základe získaných poznatkov z odbornej literatúry a z ďalších zdrojov bolo možné previesť analytickú časť diplomovej práce v podobe návrhu metodické príručky. Prvým

krokom bola stručná charakteristika významu konsolidácie s uvedením grafického vyobrazenia možných variácií podielov, ktoré môže investor nadobudnúť alebo predať v priebehu účtovného obdobia. Výška podielu je spravidla rozhodujúci faktor pri posúdení, či vzniká povinnosť konsolidovať alebo nie. Následne boli uvedené v samostatných kapitolách jednotlivé typy konsolidačných metód. V prvom rade sa vymedzila ich obecná charakteristika a následne boli aplikované na modelových príkladoch. V súvislosti s konsolidáciou môžu vzniknúť i vzájomné transakcie medzi prepojenými podnikmi. Táto problematika bola taktiež zahrnutá do metodologickej príručky, aby bola zachovaná komplexnosť jednotlivých metód. Zároveň sa prevádzala konsolidácia za 2 roky, vzhľadom na to, že u jednotlivých metód sú niektoré kroky diferencované alebo abstrahované v nasledujúcom období.

ZOZNAM POUŽITÝCH ZDROJOV

- [1] LORENC, Miroslav. Závěrečné práce - metodika. *Lorenc* [online]. Copyright © 2007 – 2013, [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: <http://lorenc.info/zaverecne-prace/metodika.htm>
- [2] LOJA, Radka a Radek JONÁŠ. Konsolidovaná účetní závěrka podle českých předpisů v příkladech. Praha: VOX, 2016. ISBN 978-80-87480-52-6.
- [3] ZELENKA, Vladimír a Marie ZELENKOVÁ. Konsolidace účetních výkazů: principy a praktické aplikace. Druhé upravené a rozšířené vydání. Jesenice: Ekopress, 2018. ISBN 978-80-87865-43-9.
- [4] HVOŽDAROVÁ, Janka, Ján SAPARA a Ján UŽÍK. Konsolidovaná účtovná zvierka: zostavenie a analýza. Bratislava: EKONÓM, 2012. ISBN 978-80-225-3509-0.
- [5] MERRITT, Cam. What Is Nonconsolidated Subsidiaries or Affiliated Companies? In: www.pocketsense.com [online]. 2017 [cit. 2019-10-07]. Dostupné z: <https://pocketsense.com/nonconsolidated-subsidiaries-affiliated-companies-12099452.html>
- [6] ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 563/1991 Sb. z dne 12. decembra 1992 Zákon o účetnictví v platném znění. In: Zbierka zákonov Českej republiky. 1992. Dostupné taktiež z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-563>
- [7] ČESKÁ REPUBLIKA. Vyhláška č. 500/2002 Sb. Z dne 6. novembra 2002 Vyhláška, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví. In: Zbierka zákonov Českej republiky. 2002. Dostupné taktiež z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-500>
- [8] ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 586/1992 Sb. z dne 20. novembra 1992 Zákon České národní rady o daních z příjmů ve znění pozdějších předpisů. In: Zbierka zákonov Českej republiky. 1992. Dostupné taktiež z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>
- [9] RYNEŠ, Petr. Podvojně účetnictví a účetní závěrka: průvodce podvojným účetnictvím k ... Praha: Trizonia, 1995. Účetnictví (ANAG). ISBN 978-80-7263-853-6.
- [10] ČESKÁ REPUBLIKA. České účetní standardy pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 500/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů. In: Finačný spravodaj Ministerstva financií Českej republiky. 2003. Dostupné taktiež z: <https://businesscenter.podnikatel.cz/finance/ucetnictvi/cesky-ucetni-standard-pro-podnikatele-c-008/>
- [11] ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 90/2012 Sb. z dne 25. januára 2012 Zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: Zbierka zákonov Českej republiky. 1992. Dostupné taktiež z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-90>

- [12] BUREŠ, Martin. Účetní případy mateřské a dceřiné společnosti. In: Www.portal.pohoda.cz [online]. 2018 [cit. 2019-11-17]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/ucetni-pripady-materske-a-dcerine-spolecnosti-1-di/>
- [13] DĚRGEL, Martin. Mateřská a dceřiná společnost - právně, účetně a daňově. In: Www.zivnostnik.cz [online]. 2018 [cit. 2020-02-12]. Dostupné z: https://www.zivnostnik.cz/33/materska-a-dcerina-spolecnost-pravne-ucetne-a-danove-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4Ese1IEiNjoMQ98f_gh8JdTXf3rdMtUQvhg/?uri_view_type=44&uid=1nWpC08cW27MGUMKVfBfkaE8YbpxMOLce&e=1rldgNLaVCKXYcvkJI8omOZFSUdfmEEEZ2uzPgtOSLhQ
- [14] PELÁK, Jiří. Odložená daň v konsolidaci. AUDITOR [online]. 2016, XXIII (4), 44 [cit. 2020-02-12]. ISSN 210-9096. Dostupné z: <https://www.kacr.cz/file/3069/casopis-auditor-c-4-2016.pdf>
- [15] MÜLLEROVÁ, Libuše. Účtování odložené daně. In: Www.zivnostik.cz [online]. [cit. 2020-01-05]. Dostupné z: <https://www.zivnostnik.cz/33/uctovani-odlozene-dane-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EsgQPWY51Hn6WwrO7wVnpNM/?query=odlo%BEen%E1%20da%F2&serp=1>
- [16] BRAGG, Steven. What is IFRS? In: Www.accountingtools.com [online]. 2019 [cit. 2020-01-05]. Dostupné z: <https://www.accountingtools.com/articles/what-is-ifrs.html>
- [17] IFRS – mezinárodní standardy finančního výkaznictví. In: Www.ipodnikatel.cz [online]. 2011 [cit. 2019-11-25]. Dostupné z: <https://www.ipodnikatel.cz/Ucetnictvi-a-danova-evidence/ifrs-mezinarodni-standardy-financniho-vykaznictvi.html>
- [18] IASB. International Financial Reporting Standards ve znění platném v roce 2020. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:02008R1126-20190101>
- [19] Under control?: A practical guide to applying IFRS 10 Consolidated Financial Statements. In: Www.grantthornton.ie [online]. 2017 [cit. 2019-11-25]. Dostupné z: <https://www.grantthornton.ie/globalassets/1.-member-firms/ireland/insights/publications/grant-thornton---ifrs-10-financial-statements.pdf>
- [20] DVOŘÁKOVÁ, Dana. Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IFRS. 5. aktualizované a přepracované vydání. Brno: BizBooks, 2017. ISBN 978-80-265-0692-8.
- [21] KRUPOVÁ, Lenka. IFRS – nově přijatý Koncepční rámec pro finanční výkaznictví. In: Www.dauc.cz [online]. 2018 [cit. 2019-12-10]. Dostupné z: <https://www.dauc.cz/dokument/?modul=li&cislo=250367>
- [22] IASB. Conceptual Framework for Financial Reporting ve znění platném od 1. ledna 2020. Dostupné z: <http://eifrs.ifrs.org/eifrs/UnaccompaniedConceptual>

- [23] Clearly IFRS: Moving ahead in an IFRS world A practical guide to implementing. In: [Www2.deloitte.com](http://www2.deloitte.com) [online]. [cit. 2019-10-18]. Dostupné z: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/ca/Documents/audit/ca-en-audit-clearly-ifs-consolidated-financial-statements-ifs-10.pdf>
- [24] What is the Equity Method? In: [Www.corporatefinanceinstitute.com](http://www.corporatefinanceinstitute.com) [online]. [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/knowledge/accounting/equity-method/>
- [25] MUC, Marek. Equity Method. In: [Www.ifscommunity.com](http://www.ifscommunity.com) [online]. 2019 [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: <https://ifscommunity.com/knowledge-base/equity-method/>
- [26] IFRS 3 Business Combinations. In: [Www.ifsbox.com](http://www.ifsbox.com) [online]. 2014 [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: <https://www.ifsbox.com/ifs-3-business-combinations/>
- [27] IFRS do kapsy. In: [Www.ifsbox.com](http://www.ifsbox.com) [online]. 2015 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/cz/Documents/audit/IFRS_do_kapsy_2015.pdf
- [28] BUREŠ, Martin. Metody konsolidace. In: [Www.portal.pohoda.cz](http://www.portal.pohoda.cz) [online]. 2018 [cit. 2020-03-08]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/metody-konsolidace/>

ZOZNAM OBRÁZKOV

Obrázok 1: Zobrazenie vlastníckeho podielu v jednotlivých spoločnostiach.....	23
Obrázok 3: Interakcie medzi situáciami v „konsolidačnom balíčku“	35
Obrázok 4: Prvky ovládania	45
Obrázok 5: Posúdenie moci nad významnými činnosťami	48
Obrázok 6: Rozhodovacie práva ako zmocnenec a zmocniteľ	51

ZOZNAM TABULIEK

Tabuľka 1: Veľkostná kategorizácia skupín účtovných jednotiek (v mil. Kč).....	16
Tabuľka 2: Vyjadrenie miery vplyvu a vlastníckeho podielu.....	23
Tabuľka 3: Vyčíslenie hodnoty podielov ekvivalenciou	31
Tabuľka 4: Vytvorenie opravnej položky k podielu.....	32
Tabuľka 5: komparácia plnej metódy podľa IFRS a českej legislatívy.....	62
Tabuľka 6: Komparácia ekvivalentnej metódy podľa IFRS a českej legislatívy	63
Tabuľka 7: Typy konsolidačných metód v závislosti od výšky podielu.....	65
Tabuľka 8: Súvaha spoločnosti X.....	70
Tabuľka 9: Výkaz zisku a strát spoločnosti X.....	71
Tabuľka 10: Súvaha spoločnosti Y.....	72
Tabuľka 11: Výkaz zisku a strát spoločnosti Y	73
Tabuľka 12: Obstaranie DHM a následný predaj spoločnosti Y	74
Tabuľka 13: Kúpa DHM od spoločnosti X.....	75
Tabuľka 14: Odložená daň k odpisom.....	75
Tabuľka 15: Nespotrebované dodávky v rámci konsolidačného celku	75
Tabuľka 16: Vyčíslenie konsolidačného rozdielu	76
Tabuľka 17: Konsolidácia aktív v 1. roku	77
Tabuľka 18: Konsolidácia pasív v 1. roku.....	78
Tabuľka 19: Konsolidácia výkazu zisku a strát v 1. roku.....	79
Tabuľka 20: Konsolidácia aktív v 2. roku	82
Tabuľka 21: Konsolidácia pasív v 2. roku.....	83
Tabuľka 22: Konsolidácia výkazu zisku a strát v 2. roku.....	84
Tabuľka 23: Súvaha spoločnosť X	87
Tabuľka 24: Výkaz zisku a strát spoločnosti X.....	88

Tabuľka 25: Súvaha spoločnosti Y	89
Tabuľka 26: Výkaz zisku a strát spoločnosti Y	90
Tabuľka 27: Výpočet cenných papierov a vkladov v ekvivalencii.....	91
Tabuľka 28: Výpočet podielu na VH v ekvivalencii	91
Tabuľka 29: Vyčíslenie konsolidačného rozdielu	92
Tabuľka 30: Nespotrebované dodávky v rámci konsolidačného celku	92
Tabuľka 31: Konsolidácia aktív v 1. roku	93
Tabuľka 32: Konsolidácia pasív v 1. roku.....	94
Tabuľka 33: Konsolidácia výkazu zisku a strát v 1. roku.....	95
Tabuľka 34: konsolidácia aktív v 2. roku	97
Tabuľka 35: Konsolidácia pasív v 2. roku.....	98
Tabuľka 36: Konsolidácia výkazu zisku a strát v 2. roku.....	99
Tabuľka 37: Súvaha spoločnosti X.....	102
Tabuľka 38: Výkaz zisku a strát spoločnosti X	103
Tabuľka 39: Súvaha spoločnosti Y	104
Tabuľka 40: Výkaz zisku a strát spoločnosti Y	105
Tabuľka 41: Nespotrebované dodávky v rámci konsolidačného celku	106
Tabuľka 42: Vyčíslenie konsolidačného rozdielu	106
Tabuľka 43: Konsolidácia aktív v 1. roku	108
Tabuľka 44: Konsolidácia pasív v 1. roku.....	109
Tabuľka 45: Konsolidácia výkazu zisku a strát v 1. roku.....	110
Tabuľka 46: Konsolidácia aktív v 2. roku	112
Tabuľka 47:Konsolidácia pasív v 2. roku.....	113
Tabuľka 48: Konsolidácia výkazu zisku a strát v 2. roku.....	114

ZOZNAM GRAFOV

Graf 1: Zmeny výšky podielu	67
-----------------------------------	----

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha č.1/CD vzor – konsolidačné metódy.xlsx